

דברי הכנסת

הישיבה הארבע-מאות-ושבע של הכנסת השלוש-עשרה

יום רביעי, י"ח בטבת התשנ"ו (10 בינואר 1996)

ירושלים, הכנסת, שעה 11:01

שאלות בעל-פה היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אני פותח את ישיבת הכנסת, יום רביעי, י"ח בטבת התשנ"ו, 10 בינואר 1996. השרים אתנו וחברי הכנסת אתנו.

אנחנו עוברים לשאלות בעל-פה. השר לביטחון פנים ישיב על שאלת בעל-פה מס' 542, שהוגשה לראש הממשלה, מאת חבר הכנסת רחבעם זאבי. חבר הכנסת זאבי, בבקשה.

בולי דואר של הרשות הפלשתינית

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב בראש, אדוני השר, על-פי הסכם הביניים עם הפלשתינים, מותר להם להנפיק בולי דואר רק עם השם "המועצה הפלשתינית" או "הרשות הפלשתינית", אבל הם הפירו הסכם זה וכללו את השם "פלשתינ" על הבולים.

רצוני לשאול:

1. מה נעשה בתגובה על הפרה זו?

2. האם יכובד דואר הנושא בולים כאלה בארץ?

3. מה ייעשה כדי למנוע שימוש בבולים אלה בדברי דואר הממוענים לחו"ל?

היו"ר ש' וייס:

כבוד השר.

שר לביטחון פנים מ' שחל:

אני מתכבד להשיב בשם ראש הממשלה על השאילתא של חבר הכנסת רחבעם זאבי.

לשלוש השאלות שלו: ישראל העלתה את הנושא בוועדות המשותפות מול הרשות הפלשתינית ומחתה על הנפקת בולים ללא אישור ולא בהתאמה להסכם.

במקביל אותרו ועוכבו דברי דואר הנושאים בולים שאינם מורשים, והכוונה היא להחזירם לרשות הפלשתינית.

היו"ר ש' וייס:

תודה. בבקשה, חבר הכנסת זאבי.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני השר, סיפור הבולים של האוטונומיה הוא בהתאם ובהמשך לאמנה הפלשתינית, הטוענת לבעלות שלהם על כל ארץ-ישראל המערבית.

הם הוציאו סדרת בולים ראשונה, שמתגרה בישראל בחוצפה רבה. הם מציגים בה שלושה בולים מנדטוריים עם ציורי הר-הבית בירושלים, מגדל-דוד בירושלים וקבר רחל בואכה בית-לחם. אלה הם מקומות שאינם בשליטת הרשות, ותוכנם בא לציין בהפגנתיות תביעות טריטוריאליות. על בולים אלה כתוב כמובן "פלשתינ".

הרשות איננה מדינה, ולכן אין לה זכות להדפיס בולים, אלא שבמסע הוויתורים במשא-ומתן, נתן להם פרס גם את הזכות הזאת.

על-פי ההסכם, עלינו להעביר דברי דואר שלהם בתוך מדינת ישראל ולחוץ-לארץ, בתנאי שיהיו מבויילים בבולי ישראל. נאמר לי, שהם מצפצפים על זה ומביילים בבולים שלהם. האם זה נכון? והאם זה נכון שאין מטפלים בדברי דואר עם בולים ישראליים בתוך האוטונומיה?

ושאלה אחרונה, האם זה נכון שהם מכינים סדרת בולים חדשה עם תמונות של עכו, חיפה, יפו, אשדוד, אשקלון, בית-שאן ובאר-שבע, שהם טוענים לבעלות על כולן?

היו"ר ש' וייס:

תודה. אדוני, השר לביטחון פנים, תשובתך.

שר לביטחון פנים מ' שחל:

אדוני היושב-ראש, הבול שאליו התייחסה השאילתא של חבר הכנסת זאבי, וחבר הכנסת זאבי הואיל לצרפו לשאילתא שלו, הוא בול שיש בו סמל של הרשות הפלשתינית. בצד סמל הרשות הפלשתינית, ובאמצע כתוב "פלשתיין". הסמל הוא נשר עם איזה ציור THE PALESTINIAN AUTHORITY כתוב: , באמצע. לא ידוע לי על הבולים האחרים. אני מבקש מחבר הכנסת זאבי – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

אתה לא קורא עיתון "דבר ראשון"? עיתון חשוב.

שר לביטחון פנים מ' שחל:

קורא לפעמים.

רחבעם זאבי (מולדת):

שלושה בולים מתוך עיתון "דבר ראשון".

היו"ר ש' וייס:

תן לשר אפשרות לבדוק את העניין.

שר לביטחון פנים מ' שחל:

השאלה אם זו ראייה שאפשר לסמוך עליה.

רחבעם זאבי (מולדת):

מה שמתפרסם בעיתון "דבר ראשון" איננו ראייה? אני מתפלא עליך.

שר לביטחון פנים מ' שחל:

חבר הכנסת זאבי, את השאלות הנוספות שלך אני אפנה לראש הממשלה, ואבקש ממנו שיעביר אליך תשובה מפורטת.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לשר ותודה רבה לחבר הכנסת רחבעם זאבי, הפעם גם בשם העיתון "דבר", העיתון המשפחתי שלנו.

השר לביטחון פנים ישיב על שאילתא בעל-פה מס' 543, של חבר הכנסת אריה גמליאל, בנושא הצתת בית-הכנסת "אחדות ישראל" בבאר-שבע. השואל אינו נוכח באולם.

רבותי, יש שתי שאילתות רגילות לשר לביטחון פנים. אם שר המשפטים יסכים ויאפשר לשר לביטחון פנים להשיב עליהן, אני אודה. כי הבנתי שהשר לביטחון פנים עסוק מאוד מאוד היום. אפשר? שתי שאילתות רגילות. תודה רבה. אדוני השר לביטחון פנים, אני מאפשר לך.

שר לביטחון פנים מ' שחל:

אדוני היושב-ראש, יש לי בעיה. השאילתות הרגילות – – –

היו"ר ש' וייס:

כשתגענה, אני אשלב אותך. בסדר? טוב.

מה עם חבר הכנסת רענן כהן, אני יודע שהוא בבניין. אנחנו נדלג על שאילתא אחת ונאפשר לחבר הכנסת רענן כהן לבוא מוועדת הכנסת, אני יודע שהוא מטפל בהמשך סדר-היום. נתחשב בו, ושר המשפטים יעזור לנו קצת להתחשב בו.

סגן שר הבינוי והשיכון, האם נמצא אתנו חבר הכנסת גולדפרב? איננו באולם.

אני מבקש מאוד ממזכירות הכנסת, גברתי סגנית המזכיר, להזכיר שוב לממשלה, באמצעות השר המתאם, מזכיר הממשלה, שהם חייבים להיות כאן. אין חוכמות.

חבר הכנסת טלב אלסאנע, סגן השר שצריך להשיב לך איננו באולם. אם הוא יבוא בתוך דקות אחדות, אני אשלב אותך. תישאר באולם.

סגן שר החקלאות ישנו גם ישנו. הוא ישיב על שאילתא בעל-פה מס' 540, של חברת הכנסת אסתר סלמוביץ, שנוכחת כאן. בבקשה, חברת הכנסת סלמוביץ.

פגיעה בענף האננס

אסתר סלמוביץ (עתיד):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן שר החקלאות, משרד החקלאות קבע, שגובה המכס על יבוא אננס יהיה 45% לאורך כל השנה. כתוצאה, האננס המיובא יסופק לסיטונאים במחיר זהה למחיר האננס המקומי, דבר שיפגע בחקלאים המקומיים. רצופים בזה מכתבים.

רצוני לשאול:

האם, מתי וכיצד יגן משרד החקלאות על מגדלי האננס בישראל מפני היבוא? תודה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לשואלת. אדוני סגן השר, כבודו, בבקשה.

סגן שר החקלאות ו' חאג' יחיא:

אדוני היושב-ראש, אני מתכבד להשיב על שאילתא של חברת הכנסת אסתר סלמוביץ בנושא האננס.

יבול האננס של מגדלי ישראל עומד על כ-150 טונות בשנה. את הפרי מגדלים כ-20 מגדלים בחממות, בכמה מושבים בארץ.

הפרי הישראלי מגיע לשווקים במהלך כל השנה, אך מחירי האננס הטרי גבוהים יחסית. הצרכן הישראלי מסתפק על כן באננס משימורים, המגיעים אלינו מארצות טרופיות המגדלות אותו בתנאים אופטימליים.

בשלב זה לא ניתן לייבא לישראל אננס בגלל מגבלות הגנת הצומח. משרד החקלאות שוקד בימים אלה על בחינת תקנות אלה, בקשר לכלל ייבוא הפירות הטרופיים והסובטרופיים, אך בשלב זה לא ניתן לייבא כלל את הפרי לארץ.

אם בהמשך יוסרו מגבלות הגנת הצומח, הרי שעדיין יהיה בתוקף מכס בגובה 45% על מחיר הפרי בשערי הארץ, כך שתינתן הגנה מסוימת לתוצרת המקומית.

להערכתי, בתנאים כאלה תעלה הצריכה הכוללת של האננס הטרי בישראל בעיקר על חשבון הפרי המשומר, ולא דווקא על חשבון התוצרת המקומית.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לסגן השר. גברתי, שאלה נוספות.

אסתר סלמוביץ (עתידי):

הזכרת, אדוני סגן שר החקלאות, את האגף להגנת הצומח, וכותבת החקלאית שהפנתה אלי את הטענות האלה, ושמה מלי טויב ממושב בן-עמי, שהאגף להגנת הצומח שוקד בימים אלה על הכנת רשימת פגעי הסגר בגידולים אנונה, אננס ופפאיה והשלכותיהם לגבי גידולים אלה וגידולים אחרים. היא כותבת לי, שרצוי לתגבר אותם בכוח אדם ובתקציבים, שכן הם עדיין לא ערוכים כראוי לגבי היבוא החופשי, והם שרויים במצוקת תקציב קשה.

השאלה היא, לכן, לאור היבוא החופשי, עד כמה מוכן משרד החקלאות לתגבר מייד, בתקציבים ובכוח אדם, את האגף להגנת הצומח למניעת הכנסת מחלות ומזיקים שאינם קיימים בישראל? תודה.

היו"ר ש' וייס:

תודה, גברתי. אדוני סגן השר.

סגן שר החקלאות ו' חאג' יחיא:

חברת הכנסת סלמוביץ כנראה הבינה חצי מהדברים שאמרתי, ולא שמה לב לכל מה שאמרתי. היום אין ייבוא של אננס לארץ, מכיוון – – –

אסתר סלמוביץ (עתיד):

– – –

סגן שר החקלאות ו' חאג' יחיא:

אנחנו שוקדים היום באמת על התקנת תקנות ליבוא. בצמחים ובפירות הטרופיים והסובטרופיים יש חיידקים, מגפות ווירוסים קשים, וקשה מאוד להכניס אותם בינתיים לארץ. אני מסכים אתך שאנחנו צריכים לתגבר את האגף להגנת הצומח, כדי שלא נפיץ את המחלות האלה בארץ.

הבעיה היא לא רק של אננס, אלא של הרבה מאוד צמחים שיכולים להיפגע כתוצאה מהכנסת תוצרת חקלאית סובטרופית הנגועה במחלות האלה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לסגן השר. סגן שר החקלאות ישיב על שאילתא בעל-פה, מס' 541, של חבר הכנסת פניני בדש, בנושא: 700,000 דונם חיטה בסכנה בשל הבצורת. חבר הכנסת בדש איננו, הוא הפסיד את השאילתא. אני מודה מאוד לסגן השר.

סגן שר הביטחון ישיב על שאילתא בעל-פה מס' 535, של חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה, בנושא: היתרי כניסה לשטחים לפלשתינים שגורשו מלוב. בבקשה, חבר הכנסת דראושה.

היתרי כניסה לשטחים לפלשתינים שגורשו מלוב

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, כבוד סגן שר הביטחון, לוב גירשה לאחרונה משפחות רבות משטחה. נשים וילדים הגיעו לגדה, אך בעליהן נתקעו בגבול שבין מצרים ולוב. הם חיים בתנאים קשים.

רצוני לשאול:

האם תשקול ממשלת ישראל לאשר כניסת בעלים של נשים שבידיהן תעודות זהות של הרשות הפלשתינית? אם כן – מתי וכיצד?

היו"ר ש' וייס:

תודה. כבוד סגן השר, בבקשה.

סגן שר הביטחון א' אור:

אני רוצה לומר בתשובה על שאלתא בעל-פה של חבר הכנסת דראושה, שנשים תושבות אזור חבל עזה הרשומות במרשם האוכלוסין של האזור ונושאת תעודות פלשתיניות, רשאיות להגיש, באמצעות הרשות הפלשתינית, בקשות לאיחוד משפחות בעבור בעליהן הנמצאים מחוץ לאזור.

בכפוף לבדיקות ביטחוניות, אין מניעה לאשר בקשות אלה במסגרת מכסת איחוד המשפחות השנתית שנקבעה לאזור חבל עזה. כלומר, יגישו, נבדוק את הרשימות. אין מניעה, אני אומר, לתת לאנשים להיכנס בהתאם למה שאמרתי פה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לסגן השר. חבר הכנסת דראושה, שאלה נוספת, בבקשה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, אני רוצה להודות לכבוד סגן שר הביטחון על התשובה הטובה והעניינית, שיכולה לפתור לפחות חלק גדול מהבעיה הכואבת הזאת, שכן לוב גירשה את האנשים הללו משטחה לאחר שנים רבות של עבודה לטובת לוב בתוך לוב.

אדוני סגן השר, האם אתה מתחייב, שמשדד הביטחון אכן יאשר את כל הבקשות של נשים שנושאות תעודות זהות של הרשות הפלשתינית באישור ממשלת ישראל, באישור הרשויות הישראליות, והן אכן יקבלו תשובה חיובית ויוכלו להחזיר את הבעלים שלהן לשטח הרשות הפלשתינית?

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

סגן שר הביטחון א' אור:

חבר הכנסת דראושה, אני לא מתחייב להכניס כל יהודי שרוצה להיכנס לארץ, אז איך אני אתחייב פה בכנסת להכניס כל ערבי שרוצה להיכנס לרשות?

יגישו שמות, נבחן את זה. אני אומר לך, שאם לא תהיה סיבה ביטחונית, והיות שאני מניח שאתה חושב שלשום אשה אין חשש מסיבה ביטחונית, אנחנו נבחן את השמות ונחליט לגופו של עניין.

היו"ר ש' וייס:

אני חושב שמתשובתו של סגן השר מנשבת רוח טובה, וזה הרבה מאוד.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אני מודה לסגן השר.

היו"ר ש' וייס:

סגן שר הביטחון ישיב על שאילתא מס' 536 של חבר הכנסת אבנר שאקי, בנושא: פינוי בפועל של ישיבת קבר יוסף בשכם. הוא איננו, הפסיד את השאילתא.

סגן שר הביטחון ישיב על שאילתא בעל-פה מס' 546, של חבר הכנסת יוסף ונונו, בנושא: הקמת גדר מערכת ברצועה. בבקשה.

הקמת גדר מערכת ברצועה

יוסף ונונו (העבודה):

שאלתי מופנית לכבוד סגן שר הביטחון בנושא גדר המערכת שעומדים להקים עכשיו בצפון הרצועה, ומשום מה יש פה תמיהה מדוע מקימים אותה מצפון ליישובים ניסנית, אלי-סיני ודוגית, דבר שכולל אותם בתוך הרצועה, כאשר מן הנכון היה להקים את הגדר מדרום ליישובים, כך שהם יהיו מוגנים מפני יישובי הרצועה – – –

היו"ר ש' וייס:

סליחה, חבר הכנסת ונונו, את השאילתא צריך לקרוא בדיוק על-פי הכתוב. כמו תפילה.

יוסף ונונו (העבודה):

1. האם נכון שמקימים את גדר המערכת ליד היישובים אלי-סיני, ניסנית ודוגית, כך שהיישובים הללו יישארו מובלעים בתוך רצועת-עזה?

2. האם שוקלים הקמת הגדר בין היישובים לבין הרצועה?

היו"ר ש' וייס:

אדוני סגן השר, בבקשה.

סגן שר הביטחון א' אור:

לידידי חבר הכנסת יוסף ונונו, בתשובה על השאילתא שלך אני רוצה לומר, שהגדר המוקמת ומחוזקת, לא כולה חדשה, בחלק מהקטע הצפוני של הרצועה, סמוך ליישובים שצוינו בשאילתא, נועדה למנוע חדירת מסתננים ופח"ע מתחומי רצועת-עזה לישראל, בדומה לשיקולים שהביאו לבניית גדר ביתרת קו רצועת-עזה.

הגדר מוקמת מהים ועד מחסום ארז, באורך של כ-4 קילומטרים. תוואי הגדר ומיקומה, חבר הכנסת ונונו, נקבעו על-פי צורכי הביטחון, ולא מתוך שום שיקול אחר.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. שאלה נוספת לחבר הכנסת ונונו.

יוסף ונונו (העבודה):

אני בטוח שהשיקולים הם שיקולים של ביטחון, אבל אני שואל אם כרגע, לפני שהולכים להקים את הגדר הלכה למעשה, לא צריך לשקול להקים אותה בתוואי אחר, מדרום ליישובים האלה, כדי שהיישובים האלה יהיו מוגנים ביטחונית. מבחינת השטח הטופוגרפי זה אפשרי. אז למה לא לשקול מחדש את הנושא?

סגן שר הביטחון א' אור:

חבר הכנסת ונונו, הייתי עונה באריכות, ואינני רוצה. הבעיה של הגדר הזו איננה ביטחונית, משום שהיישובים מוגנים. הבעיה היא בעיה של תפיסה פוליטית, ואינני רוצה להיכנס פה, בשאלה הזו, דרך השאילתא שלך. מבחינת ביטחון, הגדר הזו טובה מאוד. לגבי אותם יישובים, כל מרכיבי הביטחון שצריכים להגן על היישובים בצפון הרצועה ננקטים, והגדר תוקם במקומה להגן מפני חדירה מרצועת-עזה לשטח מדינת ישראל. מתוך דאגה ליישובים שהזכרת, יינקטו וננקטים האמצעים המתאימים.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לסגן שר הביטחון. אנו חוזרים אל סגן שר הבינוי והשיכון אלכס גולדפרב, אשר ישיב על שאילתא בעל-פה מס' 545, של חבר הכנסת טלב אלסאנע, בנושא: הכרה ביישובים נוספים בנגב. חבר הכנסת אלסאנע, בבקשה.

הכרה ביישובים נוספים בנגב

טלב אלסאנע (מד"ע):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני רוצה לשאול את סגן שר הבינוי והשיכון:

במהלך הדיון אשר התקיים בכנסת בתאריך 20 בדצמבר 1995 הודעת – והכוונה היא לשר השיכון – על נכונות משרדך להכיר בארבעה יישובים עירוניים וכן בשבעה יישובים חקלאיים בדואיים בנגב.

ברצוני לשאול:

1. היכן ומתי יוקמו היישובים כאמור לעיל ומתי יחל הליך הקמתם?

2. מדוע לא יעוכבו הליכי הריסת הבתים במגזר הבדואי בנגב עד גמר גיבוש המדיניות החדשה המוזכרת לעיל?

הי"ר ש' וייס:

תודה רבה. אדוני סגן השר.

יוסף אחימאיר (הליכוד):

טלב אלסאנע (מד"ע):

אני סומך עליו.

סגן שר הבינוי והשיכון א' גולדפרב:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, חבר הכנסת טלב אלסאנע – 1. ההליך להקמת היישובים כבר החל, כאשר מינהלת הבדואים בנגב קיבלה הנחיה ממשדד הבינוי והשיכון להתחיל בתכנון היישובים החדשים בנגב מתוך הסכמה ושיתוף של נציגי הבדואים.

2. הריסת הבתים תימשך כל עוד מוקמים מבנים לא חוקיים ולא מוסדרים בהתאם לתכנון סביבתי. עם זאת, יש רצון טוב של המשרד וגם של הבדואים להגיע להסכמה, כך שכל הצדדים בסופו של דבר יהיו מרוצים. חייב אני לציין, שהריסת הבתים לא נעשתה על-ידי משרד הבינוי והשיכון אלא בסמכותו ובאחריותו של משרד הפנים. כמו כן, ההריסה היא רק של מבנים חדשים.

הי"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לך. חבר הכנסת אלסאנע, האם יש לאדוני שאלה נוספות? בבקשה.

טלב אלסאנע (מד"ע):

מתשובת סגן השר אני לא הבנתי אם הצהרת שר השיכון לגבי הקמה או הכרה בשבעה יישובים חקלאיים ובארבעת היישובים העירוניים היא אכן בגדר הצהרה בעלמא או שזו מדיניות של משרד השיכון, שהולך לממש אותה בפועל.

היו"ר ש' וייס:

תודה. כבוד אדוני סגן השר.

סגן שר הבינוי והשיכון א' גולדפרב:

אדוני חבר הכנסת, מדובר בהסכמות שתהיינה בין הבדואים למינהלת הבדואים. כפי שכבר ציינתי, אנו התחלנו בתכנון. ברגע שתהיינה הסכמות, ומדובר על כ-40,000 בדואים היושבים בנגב, אנו נתחיל בהקמה פיזית, אחרי שתהיה החלטת ממשלה בעניין הזה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. עכשיו, האם השר לביטחון פנים יסכים להשיב על שאלתא של חבר הכנסת גמליאל? הוא לא היה קודם, וזכותו שלא להסכים. אבל אם יש הסכמה, מצוין. בבקשה. השר לביטחון פנים ישיב על שאלתא בעל-פה מס' 543, של חבר הכנסת אריה גמליאל, בנושא: הצעת בית-הכנסת "אחדות ישראל" בבאר-שבע. בבקשה, אדוני.

פעולות אלימות נגד בתי-כנסת בדרום הארץ

אריה גמליאל (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, העיתון "יום ליום" מדווח על גל אלימות נגד בתי-כנסת בדרום: ציור צלבי קרס וכתובות נאצה, מריחת אשפה, ניקור גלגלי רכב והצתת ספרי תורה בבית-הכנסת "אחדות ישראל" בבאר-שבע. המשטרה, מדווח העיתון, חוקרת.

ברצוני לשאול:

1. מה העלתה חקירת המשטרה?

2. התפעל המשטרה במשנה מרץ למניעת פגיעות נוספות?

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. כבוד השר, תשובתך.

שר לביטחון פנים מ' שחל:

אדוני היושב-ראש, אני מתכבד להשיב על שאילתא בעל-פה של חבר הכנסת אריה גמליאל.

1–2. מבדיקה שנערכה בתחנת משטרת באר-שבע ובתחנת נתיבות עולה, כי ב-9 בנובמבר 1995 נשרף צריף בית-הכנסת בשכונה ד' בבאר-שבע. הצריף כולו נשרף, פרט לספרי התורה, שהוצאו מהמקום על-ידי הכבאים. חקירת המשטרה ומכבי-אש במקרה זה העלתה, כי הגורם לשרפה היה קצר חשמלי ולא הצתה.

ביום 3 בנובמבר 1995 נגנב מכשיר טלפון ממשד המועצה הדתית בבאר-שבע. נפתח תיק פלילי – לא אותרו חשודים.

ב-5 בדצמבר 1995 אירעה התפרצות נוספת, לא נגנב דבר ולא אותרו חשודים.

במקרה של ציור צלבי הקרס בבית-הכנסת בנתיבות, המשטרה עצרה לחקירה כמה קטינים וקטינות, אך חקירתם לא העלתה דבר.

בתשובה לחבר הכנסת גמליאל בקשר לפעילות המשטרה: המשטרה תפעל בתקיפות בכל מקרה שיש פגיעה בכל מקום, ובוודאי לגבי בתי-הכנסת הנושא מטופל ויטופל במשנה תוקף.

היו"ר ש' וייס:

בבקשה, חבר הכנסת גמליאל. אתה רצית משנה מרץ וקיבלת תשובה עוד יותר מוחצת: זה יהיה בתקיפות.

אריה גמליאל (ש"ס):

כידוע לנו, בכל העניינים הדתיים המשטרה לא פועלת במרץ. בכל העניינים החוקיים הדתיים אנו יודעים שלא נעשתה פעולה נמרצת. אני מבקש באופן מיוחד מהשר, שבאמת, למען ישמעו וייראו, תהיה פעם פעולה נמרצת וחזקה, להעמיד אותם לדין ולהחמיר בעונשם, כדי שהעניין יבוא לידיעת הציבור וכל העם ישמעו וייראו.

היו"ר ש' וייס:

תודה. כבוד השר, מהי תגובתך?

שר לביטחון פנים מ' שחל:

קודם כול, אני מופתע שחבר הכנסת גמליאל כל כך תומך במרצ. פעמיים הוא השתמש במלה הזו.

ענת מאור (מרצ):

אנו שמחים על הבדיחה.

היו"ר ש' וייס:

יומרץ גמליאל.

שר לביטחון פנים מ' שחל:

אשר להמרצה, אני אשמח מאוד, חבר הכנסת גמליאל, להעביר אליך אותם מקרים שהיו בשנת 1995 והמשטרה טיפלה בהם והעבירה כתבי אישום. וודאי שהנחיה, על-פי בקשתך – אני אעביר אותה למפכ"ל המשטרה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לך. האם סגן שר הביטחון יסכים להשיב על שאלתא בעל-פה של חבר הכנסת אבנר חי שאקי, אף-על-פי שהוא איחר? כן. בבקשה.

סגן שר הביטחון א' אור:

אגייס את התשובה.

היו"ר ש' וייס:

אז בוא ותגייס את התשובה. רבותי חברי הכנסת, אני מאוד מבקש להקפיד להיות כאן בזמן.

קריאה:

למה השר – – –

היו"ר ש' וייס:

אני מייד אחרי זה מאפשר לשר לביטחון פנים להשיב על שאלתא רגילה. ממש מייד. זו שאלה של דקות קצרות.

יוסף בא-גד (מולדת):

יש אורח – – –

היו"ר ש' וייס:

זה בסדר. יש לנו אורח – – –

סגן שר הביטחון ישיב על שאלתא בעל-פה מס' 536, של חבר הכנסת אבנר חי שאקי, בנושא: פינוי בפועל של ישיבת קבר יוסף בשכם. בבקשה, אדוני.

פינוי בפועל של ישיבת קבר יוסף בשכם

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, חרף הבטחות לשמר את ישיבת קבר יוסף בשכם ולהבטיח את שלום מוריה ותלמידיה, נאסר על ארבעת ראשיה לבוא לישיבה, והכניסה הותרה רק לעשרה תלמידים.

ברצוני לשאול:

1. האם ידועה למשרדך הפרת הבטחה זו?

2. מה ייעשה כדי לעמוד בהבטחה ולאפשר את קיומה התקין של הישיבה?

3. כלום אין חשש שהדבר יביא לחיסולה בפועל של הישיבה?

הי"ר ש' וייס:

תודה. כבוד סגן השר, בבקשה.

סגן שר הביטחון א' אור:

תשובה על שאלתא בעל-פה מס' 536 של חבר הכנסת אבנר חי שאקי:

קבר יוסף בשכם נכלל בהגדרת המקומות הקדושים, וככזה מעמדו נקבע בהסכם הביניים. עוד לפני ההיערכות בשכם והעברת העיר לאחריות הרשות הפלשתינית נקבעו וסוכמו הסדרי השהות באתר והתפילה בו.

על-פי הסדרים אלה נשמר, ככלל, הסטטוס-קוו במתחם הקבר. האבטחה נעשית באמצעות חיילי צה"ל הנמצאים בתוך האתר ובאמצעות סיורים משותפים של חיילי צה"ל והמשטרה הפלשתינית.

משיקולים ביטחוניים ומבצעיים, מתחילת חודש ינואר 1996 מאושרת הגעתם של 60 אנשים לאתר, לכל היותר. התנועה אל האתר וממנו מבוצעת בהסעה מרוכזת ובליוי של צה"ל.

בשלב מאוחר יותר ובהתאם להערכת המצב ייפתח הקבר לציבור הרחב.

אני קורא מה שכתוב. תאמין לי שיש לי הרבה יותר מזה. כנגד ארבעה מראשי הישיבה אכן הוצאו צווי הגבלה, וזאת מטעמים ביטחוניים. כמו-כן הוצאו צווי הגבלה, וזאת מטעמים ביטחוניים, כלפי עוד כמה אנשים. כמו-כן הוצאו צווי הגבלה נוספים נגד תלמידים מהישיבה – בסך הכול 14 צוים – על רקע מעורבותם בפעילות הנוגדת את החוק.

במידה שהתנהגות הפרטים או קבוצות באתר או סביבו תהיה בניגוד לחוק, יינקטו נגדם כל הצעדים הדרושים.

צה"ל ימשיך לפעול לקיום הסטטוס-קוו בקבר יוסף, בכפוף למגבלות החוק והביטחון.

יוסף בא-גד (מולדת):

אילו פשרות נעשו?

הי"ר ש' וייס:

חבר הכנסת בא-גד, זה לא תור שלך. זה תורו של חבר הכנסת שאקי.

יוסף בא-גד (מולדת):

אני יודע – – –

הי"ר ש' וייס:

מה זאת אומרת? אני מבקש לא להשיב לו, כי יש פרוצדורה לשאלות בעל-פה. עכשיו חבר הכנסת אבנר חי שאקי.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אדוני סגן השר, ידוע לך שחז"ל מדברים על שלושה מקומות שבהם הבעלות שלנו נקנתה בכסף מלא: ירושלים – הר-הבית, כמובן חברון – מערת-המכפלה – ושכם. האם משום החשיבות ההיסטורית הדתית העצומה של המקום מוכנים להמשיך לאפשר לפתח את הישיבה, או שרוצים להקפיא אותה על מנת שבהדרגה היא תלך ותדעך? אני כמובן הייתי מצפה שנעשה הכול, ואני ממליץ בפני משרד הביטחון ושר הביטחון לעשות את המקסימום כדי שהישיבה תפרח ולא רק תקפא.

הי"ר ש' וייס:

תודה. אדוני סגן השר, בבקשה.

סגן שר הביטחון א' אור:

מאחר שציטטת את חז"ל וחבר הכנסת בא-גד קרא פה קריאת ביניים, הייתי רוצה שכל תלמידי הישיבה באמת יחיו על-פי חז"ל. תאמין לי, חבר הכנסת בא-גד, אם כל האנשים – ואני אומר זאת בלשון המעטה, העובדה שבמקומות אחרים אין בעיות, ואתה ואחרים פה יודעים טוב מאוד את ההרכב המיוחד של האנשים שהיו בקבר יוסף, חלקם, ואינני רוצה לגעת בו – אם כולם היו באמת שוקדים רק על דברי חז"ל, תאמין לי שהיינו יכולים להגיע להישגים גדולים מבחינת בינוי הישיבה בקבר יוסף והחזקתה.

היו"ר ש' וייס:

אני ממש מודה לסגן שר הביטחון.

שאלות ותשובות

היו"ר ש' וייס:

אדוני סגן שר הביטחון ישיב על שתי שאלות רגילות.

הריסת בתים בנפת ג'נין

חבר הכנסת ב' טמקין שאל את שר הביטחון ביום כ' בכסליו התשנ"ו (13 בדצמבר 1995):

לאחרונה, פורסם בכלי התקשורת, שצווים להריסת בתים הועברו לכ-100 משפחות המתגוררות בנפת ג'נין. כ-12 בתים כבר נהרסו מתחילת השנה בנפת ג'נין.

רצוני לשאול:

1. האם הפרטים כפי שפורסמו נכונים?

2. אם כן – מדוע נמשכת הריסת הבתים לאור הסכמי אוסלו המתממשים וניסיונות הקירוב בין העמים?

תשובת סגן שר הביטחון א' אור:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. במהלך החודשים נובמבר ודצמבר 1995 נמסרו שלושה צווי הריסה בלבד משטח באזור ג'נין. מתחילת שנת 1995 נהרסו בנפת ג'נין שלושה מבנים בלתי חוקיים בלבד.

2. הסמכויות בנושא תכנון ובנייה, לרבות הטיפול המשפטי בסוגיית הבנייה הבלתי-חוקית, חולקו בהסכם הביניים בין הרשות הפלשתינית לישראל. לרשות הפלשתינית הועברה הסמכות בנושאים אלו נותרה בידי ישראל. כל הפעולות הננקטות על-ידי C, ואילו הסמכות לגבי אזור B ו-A לגבי אזורים הרשויות הישראליות בנדון תואמות את הסכם הביניים, מבוססות עליו, ומטרתן לוודא את אכיפתו של גם לאחר יישום הסכם הביניים. C. החוק באזור

ארוחות בוקר וערב של חיילים ביחידות עורפיות

חבר הכנסת א' זנדברג שאל את שר הביטחון ביום ד' בטבת התשנ"ו (27 בדצמבר 1995):

נודע לי, כי צה"ל קיצץ באספקת ארוחות בוקר וערב לחיילים המשרתים ביחידות עורפיות.

רצוני לשאול:

1. מי ידאג לספק את ארוחות הבוקר והערב של חיילים אלה?

2. מי יממן לחיילים אלה את ארוחות הבוקר והערב?

3. האם במקביל תותר עבודה פרטית לחיילים כדי לממן את הארוחות אשר צה"ל חדל לספק להם?

תשובת סגן שר הביטחון א' אור:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. ארוחות ערב ובוקר לא בוטלו, אלא צומצמו. סל פריטי המזון של ארוחות בוקר וערב צומצם, והוא מכיל פריטי מזון בסיסיים.

הקיצוץ בהיקף הארוחות חל על חיילים המשרתים ביחידות עורפיות בלבד. אולם חיילים המשרתים ביחידות עורפיות ימשיכו ויאכלו ארוחות בוקר וערב כבעבר אם הם לנים בבסיס – שומרים, תורנים, מרותקים וכו'.

2. נושא דמי הכלכלה נבחן בצורה שוטפת בוועדה ספציפית לנושא, והאוכלוסיות הזכאיות לדמי כלכלה בוקר וערב מזוכות בהתאם.

3. לאור האמור לעיל, אין בקיצוץ התקציב בתחום הנדון כדי לחייב מתן אישור עבודה לחיילי היחידות העורפיות על מנת לממן את ארוחותיהם, שכן עדיין יכולים הם להשביע את רעבונם במטבחי צה"ל גם בבוקר ובערב.

כל שנעשה הוא להתאים את כמות המזון לאוכלים בפועל.

היו"ר ש' וייס:

אני מזמין את השר לביטחון פנים להשיב על שאלות. בבקשה.

אבישי רביב

חבר הכנסת י' בא-גד שאל את ראש הממשלה ביום י"ג בכסליו התשנ"ו (6 בדצמבר 1995):

לנוכח הפרסומים על אבישי רביב, רצוני לשאול:

1. האם נכון הפרסום שהנ"ל הושלל על-ידי השב"כ והופעל על-ידיו?

2. מי מימן את הפלקטים שבהם מופיע מר רבין ז"ל בלבוש נאצי?

3. מה האמת בקטע שפורסם בעיתון "הצפה", מתאריך כ"ו בחשוון התשנ"ו (19 בנובמבר 1995), שלפיו "מדובר בקונספירציה רחבה שכוונתה היתה להניח לעמיר ולחבריו לבצע את תוכניתיהם וללכוד אותם רק בשלב הסופי טרם יצלחו לפגוע במר רבין" – כדוגמת האחים קהלני?

שר לביטחון פנים מ' שחל:

1. אין אנו נוהגים להתייחס לשאלות הנוגעות לאנשים שמופעלים או לא מופעלים על-ידי גורמי הביטחון.

2. אשר לסוגיית מימון הפלקטים, שבהם מופיע יצחק רבין ז"ל בלבוש נאצי – הנושא נחקר על-ידי משטרת ישראל. תיק החקירה הועבר לפרקליטות, וזו הגישה כתב אישום לבית-משפט השלום כנגד שלושה קטינים שהיו מעורבים בהכנת הפלקט ובשכפולו.

3. ביחס לציטוט מעיתון "הצפה" המובא במכתבך, הרי שהדברים חסרי שחר.

היו"ר ש' וייס:

שאלה נוספת לחבר הכנסת בא-גד, בבקשה.

יוסף בא-גד (מולדת):

כבוד השר, זו פעם שלישית שאני מעלה שאלות בנושא. פעם ראשונה ענית לי: שלילי, שלילי, שלילי. היום ענית לי גם כן, שאין נוהגים להשיב, ואין שחר. אני רוצה לומר לך, הכוח אתך ואתה יכול לענות לי כך. היום, אחרי שפרסמו את שמו של ראש השב"כ החדש, לענות לי שאין נוהגים, שזה לא כל כך מקובל – יש מאמר חז"ל: קול המון כקול שדי. אם כל העולם מדבר, יש משהו.

אני העברתי את כל התשובות שלך לשופט שמגר, ואני מבקש שוועדת החקירה תבדוק גם את כל התשובות, כי יש לי הרושם שכולן הן התחמקות.

אני מברך אותך לצאתך לקבל את מלך ירדן חוסיין, בשמי ובשם חבר הכנסת סאלח סלים. אנחנו נעלבים שלא מזמינים גם אותנו לקבל את מלך ירדן. אני אעשה ברכה "ברוך שחלק מכבודו".

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. כבוד השר, בבקשה.

שר לביטחון פנים מ' שחל:

אדוני היושב-ראש, אני משוכנע שעד תום הכהונה של הכנסת הנוכחית איהפך למעריץ נלהב של חבר הכנסת בא-גד.

היו"ר ש' וייס:

מה, זה עוד לא קרה לך עד עכשיו?

שר לביטחון פנים מ' שחל:

אני בתהליך. אמרתי, אני היום מעריץ נלהב. אני חייב לדבר בהערצה על העקביות שלו, לשאול שאלות שאין להן בסיס ולחזור עליהן פעם אחר פעם. כמה פעמים אפשר לענות: שלילי? ניסינו הפעם לגוון את התשובה, כי ראינו שלא קיבלת תשובה קצרה ועניינית, אז הפעם מהלו את התשובה ונתנו לה מה שנקרא גוון יותר רחב, יותר כולל, וגם זה לא מוצא חן בעיניך.

אני מניח, שבפעם הרביעית והחמישית, כשתחזור על אותה שאלתא, נמצא את הנוסח המתאים, ואני מקווה שזה ירצה אותך.

יוסף בא-גד (מולדת):

ההיסטוריה תוכיח מי משנינו צודק.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לשר לביטחון פנים.

הדבקת סטיקרים על רכבים צבאיים וממשלתיים

חבר הכנסת ס' שלום שאל את ראש הממשלה ביום כ"ז בכסליו התשנ"ו (20 בדצמבר 1995):

לאחרונה אני נתקל בתופעה של הדבקת סטיקרים פוליטיים על רכבים צבאיים וממשלתיים. להלן שתי דוגמאות: א. רכב צבאי מס' 278761; ב. רכב ממשלתי מס' 8793777.

רצוני לשאול:

1. האם ידוע למשרדך על קיום התופעה?

2. מה ייעשה לגביה?

3. האם יועמדו הנ"ל לדין משמעתי?

תשובת השר לביטחון פנים מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-2. לא ידוע לי על "תופעה" של הדבקת סטיקרים פוליטיים על כלי רכב ממשלתיים וצבאיים.

3. עניינם של כלי הרכב שצוינו בשאילתא יבורר ויטופל לפי הממצאים.

היו"ר ש' וייס:

נעבור כעת לשאלות לשרת העבודה והרווחה.

רישום ההסכמים הקיבוציים

חברת הכנסת ע' מאור שאלה את שרת העבודה והרווחה ביום ד' באב התשנ"ה (31 ביולי 1995):

ממידע שנמסר לי עולה, כי ההסכמים הקיבוציים לא נרשמים במועד ולא ניתן להם מספור, משום שהחברת של הפרסומים מתעכבת במשך שנה ויותר. לכן, במקום שהיא תהיה רבעון, היא הופכת לשנתון. בכך נפגע מעמד ההסכמים הקיבוציים.

רצוני לשאול:

1. האם המידע נכון?

2. אם כן – מה יעשה משרדך כדי לתקן זאת?

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

חברת הפרסומים האחרונה מוכנה להפצה, אך עקב בדיקות משפטיות אחרונות – שאחר כך אוכל לומר לך אותן בשיחה בעל-פה – שביקשתי לערוך, מתעכבת ההפצה במקצת.

החברת האחרונה תופץ בשבוע הבא, ואז יוכלו להירשם ההסכמים הקיבוציים לשנים 1994–1995. באוגוסט 1994 פורסמה חוברת עם ההסכמים לשנים 1992–1993.

אני רוצה לומר, חברת הכנסת ענת מאור, שבעקבות השאלתא שלך בדקתי – אני מודה, לא כל דבר אני יודעת – מה היא הדחיפות של הפרסומים של אותה חוברת, ונמסר לי שכנוהג היא מתפרסמת אחת לשנתיים. נתתי הנחיה לפרסם את החוברת עם הסכמי העבודה אחת לחצי שנה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לך. דרך אגב, אתמול היתה כאן התכנסות של המכללה לביטחון לאומי, ואנחנו הרצינו בפניהם. כשנתבקשתי להסביר להם באיזו מידה הכנסת מפקחת על הממשלה, ואני חושב שהיא

מפקחת מאוד, אמרתי: אם יש 5,000 שאילתות בקדנציה, יש 4,000–3,000 פתרונות לבעיות. הנה דוגמה חיה, ואני מודה לשרה.

שאלה נוספת לחברת הכנסת ענת מאור.

ענת מאור (מרצ):

אני רוצה באמת להודות לשרה נמיר על תיקון הלקונה, שהתבררה כקיימת, שכן הסכם קיבוצי, אם הוא לא נרשם, המעסיקים לא מבצעים אותו. לכן אני שמחה שהפרסום יהיה אחת לחצי שנה.

ברשותך, השרה נמיר, אני רוצה לשאול שאלה נוספת, וייתכן שהתשובה לא תוכל להינתן כעת, בנושא שנדון אתמול. אתמול התקיים על חוק המתווכים דיון מהותי, אדוני היושב-ראש, שנוגע ללב-לבה של הכנסת, בין חוק לבין חוק-יסוד: חופש העיסוק. העובדים לא מוגנים היום, כי אין לנו חוק-יסוד: זכויות חברתיות, ואנחנו במצב של חוקה נכה.

שאלתי לשרה: מתי ייזום משרדך קידום חוק-יסוד: זכויות חברתיות עם הכנסת כולה, שכן מקרה אופקים זועק בחוסר הסימטריה שלו בין זכויות למעסיקים – וחופש העיסוק נעשה דגל – לזכויות העובד, שאינן מעוגנות לא בכל הנוגע לשביתה ולא בנוגע לחובת המשא-ומתן אתו. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחברת הכנסת מאור. גברתי השרה, בבקשה.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

אני יודעת שיש בעיה קשה עם יוזמת החוק הזה, שקשורה בהסכמה של כמה גופים, אבל אני לא יכולה לענות לך תשובה מדויקת. אבדוק ואתן לך תשובה בעל-פה או בכתב.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לשרה. שאלה מאוד מעניינת.

ניכוי שכר בגין ימי שביתה מגמלאים

חברת הכנסת ל" לבנת שאלה את שרת העבודה והרווחה ביום ח' בחשוון התשנ"ו (1 בנובמבר 1995):

הובא לידיעתי, כי נוכח שכר בגין ימי שביתה במשכורות גמלאי המוסד לביטוח לאומי, ואילו במשכורותיהם של העובדים הפעילים לא נעשה הדבר.

רצוני לשאול:

1. מדוע חלה ההוראה לניכוי שכר בגין ימי שביתה על הגמלאים בלבד?

2. כיצד יסייע משרדך בידי הגמלאים הללו?

תשובת שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

(לא נקראה. נמסרה לפרוטוקול)

על-פי הנחיית נציבות שירות המדינה, לא מנוכים ימי שביתה מגמלאי המוסד לביטוח לאומי.

במקרה אחד בלבד, שבו נוכו הימים בטעות, הוחזרו הסכומים לגמלאי משנתגלתה הטעות.

זכות הבחירה לנשים בבחירות לאגודות שיתופיות

חבר הכנסת א' זנדברג שאל את שרת העבודה והרווחה ביום ו' בכסליו התשנ"ו (29 בנובמבר 1995):

נודע לי, כי בכמה מושבים המאוגדים כאגודות שיתופיות מונע התקנון מנשים לקחת חלק בבחירות למוסדות המושב.

רצוני לשאול:

1. בכמה מושבים מדובר?

2. מכמה נשים נשללת זכות בחירה בשל כך?

3. כיצד עולה הדבר בקנה אחד עם עקרון השוויון, המעוגן בחוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו?

4. כיצד יתוקן העוול?

5. האם רשם האגודות השתופיות יבטל לאלתר תקנונים מפלים כגון אלה?

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

1-5. העובדות הן שונות. אין תקנון, ולו גם באגודה שיתופית אחת, המונע מנשים ליטול חלק בבחירות למוסדות האגודה. בהתאם לדין, תקנון אגודה מקבל תוקף חוקי רק לאחר אישור רשם האגודות השיתופיות. תקנון שיש בו קיפוח, פגיעה או אפליה, מכל סיבה שהיא, לרבות מחמת מין, לא מאושר על-ידי רשם האגודות השיתופיות.

שאלת זכות הבחירה של נשים למוסדות האגודה נתעוררה לאחר שבכמה מושבים נקבעה זכות בחירה אחת לכל משק. כדי למנוע פגיעה בבן או בבת הזוג, יזם משרד העבודה והרווחה חקיקה בנושא. הוראות החוק מחייבות את האגודה לקבל את בן או בת זוגו של החבר לחברות באגודה, מייד עם קבלת הודעה על רצונו להיות חבר. עם מסירת ההודעה יש לבן או לבת הזוג כל הזכויות באגודה, לרבות הזכות לבחור ולהיבחר.

מעון נעול לנערות

חברת הכנסת ת' גוז'נסקי שאלה את שרת העבודה והרווחה ביום כ"ב בחשוון התשנ"ו (15 בנובמבר 1995):

העדר מעון נעול לנערות מונע מענה הולם לטיפול בנערות רבות החיות במצוקה ובסיכון, לרבות נערות גבוליות.

רצוני לשאול:

1. מה הוא מספר הנערות המצויות במצוקה ובסיכון?

2. על כמה נערות גוזרים בתי-משפט בכל שנה העברה למעון נעול?

3. אילו פתרונות בפועל נמצאו עד כה לנערות כאלה?

4. מתי ייפתח מעון נעול לנערות?

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

1. מספר הנערות המצויות במצוקה ובסיכון נאמד בכ-10,000.

2. בהעדר מעון נעול לנערות, לא ניתנים צווים להעברת נערות למעון כזה.

3-4. נכון להיום יש שני מתקנים שנותנים אפשרות לסגירת נערות במקרה הצורך. מתקן אחד הוא במעון "צופייה", שבו שוהות כיום 21 נערות בתנאים סגורים לתקופות של שלושה חודשים, דהיינו, מדובר בפתרון ל-80 נערות בשנה.

בתחילת 1996 ייפתח ב"צופייה" אגף סגור ל-12 נערות, לצורך התערבות קצרת טווח במשבר לשלושה חודשים, דהיינו, מדובר בפתרון ל-48 נערות נוספות בשנה.

המתקן השני הוא מעון "מסילה", שבו שוהות כיום 30 נערות בפנימייה ובמעונית. במהלך 1997 ייפתח בו אגף נעול ל-24 נערות לשהות של כשמונה חודשים, דהיינו, 32 נערות לשנה וזו הכפלת התפוסה למצב הקיים היום.

קיימת תוכנית לטווח ארוך, שעדיין לא אושרה ברובה בגלל אילוצים תקציביים, לתוספת שמונה בנות למעונית – אבל את זה כן נצליח לעשות – ו-12 בנות לפנימייה. לתוכנית זו עדיין אין מימון. אבל, חברת הכנסת גוז'נסקי, הבעיה היא שלזה אני מאמינה שאיכשהו נמצא מימון. אני כבר מתכוונת לשאלה הנוספת. את בוודאי תרצי לדעת מה קורה לגבי היתר.

היו"ר ש' וייס:

אכן, שאלה נוספת לחברת הכנסת גוז'נסקי.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אדוני היושב-ראש, גברתי השרה, אני מודה על התשובות. אני מבקשת לשאול, האם אותם אגפים נעולים שגברתי דיברה עליהם ייחשבו מבחינת בית-המשפט כמעון נעול? זאת אומרת, האם יהיה להם מעמד משפטי כמעון נעול?

השאלה השנייה – האם יש בתוכנית לפתוח מעון נעול במיוחד לנערות גבוליות, שאותן צריך פשוט לחלץ מהרחוב ולתת להן אפשרות להתחיל חיים חדשים?

הדבר האחרון – אולי יש לך בשורה בקשר למעון נעול לנערים ערבים? תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. גברתי השרה, תשובתך.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

לשאלה, האם זה יהיה מקובל על מערכת בתי-המשפט – כשמדובר בנושא כל-כך רגיש אני לא רוצה לתת לך תשובה בלי שבדקתי אותו. אני מעריכה, ואבדוק ואתן לך את התשובה, שהיחס של מערכת המשפט למעונות הנעולים לנערות הוא אותו יחס כמו למעונות הנעולים לבנים. המעונות הנעולים לבנים, ויש לנו שניים במספר, עובדים רק על-פי הצווים של בית-המשפט. אבל אבדוק זאת ואתן לך תשובה.

נושא הנערות הגבוליות נבדק על-ידינו, ואנחנו רוצים שמעון "מסילה" – ואנחנו משלשים את גודלו ומשקיעים בו גם בשיפוץ וגם בבנייה מחדש בסביבות בין 4 ל-5 מיליוני שקלים – יעסוק גם בקבוצה שעליה את מדברת.

אשר ל"אחוזה" – הגשנו בקשה, ואת יודעת איפה הבעיה שלנו. רצינו להוציא את המעון מעכו, ולא היה לנו לאן להוציאו. אנחנו מנסים לעשות הכול. פנינו גם לראש הממשלה בבקשה לסייע לנו בעניין המעון בעכו. אבל אני מקווה שזה יצא לפועל.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לך, גברתי השרה.

סגירת מעונות-יום

חברת הכנסת ל' לבנת שאלה את שרת העבודה והרווחה ביום כ"ב בחשוון התשנ"ו (15 בנובמבר 1995):

נודע לי לאחרונה, כי עתידים להיסגר כ-15 מעונות-יום של ויצ"ו ו"נעמת" בשל מיעוט נרשמים עקב גובה תשלומי שכר הלימוד.

רצוני לשאול:

1. אילו מעונות-יום עתידיים להיסגר לקראת שנת הלימודים הבאה?

2. האם הגדיל משרד העבודה בשנה האחרונה את השתתפותו במימון המעונות, ובכמה?

3. מה ייעשה למנוע את סגירת המעונות?

תשובת שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. משרד העבודה והרווחה מקבל דיווח שוטף לגבי כוונת הארגונים לסגור מעונות במקומות שונים בארץ. בשלב זה עדיין לא התקבלו ידיעות כלשהן לגבי שנת הלימודים הבאה. בשנת הלימודים התשנ"ה, 1994–1995, נסגרו כ-20 מעונות על-ידי הארגונים.

2. בשנת 1996 מממן משרד העבודה והרווחה משפחתונים ומעונות בסך 225 מיליון ש"ח. משרד העבודה והרווחה הגדיל את השתתפותו במימון אחזקת הילדים בשני תחומים: א. מתן הטבה להורים, בהגדלת תקרת ההכנסה לנפש בכל דרגה ודרגה שעל-פיהן מחושב שכר הלימוד במעון. עלות ההטבה כ-12 מיליון ש"ח לשנה. תקרת ההכנסה לנפש המזכה בהנחה בשכר הלימוד במעון הינה כ-1,900 ש"ח. בכל דרגה גדלה תקרת ההכנסה ב-10% ריאלית; ב. כיסוי גירעונות הארגונים המפעילים, על-ידי הקטנת אחוז הסבסוד, מ-10% שסבסדו הארגונים עד כה, ל-5% בלבד, והכרה בהסכמי שכר ובדרגות של עובדי המעונות.

סך העלות לשנים 1995–1997 כ-45 מיליון ש"ח, במימון משותף של משרד העבודה והרווחה ומשרד האוצר.

לאחרונה הודעתי על הטבות מיוחדות למעונות-היום ביישובים בקו העימות. במסגרת זו קידמתי את דרגת הזכאות בשלוש דרגות, לכל אוכלוסיית המעונות ביישובים העירוניים שבקו העימות – קריית-שמונה, שלומי, מעלות ונהרייה. ההטבה מסתכמת בכ-150 ש"ח הנחה לכל ילד, ועלותה כ-350,000 ש"ח עד סוף שנת הלימודים הנוכחית.

לגבי המושבים שבקו העימות – אישרתי הנחה בגובה 70% למעונות שבמועצה האזורית מבואות-חרמון, שעלותה 250,000 ש"ח. בכוונתי לאשר הנחה דומה גם למועצה האזורית מעלה-יוסף ולמועצה האזורית מרום-הגליל.

3. סגירת המעונות נובעת משיקולים כלכליים של הארגונים. משרד העבודה והרווחה מתערב בשיקולי הארגונים רק במקרים שבהם אין תחליף למעון שנסגר וההורים נשארו ללא פתרון. במקרה זה מחייב המשרד את הארגון בהמשך הפעילות, או מעביר את הבעלות על המעון לגורם אחר.

מינוי לתפקידי ניהול בלשכות תעסוקה

חבר הכנסת ד' מנע שאל את שרת העבודה והרווחה ביום כ"ב בחשוון התשנ"ו (15 בנובמבר 1995):

הגיע לידיעתי מידע שלפיו מר ש"ח – שמו המלא מופיע במקור – שהודח מתפקידו כמנהל אזור דן עקב כישלון ניהולי, משמש כיום בתפקיד מנהל לשכת רמלה ומיועד לקבל את ניהול לשכת לוד.

רצוני לשאול:

1. האם מידע זה נכון?

2. ידוע לי כי מתנהלות נגד מר ש"ח חקירות ובדיקות. האם מוצדק להטיל עליו תפקידים ניהוליים?

תשובת שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. האדם שבו עוסקת השאלתא ממלא את שני התפקידים האמורים באופן זמני, עד למציאת מנהל קבוע.

2. הבדיקות והחקירות בעניינו נסתיימו, ועל כן אין מניעה להטיל עליו תפקידים נוספים.

הפניה למקומות עבודה בנצרת-עילית

חבר הכנסת ד' מנע שאל את שרת העבודה והרווחה ביום כ"ב בחשוון התשנ"ו (15 בנובמבר 1995):

מן העיתונות עולה, כי בנצרת-עילית יש מובטלים רבים ובלשכת התעסוקה אין הפניה למקומות עבודה. לעומת זאת, מחלקת הקליטה בעיריית נצרת מפנה עולים למקומות עבודה בעיר.

רצוני לשאול:

1. האם ידוע למשרדך על התופעה?

2. מה ייעשה לוויסות מקומות עבודה בהתאם לצרכים האמיתיים ולא לפי שיקולים אחרים?

תשובת שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-2. בנצרת-עילית היו בנובמבר 1995 1,323 דורשי עבודה, מהם 164 עולים חדשים; מתוכם הופנו לעבודה 537.

שיעור האבטלה עמד בנצרת בחודש זה על 7.5%. בחודשים אוגוסט עד אוקטובר הופנו לעבודה 1,056 דורשי עבודה.

מחלקת הקליטה בעירייה פועלת בשיתוף פעולה עם שירות התעסוקה להפניית עולים למקומות עבודה.

5488. דמי אבטלה לנבחר ציבור

חבר הכנסת מ' שטרית שאל את שרת העבודה והרווחה ביום כ"ב בחשוון התשנ"ו (15 בנובמבר 1995):

רצוני לשאול:

1. האם אדם שכיהן בתפקיד ראש עיר או סגן ראש עיר בפועל וכהונתו הופסקה מסיבות שונות זכאי לקבלת דמי אבטלה עד למציאת עבודה חלופית?

2. אם לא – האם משרדך שוקל לתקן מצב זה?

3. אם כן – מדוע לא אושר מענק אבטלה למר עודד יורן, שהיה חבר מועצת אילת וכהונתו הופסקה, בחודשים שבין הפסקת כהונתו לבין מציאת עבודה חלופית?

חבר הכנסת פ' בדש שאל את שרת העבודה והרווחה ביום כ"ט בחשוון התשנ"ו (22 בנובמבר 1995):

יש נבחר ציבור – סגנים של ראש רשות בשכר – שמועצת העירייה מחליטה לפטרם והם נשארים ללא כל מקור הכנסה, משום שעבודתם היתה משרה מלאה ויחידה. מתברר כי סגן של ראש רשות שמפוטרת מעבודתו והלך ללשכת העבודה לא זכאי לדמי אבטלה מן הביטוח הלאומי.

רצוני לשאול:

1. האם ידוע למשרדך על כך?

2. מדוע נבחר ציבור שפוטרה לא זכאי לדמי אבטלה?

3. מה ייעשה בנדון?

תשובת שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

(לא נקראה. נמסרה לפרוטוקול)

בפסק-דין של בית-המשפט העליון, שניתן ביום 10 ביולי 1995, נקבע, כי נבחר ציבור אינם מבוטחים בביטוח אבטלה. עם נבחר ציבור נמנים חברי כנסת, שרים, נשיא המדינה, שופטים וחברי מועצות ברשויות המקומיות והאזוריות.

בעקבות פסק-הדין הנחיתי את המוסד לביטוח לאומי לבדוק את תנאי ההעסקה של נבחר ציבור במטרה להחיל את ביטוח האבטלה על אותם נבחר ציבור שתנאי העסקתם מצדיקים את הכללתם בביטוח אבטלה.

כיבוד זכרם של חללי פיגועים חבלניים

חבר הכנסת צ' הנגבי שאל את שרת העבודה והרווחה ביום י"ג בכסליו התשנ"ו (6 בדצמבר 1995):

בנו של מר י"ר – שמו המלא מופיע במקור – נרצח על-ידי מחבלים בעת הרכבת מעלית בבניין ונקבר בחלקה אזרחית בבית-הקברות בחולון. סביבת הקבר מוזנחת, ואין גורם ממסדי הדואג לטפחה.

רצוני לשאול:

1. מדוע לא צוין בתעודת הפטירה שהבן נרצח על רקע חבלני?

2. מה ייעשה לתגבור פעולות הפיקוח והאחזקה בסביבת חלקת הקבר הנ"ל?

3. האם ניתן יהיה בעתיד להקצות פינת זיכרון לחללי פיוגעים חבלניים בבית "יד לבנים"?

תשובת שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. לתעודת הפטירה ולרישום ס'בת הפטירה אחראים משרד הבריאות ומשרד הפנים.

2. המוסד לביטוח לאומי ממונה על ביצוע חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה. החוק אינו מאפשר למוסד לטפל בחלקות קבר של קורבנות טרור הנקברים בבתי-קברות אזרחיים. האחראים לתחזוקה הם משרד הדתות וחברות קדישא. בהנחיית, פנה המוסד לביטוח לאומי לגופים אלה וביקשם לטפל ולתחזק את החלקות שבהן נטמנו נפגעי הטרור.

3. ארגון "יד לבנים" הינו ארגון ייחודי למשפחות שכולות של חללי צה"ל בלבד.

פתיחת ה"ספארי" ברמת-גן בשבת

חבר הכנסת מ' גפני שאל את שרת העבודה והרווחה ביום כ"ט בחשוון התשנ"ו (22 בנובמבר 1995):

גן-החיות, ה"ספארי", ברמת-גן פתוח לקהל בשבתות ובחגי ישראל.

רצוני לשאול:

1. האם יש למקום היתר לפי חוק שעות עבודה ומנוחה?

2. אם כן – על סמך מה ניתן ההיתר?

3. אם לא – מה יעשה משרדך בנדון?

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

3-1. ל"ספארי" אין היתר עבודה בשבת, אולם אין צורך בו. המקום פועל על-פי היתרים כלליים שניתנו בשנת 1951, על-פי חוק שעות עבודה ומנוחה.

הי"ר ש' וייס:

שאלה נוספת לחבר הכנסת גפני. יש לך עוד שתי שאילתות. אני שואל אם לעניין הזה יש לאדוני שאלה נוספת?

משה גפני (יהדות התורה):

כן.

אדוני היושב-ראש, גברתי השרה, אני מתנצל ואני מודה על האמת שלא הבנתי את התשובה. ה"ספארי" עובד בשבת. אין שום צורך חיוני. עובדים עובדים שם בשבת ועוברים על חוק שעות העבודה והמנוחה. באופן ספציפי כל עובד צריך לקבל היתר. העובדים לא מקבלים היתר. אם ניתן היתר גלובלי, כפי שאת ציינת, גברתי השרה, הדבר חמור מאוד. על מה? על מה נותנים היתר עבודה? מפעלים חיוניים אינם עובדים בשבת, ופה יש אתר כזה שמחלל שבת בריש גלי ואת מאפשרת לו את העבודה.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

חבר הכנסת גפני, אנחנו מקפידים לשמור על הסטטוס-קוו בענייני דת, ואני מדברת עכשיו על תחום השמירה של העבודה בשבת.

כשניתן ל"ספארי" היתר, אני לא הייתי שרת העבודה והרווחה, ואני מניחה מדוע ניתן להם היתר קבוע לעבוד בשבת. על זה השבתי בשאילתא. זה מקום שאליו באים במהלך השבת הרבה משפחות, הרבה ילדים, הרבה בני נוער. מאחר שהוא פתוח בשבת, צריך שיהיו שם עובדים כדי להפעיל אותו. זו היתה הסיבה לכך, שב-1951, עם פתיחת ה"ספארי", ניתן להם היתר, וההיתר הוא היתר קבע.

הוצאת ילדים בסיכון מבתייהם על-ידי פקידי סעד

חבר הכנסת מ' גפני שאל את שרת העבודה והרווחה ביום כ' בכסליו התשנ"ו (13 בדצמבר 1995):

לאחרונה מדווחים בתקשורת על התנהגות של עובדות סוציאליות: "פקידת סעד המליצה על ניתוק ילדים מאמם בלי שפגשה בהם" – "ידיעות אחרונות", 23 בנובמבר 1995 – או "חטיפה בפתח בית-החולים" – "ידיעות אחרונות", 4 בדצמבר 1995.

רצוני לשאול:

1. האם המקרים נבדקו, ואם כן – מה הן תוצאות הבדיקה?

2. האם הושעו העובדות בזמן הבדיקה, ואם לא – מדוע?

3. האם מודע משרדך לתדמית כי יש קלות בלקיחת ילדים מהוריהם בהליך בלתי תקין? אם כן – מה ייעשה בנדון?

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

1. המקרים נבדקו. במקרה הראשון הפרסום בעיתון היה מוטעה והנושא נמצא עדיין בהליכים משפטיים. במקרה השני הוחזר התינוק לאמו לאחר כמה ימים, לאחר שבעזרת המשפחה נמצא לתינוק ולאם מקום בטוח למגורים, לא בסביבה המסכנת את התינוק.

2. לא היה מקום להשעיה. העובדים פעלו על סמך שיקול דעתם המקצועי.

אני מבקשת לציין, ואני חוזרת ואומרת זאת מעל כל במה, שפקידי הסעד מטפלים באלפי פניות להוצאת ילדים בסיכון מבתייהם בכל שנה, ולגבי 5.0% בלבד מהפניות מגיעות תלונות, שכולן נבדקות.

תפקיד פקידי הסעד הוא לטפל במשפחות ובילדים מתוך כוונה לאפשר במידת האפשר לילד לגדול במשפחתו הטבעית. הוצאת ילד מהבית נעשית רק כאשר זה לא ניתן, ותמיד השיקול המנחה – וכך אני ממשיכה להנחות את פקידי הסעד – הוא טובת הילד ורק טובת הילד.

אני מבקשת להזכיר לך, אדוני היושב-ראש, ולחברי הבית, שפקידי הסעד מהווים גורם ממליץ בלבד, וההחלטה על הוצאת ילד מהבית ניתנת בכל מקרה על-ידי שופט ולא על-ידי פקיד הסעד. ההתערבות נעשית במקרים רבים לתקופה קצרה בלבד, תוך חיזוק המשפחה ובדיקת האפשרות להחזרת הילד לביתו.

3. לאחרונה הקמתי ועדת מומחים חיצונית לבדיקת מערך ההגנה על ילדים בסיכון, שהם בתחום הטיפול של משרד העבודה והרווחה. הוועדה, בראשות פרופסור דן שניט, תגיש לי את המלצותיה עד 31 בינואר 1996.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. שאלה נוספת, חבר הכנסת גפני.

משה גפני (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, גברתי השרה, אני מודה לך על התשובה המפורטת. אכן התבססתי בשאילתא על מה שפורסם בעיתונות בעניין הזה, אבל לא רק על מה שפורסם. פקידות הסעד עושות עבודה קשה מאוד, וכאשר מדובר על ניתוק ילד מאמו הביולוגית, מדובר על מקרים קשים, מטבע הדברים, וזה לא נעשה סתם. אבל יש לנו תחושה – ואכן אנחנו גם מגישים היום הצעת חוק בנושא האימוץ, חברי הכנסת חיים דיין, נעמי בלומנטל ואנוכי – שיש לעשות שינוי. האם לא הגיע הזמן, עם כל הכבוד וההערכה שאנחנו רוחשים לפקידות הסעד, לרענן את ההוראות בעניין הזה, אפילו כשמדובר במשפחות במצוקה? כאשר מנתקים ילד מאמו הביולוגית צריך חשיבה נוספת. האם לא ניתן שיהיה בוועדות המטפלות בזה גם נציג למשפחה?

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. גברתי השרה.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

אחלק את התשובה הקצרה שלי לשני חלקים, חבר הכנסת גפני.

א. אני דוחה שוב מכול וכול את ה"עליהם" – ומדבריי הבינוני שאתה לא חלק ממנו – שעושים על פקידות הסעד. תדע לך שיש גופים אחרים בתוך המערכת, כמו מערכת הבריאות ומערכות אחרות, שצריכים לקחת יותר אחריות מפקידי הסעד. היחידים האמיצים שנכנסים לבתים האלה בזמן הקשה הם פקידי הסעד יחד עם המשטרה.

ב. באמת הקמתי ועדה לבדיקה. אני רוצה לדעת אם אנחנו במסגרת המשרד, בשלוחות השונות שעוסקות בנושא של ילדים בסיכון וילדים שניתנים לאימוץ, פועלים בדרך שבה אנחנו צריכים לפעול. בסוף החודש אקבל את המלצות הוועדה הזאת – מה שהיא תקבע לא יהיה סוד – ואני אפעל לפי ההמלצות.

סגירת "נופשון שק"ל" לילדים מוגבלים

חבר הכנסת י' ביבי שאל את שרת העבודה והרווחה ביום כ"ז בכסליו התשנ"ו (20 בדצמבר 1995):

פנו אלי בעניין "נופשון שק"ל" בשכונת הר-נוף בירושלים, אשר אולי ייסגר עקב בעיות תקציב. הנופשון משרת ילדים מוגבלים, המתארחים בו במשך מספר קטן של ימים בשנה. בימים שבהם הם שוהים בנופשון יכולים גם הוריהם לנוח מעט מנטל הטיפול בהם.

רצוני לשאול:

1. האם נכונות השמועות בעניין החשש לסגירת הנופש?

2. אם כן – אילו פתרונות חלופיים מציע משרד העבודה והרווחה להורים ולילדים הנעזרים בנופש זה?

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

1-2. ביום 24 בדצמבר 1995 הודעתי על המשך הפעלתו של הנופש בירושלים בהתאם לתעריף שהומלץ במסקנות הוועדה המיוחדת שמינתי, בראשות מנכ"ל משרד העבודה והרווחה, לבדיקת נושא הנופשוני. הנופש ממשיך לפעול כרגיל, ומצאנו גם כמה דרכים לחזק אותו בתפעול השוטף שלו.

היו"ר ש' וייס:

כן, כבודו, שאלה נוספת.

יגאל ביבי (מפד"ל):

אני פשוט רוצה להודות לשרה ולהחמיא לה, שחבר כנסת שאל שאילתא, היא לקחה את הנושא ברצינות, בדקה אותו והגיעה למסקנה שנעשה כאן עוול. השיטה של שרת העבודה לעודד את המוגבלים להיות בקהילה ולתת להם סיוע ועזר היא טובה, ואני רוצה לברך אותה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. זה קורה היום לשרה פעם שנייה, ואני מצטרף לברכות.

שאילתות בעל-פה

היו"ר ש' וייס:

האם שר המשפטים אתנו? יש לנו חוב קטן של שאילתא בעל-פה. יואיל בטובו שר המשפטים להשיב על שאילתא בעל-פה מס' 544, של חבר הכנסת רענן כהן, בנושא: עומס הפניות המוטל על בית-המשפט העליון. חבר הכנסת כהן, שאל נא.

עומס הפניות המוטל על בית-המשפט העליון

רענן כהן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כבוד שר המשפטים, חברי הכנסת, בית-המשפט העליון דן במספר פניות עצום, עובדה המעוררת שאלות רבות הנוגעות לעומס הרב ולקצב שמיעת התיקים.

שאלותי לשר:

1. מה הוא מספר התיקים העומדים לדיון ומתי יתבררו?

2. מה הם התקדימים בבית-המשפט ומה היא עמדת המשרד לגבי העונשים לעבירות אינוס שהוגדרו "קלים"?

3. אילו אמצעים בכוונת השר לנקוט? את המלים "כוונת השר" הוספתי בניגוד לתקנון, אבל אני מבקש למחוק את זה.

היו"ר ש' וייס:

בשאילתא כתבת "ינקטו".

רענן כהן (העבודה):

נכון, כתבתי "ינקטו", אבל רציתי לתת את זה בצורה יותר ברורה.

היו"ר ש' וייס:

זה אפשרי. כבודו.

שר המשפטים ד' ליבאי:

נכבדי היושב-ראש, חבר הכנסת רענן כהן, חברי הכנסת, לשאלתך הראשונה – סך כל התיקים התלויים ועומדים בפני בית-המשפט העליון, נכון ליום 9 בינואר 1996, הוא 4,680, וזאת לפי החלוקה הבאה: 761 תיקים פליליים תלויים ועומדים, 1,027 תיקי בג"ץ תלויים ועומדים, 2,892 תיקים אזרחיים תלויים ועומדים.

לשאלתך השנייה – התקדימים שונים, שהרי כל מקרה נדון על-פי נסיבותיו. תשומת לבך מופנית לשני פסקי-דין שניתנו בתקופה האחרונה, המתייחסים לעבירת האינוס ומשקפים את גישת בית-המשפט העליון לסוג זה של עבירות. בפסק-הדין הראשון, ערעור פלילי 2620/93, החמיר בית-המשפט העליון בעונשו של אנס והגדילו מ-12 שנות מאסר בפועל ל-20 שנות מאסר בפועל, הוא העונש המרבי הקבוע בחוק. בפסק-הדין השני, ערעור פלילי 1886/93, החמיר בית-המשפט העליון בעונשו של אנס והגדילו מ-7.5 שנות מאסר בפועל ל-10 שנות מאסר בפועל.

נשיא בית-המשפט העליון מינה יחד אתי ועדה נכבדה, בראשות השופט תיאודור אור, לבדיקת המשך הרפורמה בבתי-המשפט, והיא תבחן, בין השאר, גם את עומס העבודה על הערכאות השונות, וכיצד יש להיערך לשיפור השירות השיפוטי תוך התמודדות עם עומס העבודה הרב בערכאות השונות.

אשר למידות העונשים בעבירות אינוס: ועדת השרים לענייני חקיקה החליטה אתמול להסיר את התנגדותה להצעות חוק פרטיות המבקשות לקבוע עונשי מינימום בעבירות אלו. הנושא נבחן עכשיו במחלקת החקיקה של משרד המשפטים. אוכל להתייחס לזה יותר מאוחר בתשובה על הצעות החוק הפרטיות.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. בבקשה, חבר הכנסת רענן כהן, שאלה נוספת.

רענן כהן (העבודה):

כבוד השר, הנתונים שהיום זעקת במליאה הם שערורייה של מדינת ישראל. זעקת על אלפי תיקים שעומדים. זה גורם סבל לאנשים, זה פוגע ביכולת השיפוט, זה פוגע ביכולת האנשים להתמודד נפשית עם הדברים האלה שעומדים. איך אתה מתכוון, אדוני השר, לפתור את הסוגיה הזאת, שאלפי אלפי תיקים עומדים? לפעמים אנשים יוצאים אפילו זכאים, אבל אחרי כל כך הרבה שנים, גם אם הם יוצאים זכאים, נדמה לי שהם נפגעים גם אישית, גם אנושית, גם ציבורית.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. כבוד השר, תשובתך.

שר המשפטים ד' ליבאי:

חבר הכנסת רענן כהן הנכבד, בשנתיים-שלוש השנים האחרונות הוספנו כ-140 שופטים, בעיקר שופטי שלום, למערכת השיפוט, וזאת תוספת מאוד משמעותית. הגדלנו את מספר שופטי בית-המשפט העליון מ-12 ל-14, אבל, כפי שאתה רואה, נכון לימים אלה, העומס הוא עצום, הוא בלתי סביר לגבי ערכאת שיפוט עליונה בהשוואה למה שקורה במדינות אחרות. לכן הדגשתי, שגם מינינו ועדה שתבחן את שאלת סמכויות בתי-המשפט, חלוקת העומס בין הערכאות השונות. כיוון שהנתונים הם אכן מדאיגים, וממתינים זמן ניכר ליום השיפוט בבית-המשפט, אני ממתיין למסקנות הוועדה בראשותו של השופט אור, וגם אקח דברים עם כבוד נשיא בית-המשפט העליון לבחינת האפשרויות השונות לטיפול במצב. אני מעדיף בנושא זה להיוועץ תחילה בנשיא בית-המשפט העליון ולומר את הדברים, במידת האפשר, גם על דעתו. תודה רבה.

רענן כהן (העבודה):

— — — השאלה מה הערך של ההמלצות שיהיו לך אם אין לך משאבים.

שר המשפטים ד' ליבאי:

אני חושב שהערך מובנת מעצמה, היא לא דורשת תגובה מיידית.

רענן כהן (העבודה):

זה סבל של מדינת ישראל.

היו"ר ש' וייס:

לא, של אזרחי ישראל, וזה כולל גם את הערבים והדרוזים, את כולם.

רענן כהן (העבודה):

זה כואב להם.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לשר המשפטים.

שאלות ותשובות

היו"ר ש' וייס:

שר התעשייה והמסחר ישיב על שאלות רגילות.

מענקים של המדען הראשי לחברות של מר סטף ורטהיימר

חבר הכנסת ש' בוחבט שאל את שר התעשייה והמסחר ביום ט"ו בחשוון התשנ"ו (8 בנובמבר 1995):

בהמשך להודעת המדען הראשי על מענקים של כ-2.5 מיליוני דולר לחברות של מר סטף ורטהיימר, ובהמשך לתשובה על שאלתא מס' 5359, רצוני לשאול:

1. אבקש לקבל פירוט של כל המענקים?

2. מדוע לא שולמו כמעט תמלוגים על-ידי החברות הנ"ל?

3. מדוע המשיך מר ורטהיימר לקבל מענקים נוספים, למרות הנ"ל?

4. מה הן תוצאות המחקרים שמומנו על-ידי המענקים?

שר התעשייה והמסחר מ' חריש:

1. סכום המענק המצטבר לחברות של סטף ורטהיימר הגיע לסך של 430,267 דולר וסך מענק מצטבר עד היום כלל 1,425,844 דולר לפי פירוט שאעביר לפרוטוקול, בשל ריבוי הנתונים, ברשותך, אדוני היושב-ראש, כי הרשימה ארוכה. יש רשימה מפורטת של כל המענקים האלה.

2. סך כל התמלוגים ששולמו עד היום – 56,410 דולר. סכום התמלוגים משולם כאחוז מסוים מתוך המכירות החייבות – המוצרים שנתמכו על-ידינו. בדרך כלל, שיעור זה הינו 2%, ולפיכך קלושים הסיכויים להחזיר מלוא המענק.

יתירה מכך, לפני שנחקק חוק המו"פ – 1 בינואר 1985 – ערכה לשכת המדען חוזי פיתוח ספציפיים עם כל חברה. בתקופה זו נעו שיעורי התמלוגים בין 5.0% ל-2%, על-פי רוב – 1%. נוסף על כך בתקופה זו הוגבל החזר התמלוגים לשבע שנות מכירה, מבלי להתייחס ליתרת המענק. לפיכך, מענקים שנתקבלו לפני 1985, הסיכוי שהחברות תחזרנה את מלוא המענק הינו אפסי.

כידוע, אחוז ההצלחה במו"פ אינו גבוה. רוב הפרויקטים שפותחו בחברות הקשורות לסטף ורטהיימר לא הצליחו מבחינה טכנולוגית, ואלה שכן הצליחו שילמו מענקים מלאים, לדוגמה נושא הלהבים, נושא שהצליח מאוד ומהווה בסיס למצבה של "ישקר" היום.

יש לציין, שדרישות השוק משתנות. אף שהפרויקט הצליח, לדוגמה, בפרויקט מכונה לייצור גילי נייר טלקס כימי – אין עוד דרישה של השוק.

דוגמה נוספת לאי-החזרת מענקים היא שינוי כיוון עסקי של החברה. לדוגמה, בנושא מכונות להדפסת נייר רציף – עברה החברה לעיסוק אך ורק במכונות גלילה.

מענקים שניתנו לשלושה פרויקטים במענק מצטבר של 995,577 דולר, בשנים האחרונות, אחד מהם נמצא בשלב מכירות ומשלם תמלוגים. השניים האחרים עדיין נמצאים בשלב מו"פ.

3. לשכת המדען הראשי תמכה בחברות הקשורות לסטף ורטהיימר בתקופה עד 1986 בכל הפרויקטים כמעט במקביל. שני נושאים בתחום הלהבים הצליחו מאוד, והם היוו הבסיס להמשך התמיכה בחברה.

מ-1987 ועד 1992 לא קיבלו החברות מענקים, ורק מ-1993 הוגשו בקשות לתמיכה למו"פ, ועדיין מוקדם לקבוע את הצלחת החברות בפרויקטים אלה.

4. תוצאות המחקרים פורטו במסגרת תשובה 1, ואותם אעביר לפרוטוקול.

להלן הפירוט:

1. סכום המענק המצטבר הגיע לסך של 430,267 דולר וסך מענק מצטבר עד היום כולל 1,425,844 דולר לפי הפירוט הבא.

; תיק 5644; נושא: מכונה אוטומטית מפוקדת מחשב לייצור נייר טואלט; תקופת המו"פ: 82-PSPI-AP.
81; מענקים: 71,285 דולר; תמלוגים: 0; סיבה: המכונה לא עמדה בציפיות. התהליך התבסס על טכנולוגיה מיושנת ולא שימושית.

תיק 8389; נושא: מכונה לייצור גלילי נייר טלקס כימי; תקופת המו"פ: 86-84; מענקים: 103,708 דולר; תמלוגים: 0; סיבה: לא משתמשים יותר בטלקס.

תיק 9071; נושא: מכונת הדפסה לנייר רציף; תקופת המו"פ: 87-86; מענקים: 185,000 דולר; תמלוגים: 0; סיבה: יש החלטה עסקית עקרונית של ההנהלה שלא לעסוק בייצור שאינו מכונות גלילה.

תיק 15693; נושא: מכונת גלילה רציפה ללא ציר; תקופת המו"פ: 12-1-1993; מענקים: 67,411 דולר; תמלוגים: 0; סטטוס: המשך מו"פ.

ב. להבי ישקר; תיק 5998; נושא: פיתוח תהליך להבים במנוע 2037; תקופת המו"פ: 83-82; מענקים: 51,861 דולר; תמלוגים: 47,877 דולר.

; תקופת המו"פ: 82-81; מענקים: CFM-תיק 5939; נושא: פיתוח תהליך לייצור להבים במנוע 56-; 6,739 דולר; תמלוגים: 6,739 דולר.

תיק 6788; נושא: מכשור רפואי לחדר ניתוח; תקופת המו"פ: 84-83; מענקים: 7,688 דולר; תמלוגים: 0; סיבה: אין סיכוי למכירות.

מיקרו-כלים; פרויקט 15071 – מובילים קרמיים לקילקטורים (משנת 95-92); תיקים כלולים: 15071, 16588, 18676 – סך מענק: 824,287 דולר; תמלוגים: 1,794 דולר; סטטוס: במכירות.

קולייט; פרויקט 16456 – מערכת מיזוג אוויר (שנים 95-93); תיקים כלולים: 16456, 18254 – סך מענק: 103,879 דולר; תמלוגים: 0; סטטוס: המשך מו"פ.

שלמה בוחבוט (העבודה):

אני מבקש, אדוני היושב-ראש.

הי"ר ש' וייס:

בבקשה, זכותך לשאול שאלה נוספת.

שלמה בוחבוט (העבודה):

אדוני השר, כל מלה שאתה אמרת, אני ציפיתי לה. אני רוצה שהשאלתא תחזק את דברי. התעשיין סטף ורטהיימר הוא אחד התעשיינים הגדולים במדינה, שמכניס מיליונים רבים למדינת ישראל. אבל יש לו ססמה פוגעת. קודם כול, הוא תמיד אומר שערי הפיתוח הן ערי מצוקה והמנהיגים בהן חיים רק מן המצוקה. יש לו עוד ססמה שאני רוצה לשנותה כל הזמן וחשוב שהעם שומע זאת. הוא אומר תמיד: מדינת ישראל, שלא תפריע ולא תעזור.

מדבררך, אדוני השר, מתברר, שמדינת ישראל נתנה גם במסגרת של המדען הראשי ובמסגרות אחרות מענקים בעשרות מיליוני דולרים – רק כדי שהוא יגיד תודה רבה למדינה.

היו"ר ש' וייס:

תשובתך, אדוני השר.

שר התעשייה והמסחר מ' חריש:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אחד הדברים המסובכים שאני מתמודד אתם זה שני אנשים, שני שכנים. האחד הוא חבר הכנסת שלמה בוחבוט ראש העיר מעלות, והשני – התעשיין סטף ורטהיימר. שניהם מצליחים ביותר בתפקידם בכל התחומים שהם פועלים בהם, אבל יש ביניהם מערכת יחסים שחבר הכנסת בוחבוט התייחס אליה, שלי איננה מובנת.

פיני בדש (צומת):

אני דווקא מסתדר אתו.

היו"ר ש' וייס:

גם אני ניסיתי.

שר התעשייה והמסחר מ' חריש:

למרות מאמצי, קשה לי להתגבר על כך. נכון מה שאתה אומר, חבר הכנסת בוחבוט, שסטף ורטהיימר, באמת יש לו זכויות גדולות מאוד גם בתעשייה בארץ וגם בחוץ-לארץ. אגיד יותר מזה, כאשר היה חרם ערבי חזק ביפן, הוא בכל זאת חדר ליפן. עם זאת, הוא אוהב לומר, שהממשלה – רק לא תפריע, והוא יעשה כבר הכול לבד. האמת היא, שהממשלה מסייעת לו מאוד וברצון. לממשלה גם מגיעה תודה ממנו, ולא תמיד היא מקבלת אותה. אבל אנחנו מעריכים את מה שהוא עושה.

שמחתי לשמוע גם את הנימה של דבריך, חבר הכנסת בוחבוט.

פיני בדש (צומת):

סטף ורטהיימר הוא תעשיין מאוד מצליח.

היו"ר ש' וייס:

יש לי הצעה, אדוני השר, בואו נעשה כאן איזה מפעל. אנחנו נציג לשני הצדדים משהו שאני קורא לו "גשר", אבל הפעם נקרא לזה "גשר ותר לו". כל אחד יוותר קצת לשני.

פיני בדש (צומת):

אני מוכן להיות המתווך, כאחד שעובד עם שניהם.

היו"ר ש' וייס:

קדימה, קח את זה לידיים.

דוד צוקר (מרצ):

צריך קודם ללמוד לגזור קופונים – – –

שר התעשייה והמסחר מ' חריש:

אם אפשר בנקודה הזאת, רגע של הומור.

היו"ר ש' וייס:

בהחלט, זה רעיון קונסטרוקטיבי.

שר התעשייה והמסחר מ' חריש:

בטיסה לערבה בדרך לטקס חתימת הסכם השלום בין ירדן לישראל היה גם סטף ורטהיימר. אני דיברתי אתו ואמרתי לו: כולם עושים שלום עם כולם, גם הערבים עם היהודים. אולי הגיע הזמן לעשות שלום גם במעלות.

היו"ר ש' וייס:

היות שיש כאן סיפורי תעופה, בטיסה מאוסלו לארץ לאחר מתן פרס נובל אני עשיתי אותו ניסיון עם סטף ורטהיימר.

פיני בדש (צומת):

אדוני היושב-ראש, אני לוקח על עצמי את הטיפול.

העברת כספים בתקציב משרד התעשייה והמסחר

חבר הכנסת י' אחימאיר שאל את שר התעשייה והמסחר ביום כ"ט בחשוון התשנ"ו (22 בנובמבר 1995):

נודע לי, כי לאחרונה העברת כ-3.5 מיליוני ש"ח מתוך תקציב המדען הראשי לגופים אחרים במשרדך.

רצוני לשאול:

1. האם נכון הדבר?

2. לאילו גופים הופנה הסכום?

3. מה היו השיקולים בהעברת התקציב, והאם אין בכך פגיעה במחקר ופיתוח?

שר התעשייה והמסחר מ' חריש:

1. לא הועברו בפועל תקציבים מתקציב מהמדען הראשי לגופים אחרים במשרד. ההעברות שאלהן אתה מתייחס נעשו בעת דיוני התקציב לשנת 1996, בתקציב העתידי של המשרד, אשר נדון עם אגף התקציבים באוצר ובטרם סוכם התקציב ואושר על-ידי גורם כלשהו.

אני מניח כי מקור השאלתא בידיעה שהתפרסמה בעיתון "גלובס" מיום 29 בספטמבר 1995, שכותרתה: "חריש העביר כספים מהמדען הראשי לחנייה והסברה". בעניין זה אני מדגיש:

לא היתה העברת כספים מהמדען הראשי, לא להסברה ולא לחנייה, והידיעה הזאת בעיתון "גלובס" היא שקר וכזב.

עיתון "גלובס" פרסם ידיעה, עד כדי כך שקרית ומסולפת, שראיתי כחובתי להגיש נגדה תביעה על הוצאת דיבה, שתידון בבית-המשפט, אני מקווה בקרוב.

יש לציין, כי במקום להתנצל ולתקן את הידיעה השקרית, בחר עיתון "גלובס" בדרך של מלחמת השמצות נגדי אישית. מתעורר חשד שהסיבה למלחמה זאת היא אינטרסים כלכליים של עיתון "גלובס" ושל חלק מבעלי המניות החשובים שלו מול משרד התעשייה והמסחר. יש חשד רציני, שעיתון "גלובס" משמש פה ביטאון לאינטרסים הכלכליים, ואיננו מתנהג על-פי כללים של אתיקה עיתונאית משוחררת מהאינטרסים הכלכליים של העיתון ובעליו.

2. 3.5 מיליוני ש"ח הועברו בתקציב 1996 לגופים הבאים: למטה לקידום עסקים העוסק בהבאת משקיעים זרים לישראל – 2 מיליוני ש"ח; לפרויקט החונכות העוסק ביעוץ למפעלים באזורי פיתוח – מיליון ש"ח; לרשות לעסקים קטנים העוסקת בפיתוח עסקים קטנים – 0.5 מיליון ש"ח. העברה זו נעשתה במסגרת אותו סעיף תקציבי מס' 38 – תמיכות בענפי המשק.

3. אין פגיעה במחקר ופיתוח, אשר תקציבו הוגדל ב-1996 ב-89 מיליון ש"ח בתקציב מזומן, ובלמעלה מ-200 מיליון ש"ח בהרשאה להתחייב, וזאת כאשר כמעט כל פעולות המשרד קוצצו עקב קיצוצים בתקציב – בהן תקציב הסברה.

ההעברה נעשתה לפעילויות חשובות למשק – עידוד עסקים קטנים, גיוס השקעות ופרויקט חונכות בערי הפיתוח – אשר תקציבן קוצץ באופן קשה מדי בקיצוצים לקראת 1996.

היו"ר 'אדרי:

אני מודה לך, אדוני שר התעשייה והמסחר, על תשובותיך. אני מבין שיש שאלה אחרת לחבר הכנסת יוסף אחימאיר, בבקשה.

יוסף אחימאיר (הליכוד):

אני מודה לשר התעשייה והמסחר על תשובתו. אני שמח שתקציב המדען הראשי לא נפגע. עם זה, אדוני השר, התעשייה של יחסי הציבור במשרדך פורחת. יש לך בזמן האחרון, למרות מה שאתה אומר על העיתון "גלובס", יחסי ציבור יוצאים מהכלל. אני משבח אותך על כך, אבל זה מצריך כסף, זה מצריך עוד עובדים, ואני שומע על עוד דוברים שאתה מגייס למשרדך. מנין אתה לוקח את התקציבים האלה? כנראה אתה לוקח מגופים אחרים במשרדך את התקציבים לצורך מה שנקרא הסברה, או מה שאני קורא יחסי ציבור.

שר התעשייה והמסחר מ' חריש:

אני מודה לך, חבר הכנסת אחימאיר, על השאלה הזאת, כי זה מאפשר לי לומר כאן עוד שני דברים. הממשלה הכריזה על השנה כשנת התעשייה. לקראת יום העצמאות – כל שנה היא מכריזה על נושא מוביל, והנושא התעשייה נקבע כנושא מוביל השנה. בתקציב שלי ב-1996 יש כ-4 מיליוני שקל להסברה. הידיעה הזאת על כך שגייסתי אנשים – מתוך ששת הדוברים שכאילו אני מעסיק, אף אחד מהתקנים שלי בלשכת הדובר עדיין המשרד אינם מאוישים, וכרגע היועץ הכלכלי הקבוע שלי הוא גם ממלא-מקום של דובר שאין לי במשרד. אני פשוט עובד בעבודה מקצועית עם לשכת הפרסום הממשלתית, על-פי ההנחיות של החשב הכללי, והשיווק של הפרויקט שלנו נעשה באמצעות לשכת הפרסום הממשלתית. סדרי הגודל האלה הם לא גדולים. אני חושב שהנעשה הוא מאוד אפקטיבי, לפי העובדה שאנחנו מקבלים אלפי פניות מציבור של אנשים שבעיקר מתעניינים בנושאים של עסקים קטנים, של אפשרויות השקעה, מדען ראשי, צרכנות וכדומה, ואנחנו פשוט משרתים את השיווק. כיוון שברקע שלך אתה מתמצא בנושא השיווק ועסקת בזה, אני מזמין אותך למשרד כדי שנציג בפניך את הפרויקט במלואו. הוא חלק משיפור השירות לציבור.

יוסף אחימאיר (הליכוד):

שר התעשייה והמסחר מ' חריש:

אני אוכיח לך עד כמה נשמרתי שאפילו שמי לא יהיה בפרסומים האלה.

יוסף אחימאיר (הליכוד):

תודה לך.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני שר התעשייה והמסחר, על תשובותיך. אני מבקש להודות לשואלים וגם למשיב.

אנחנו עוברים לנושא הבא, ואודה אם שר האנרגיה והתשתית ישיב על השאלות.

ביקור השר בסין וביפן

חבר הכנסת ס' שלום שאל את שר האנרגיה והתשתית ביום ט"ו בחשוון התשנ"ו (8 בנובמבר 1995):

לאחרונה ביקרת בסין ובמזרח הרחוק.

רצוני לשאול:

1. מה היתה מטרת הביקור?

2. עם מי נפגשת?

3. מי התלווה אליך?

4. מה היא עלותו של הביקור למשרד האנרגיה?

שר האנרגיה והתשתית ג' שגב:

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, אם מותר לי להעיר הערה קטנה לפני שאני משיב על השאלות, ובעקיפין או במישרין קשור לזה גם חבר הכנסת סילבן שלום – אני מקנא בשר התעשייה והמסחר שהוא נלחם רק ב"גלובס", כי אני צריך, לצערי, להילחם בעיתון עם תפוצה הרבה יותר גדולה על השמצות ועל דברים שאינם קשורים למציאות.

1. מטרת הביקור במזרח הרחוק היתה כפולה: א. הביקור ביפן היה קשור לאירוע של כנס האנרגיה ופתיחת תערוכה ישראלית שם – תערוכה מכובדת, תערוכה שזכתה לשבחים WEC העולמי של רבים והביאה בעקבותיה קניינים מכל העולם ליצור קשרים עם החברות שהציגו שם. התערוכה אורגנה במלואה על-ידי משרד האנרגיה, ואני שמח שהיא היתה שם. ב. ביקור ממלכתי בסין, שהינו ביקור גומלין לביקור של שר החשמל הסיני בישראל בשנה שעברה.

2. הפגישות ביפן היו פגישות עבודה עם החברות היפניות מהגדולות ביותר, כגון: "פוג'י", "מרובני", "ניצ'מן", "שיודה" ואחרים, בנושאי השקעות במשק האנרגיה בכלל ובפרויקט הגז בפרט.

הפגישות בסין היו עם שישה שרים וסגן ראש הממשלה הראשון – יש להם כמה סגני ראש ממשלה – וכללו נושאים של שיתוף פעולה מדעי, מקצועי ומסחרי בין סין לישראל.

לא כתוב כאן, אבל אולי כדאי רק לציין, שלמשל באותה פגישה עם גנז די-יו, שהוא אחד מסגני שר האוצר שם, באותו לילה אישרה סין לחברה ישראלית שלא אנקוב כאן בשמה מיליון וחצי דולר השקעה כדי לפתח תחנות כוח גיאותרמליות, אבל אם זה קטן בעיניך, מי אני שאתווכח אתך.

3. לביקור ביפן התלווה לשר רק עוזר אחד, ואילו בביקור הרשמי בסין השתתפו ארבעה אנשים מראשי משרד האנרגיה, שכל אחד מהם אחראי לתחום מקצועי. זה היה המדען הראשי, זה היה המנכ"ל וכו'.

4. ההוצאות ביפן היו אש"ל לארבעה ימים לשני אנשים בהתאם להוראות התקשי"ר.

הביקור בסין מומן כולו על-ידי ממשלת סין, למעט הוצאות טיסה לשני אנשים.

ברצוני לציין את החשיבות הגדולה שיש לקשרים המתהדקים עם המזרח הרחוק ואת ההצלחה של הביקור הממלכתי בסין. מאז היו פה שני ביקורי גומלין של שרים סינים, מאז הוקמה במשרדי קבוצה אשר נמצאת במגע רצוף עם הסינים. אנחנו הולכים לתת להם הדרכה בנושא חשמל, בנושא אנרגיה, ויש שיתוף פעולה מאוד פורה, מאוד טוב, גם עם חברות פרטיות שיצרו שם קשרים בעקבות הביקור, כמו שציינתי קודם, וגם בדרג הממשלי, אם נקרא לו כך.

חייב אני להעיר לחבר הכנסת סילבן שלום, שהביקור ביפן ובסין הצטיין במשלחות מצומצמות וצנועות ביותר, שלא כמקובל במקומותינו.

אשר להוצאות הכספיות שהיו כרוכות בביקור, אני תקווה שחבר הכנסת סילבן שלום לא "יתאכזב" מההוצאות המינימליות שהיו קשורות לביקור חשוב זה.

אם במקרה אתה רמזת לכך שהמשלחות היו גדולות, הרי שנכון – גם לביקור בסין וגם לביקור ביפן התלוו מנכ"לי חברות. כל המימון היה שלהם, לא היתה אגורה ממשרד האנרגיה כמקובל ולא תהיה גם בעתיד כאשר מתלווים למשלחות. התלוו גם עיתונאים, וגם העיתונאים האלה קיבלו את מלוא המימון אך ורק מעיתונם, בכלל זה עד קיצוניות, שכאשר שכרתי רכב לאנשי המשרד לסיום, דרשתי מהעיתון לשלם את חלקו של העיתונאי שרצה לבוא באותו רכב. תודה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני שר האנרגיה והתשתית, על תשובתך. חבר הכנסת סילבן שלום מבקש שאלה נוספת. בבקשה, אדוני.

סילבן שלום (הליכוד):

אני רוצה קודם כול לומר לשר האנרגיה, שאני לא מבין את הזעם בתשובה שלו. מוסד השאילתא הוא מוסד שקיים כאן מקדמת דנה, הוא קיים בכל פרלמנט, ואם אני שואל שאלה, לא צריך לענות בצורה כל כך אישית. אני לא חושב שעשיתי לך משהו אישי, ואני מאוד מצטער על הנימה.

אני רוצה להמשיך ולשאול – לא קיבלתי תשובה לגבי העלות, אף שהשאלה נשאלה לגבי העלות. כשאתה אומר לי אש"ל ומימון של שני אנשים, לי זה לא אומר שום דבר, אני חושב שגם לאף אחד אחר זה לא היה אומר דבר. יש עלות, סכום מסוים בשקלים שהנסיעה הזאת עלתה לקופת משרד האנרגיה, ואני הייתי מצפה לקבל פשוט מספר. זה יכול להיות מ-1,000 שקל עד 100,000 שקל, אבל זה היה צריך להיות מספר נתון שיימסר על-ידך. אפשר היה לפנות לחשב של המשרד או לסמנכ"ל למינהל, אף שעכשיו הוא כנראה כבר לא שם, אבל בכל מקרה להביא את המספר המדויק. ואם הייתי מקבל את המספר המדויק, הייתי עושה אני את ההערכה שלי האם ההוצאה גבוהה, האם היא הוצאה מינימלית כמו שאתה אמרת. אבל מה שאני חושב שהיה חסר כאן זה המספר.

אני רוצה עוד הפעם לבקש ממך – גם כשאתה עונה על שאילתות אחרות – אני חושב שזה לא צריך להיות על בסיס אישי, כשהשאלה נשאלת כחלק מעבודתי הפרלמנטרית. תודה.

היו"ר ר' אדרי:

תודה, אדוני חבר הכנסת סילבן שלום. אדוני שר האנרגיה, אנא תשובתך.

שר האנרגיה והתשתית ג' שגב:

אני שמח על עבודתך הפרלמנטרית המסורה. כן ציינתי בתשובתי שההוצאות נעשו בהתאם לתקשי"ר. התקשי"ר מגביל בהוצאות גג. לא חרגו מההוצאות הגג, ולכך היתה כוונתי. אם המספר הספציפי מאוד חשוב לך, אשלח לך אותו במכתב אישי. אין שום בעיה. אפשר לפרסם אותו באחד העיתונים.

היו"ר ר' אדרי:

תודה, אדוני שר האנרגיה.

עלות כנס בנושא פרויקט הגז הטבעי

חבר הכנסת י' אחימאיר שאל את שר האנרגיה והתשתית ביום כ"ט בחשוון התשנ"ו (22 בנובמבר 1995):

מפרסומים בעיתונות ב-20 בספטמבר 1995 עולה, כי ב-18 בספטמבר 1995 קיימת כנס בנושא: פרויקט הגז הטבעי לישראל. הכנס אמור היה להתקיים שבועיים קודם לכן, אך נדחה "מסיבות טכניות", ולכן נשלחו שנית הזמנות וכן פורסמו מודעות גדולות.

רצוני לשאול:

1. מדוע נדחה הכנס?

2. מה היתה עלות המודעות שפורסמו לקראת הכנס הראשון ולקראת הכנס השני?

3. מה היתה עלותו של הכנס בסך הכול, לרבות הזמנות, והאם הוא מומן מתקציב משרד האנרגיה?

שר האנרגיה והתשתית ג' שגב:

מדובר בכנס גז, למי שלא יודע ולא מכיר.

1. הכנס נדחה כתוצאה מאילוצים בלוח זמנים בלבד.

2. המודעות פורסמו על מנת שקיום הכנס יובא לידיעת כל הקניינים, הצרכנים והמתעניינים במשק המתגבש, וזאת בלי ליצור אפליה מחד גיסא וכדי למשוך משקיעים פוטנציאליים מאידך גיסא. פרסום המודעות נעשה רק לקראת הכנס השני, ועלותן הסתכמה ב-51,010 שקלים.

3. כל פעילות משרד האנרגיה והתשתית ממומנת מתקציב המשרד, ולכן אין סיבה שכנס מקצועי זה, ראשון מסוגו בפרויקט לאומי חשוב, לא ימומן גם הוא מתקציב המשרד. עלות הכנס, מלבד עלות המודעות, דהיינו הזמנות, כיבוד ואולם היתה 17,000 שקלים, וצריך להוסיף כי נעשה סקר לבחירת האולם ומכל הצעות המחיר נבחרה ההצעה הזולה ביותר. לצערי, היתה צפיפות וחלק מהאנשים נאלצו לעמוד.

אני רוצה להוסיף עוד דבר אחד, קטן, חבר הכנסת אחימאיר. מאז כבר היתה התקדמות בפרויקט הגז, כגון יציאה למכרז לקניינים, גם היא בפרסום בעיתונות, ואני חושב שההתקדמות שהיתה בשנה האחרונה באותו פרויקט היא הרבה מאוד הודות לאותו כנס שבו הוצג הפרויקט לכלל המשק, לרבות היועץ מהבנק העולמי שנכח שם ונתן תשובות. ניתנה הזדמנות לשאול שאלות במשך זמן ארוך מאוד, וכל האנשים שם, לא היה שם איש אחד פוליטי או בדומה לכך, אלא באמת אנשים מובילים בחברות בארץ ובחוץ-לארץ בנושא משק הגז. לדעתי, אין שיטה טובה יותר כדי להגיע למקסימום אנשים מצורת עריכת כנס כזה, כאשר עצם נושא הכנס ידוע לכלל הציבור וכל המתעניין מגיע אליו.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני שר האנרגיה והתשתית. שאלה נוספת לחבר הכנסת יוסף אחימאיר. בבקשה, אדוני.

יוסף אחימאיר (הליכוד):

אני מודה לשר האנרגיה והתשתית. אני, כמובן, מסתמך על ידיעה שקראתי בעיתון, ולפיה גם הוצאו פעמיים הזמנות, ולפי אותה ידיעה הכנס כשלעצמו לא היה חשוב – אבל אני אומר שזה על-פי ידיעה בעיתון.

בכל אופן הנושא הזה מתקשר לשאלות אחרות שמתקשרות עם משרדך בנושא בזבזים, וזה גם מתקשר לנושא ששאלתי אותך בשאלתא ישירה בקשר לנסיעתך לאירופה. ענית לי אומנם, אבל ענית לי שאתה לא מוסר לעיתונות את לוח הזמנים של נסיעתך או של שליחותך בין הימים חמישי עד יום ראשון בשבוע, כלומר בסוף השבוע.

אני לא עיתונאי, כבוד השר, אני חבר כנסת, והייתי רוצה לדעת, בכל זאת, מה לוח הזמנים, על מה היה צריך להוציא כסף בנסיעה הזאת שלך לאירופה? האם אתה, בכל זאת, יכול להצדיק את הכנס שערכת, שדיברנו עליו קודם?

היו"ר ר' אדרי:

תודה, אדוני חבר הכנסת יוסף אחימאיר. אדוני שר האנרגיה והתשתית, אנא תשובתך.

שר האנרגיה והתשתית ג' שגב:

אני מודה לך על השאלה הזאת, כי היא חשובה לי כדי שתהיה לי לגיטימציה לענות על דבר כל כך חשוב. יש עיתון קטן במדינת ישראל שקוראים לו "ידיעות אחרונות". אותו עיתון – –

יוסף אחימאיר (הליכוד):

עיתון שדה.

שר האנרגיה והתשתית ג' שגב:

עיתון שדה. אותו עיתון שקודם טענתי במרומז עליו – יש לו מטרה מסוימת להציג דברים לא באור הכי נכון. אולי הציבור אוהב את זה, אולי זה מקדם מכירות, אולי הציבור נהנה מזה שמדברים על בזבזים, אי-סדרים וכו'. בוא נתחיל אחת אחת, שתיים שתיים. דבר ראשון – אני, במשרדי, מחזיק שני יועצים בהתאם לתקשי"ר, ויועץ שלישי – לא מאויש. באותו עיתון נכתב שאני מנסה לתת תקציבים ליועצים וכו', דברים שאינני יודע מה הקשר בינם לבין המציאות.

אותו כתב שאתה מדבר עליו פנה וביקש את לוח הזמנים, ולא מקובל ששר מוציא לעיתונות את לוח הזמנים לפגישות, אבל פה, מעל דוכן הכנסת, כאשר שאלת אומר לך, שהייתי שלושה ימים וחצי באירופה, מיום חמישי בלילה עד יום ראשון בצהריים. באותם שלושה ימים הייתי גם בגרמניה, גם בצרפת וגם בהולנד. בהולנד נפגשתי עם שרת המסחר, עשיתי סיור, ביוזמתה, במתקני הגז שלהם, נפגשתי עם קונצרן פרטי שהממשלה תמכה בהקמתו, וראש הממשלה ההולנדי שיגיע לכאן רוצה להציג אותו גם לראש הממשלה אחרי כל מה שהיה שם, לרבות מסמך של שיתוף פעולה בנושא האנרגיה שסוכם ביני לבין השרה שם ואשר יחתם בין שני ראשי הממשלות בביקור של ראש הממשלה פה.

יוסף אחימאיר (הליכוד):

אני מקווה שלא חיללת שבת.

שר האנרגיה והתשתית ג' שגב:

לא, לא, אין בעיה עם הקואליציה, אבל אני אגיע גם לזה.

זה היה ביום חמישי. ביום שישי הגעתי לצרפת, שבה הייתי אורח של "גז דה פראנס", חברה ממשלתית ב-100%. הייתי במתקנים שלהם, כסיור לימודי לחלוטין עם ראש מינהלת הגז, שוב צוות מצומצם מאוד, בלי עוזרים, בלי אף אחד, אני סוחב את המזוודות שלי לבד, אני בחור חזק. היינו שם יום וחצי. בשבת התקיימו פגישות באותו נושא עם "גז דה פראנס", במלון שבו שהיתי. באותו ערב נסעתי לגרמניה. בגרמניה פגשתי את אחד הסגנים של הקנצלר, מי שהיה לשעבר שר ההגנה, מר שולץ, שגם הוא, כמדינה, מתעניין בהשקעות בנושא אנרגיה במדינת ישראל. הצלחתי להוציא את הגרמנים בשבת שלהם, ביום ראשון, מהבתים, במינוס ארבע מעלות לפגישות, ועשיתי פגישה לפגישה. לא ראיתי, לא את גרמניה, לצערי, לא את צרפת – – –

היו"ר ר' אדרי:

אדוני חבר הכנסת אחימאיר, אתה זוכה לתשובה מפורטת על לוח הזמנים. עוד מעט נגיע גם לשם המלון, גם לשם המסעדה – – –

שר האנרגיה והתשתית ג' שגב:

לא, לא היתה אפילו מסעדה, עד כדי כך – – –

יוסף אחימאיר (הליכוד):

הוא לא חילל שבת.

היו"ר ר' אדרי:

בשבת גם כן?

שר האנרגיה והתשתית ג' שגב:

עבדתי בשבת אבל לא טסתי בשבת. אני אומר שוב, כי הנסיעה הזאת היתה נסיעת עבודה פרופר, בלי אף דקה אחת של אפשרות להסתכל אפילו ולראות את הנוף של השביתה בצרפת. להזכירך, זאת היתה גם תקופת השביתה, ולא היה אפשר לזוז בצרפת. זה דבר אחד.

היו"ר ר' אדרי:

יש עוד?

שר האנרגיה והתשתית ג' שגב:

הוא שאל, ואני עונה לו על הכול. לגבי אותו כנס שנאמר עליו שהוא לא היה חשוב, אותו עיתון מפואר ששמו "ידיעות אחרונות" כתב היום בידיעה גדולה, שבפרויקט הגז לא זז שום דבר והמצרים כועסים. אתמול הייתי במצרים, נפגשתי עם ראש הממשלה המצרי החדש, נפגשתי עם שר האנרגיה המצרי – –

היו"ר ר' אדרי:

אדוני שר האנרגיה והתשתית, ברצוני להסב את תשומת לבך – – –

שר האנרגיה והתשתית ג' שגב:

עוד חצי דקה.

היו"ר ר' אדרי:

— — שנתתי לך חמש דקות.

שר האנרגיה והתשתית ג' שגב:

יש לי בדיוק חצי דקה — —

היו"ר ר' אדרי:

אנא, אדוני.

שר האנרגיה והתשתית ג' שגב:

באותה פגישה קם שר האנרגיה המצרי ואמר: מה ששר האנרגיה והתשתית גונן שגב עשה בשנה האחרונה בנושא ההתקדמות בפרויקט הגז לא נעשה בחמש שנים ויותר לפני כן. את זה מצא אותו עיתון לנכון שלא לכתוב בידיעה היום, דהיינו – פגישה עם ראש הממשלה המצרי של אישיות ישראלית ראשונה במעלה אינה חשובה, הצהרה כזאת אינה חשובה, חשוב לכתוב את אמרתיו של דני שדה, אותו כתב לענייני אנרגיה שממנו גם שאבת את כל הידיעות האלה.

אני מבטיח לך חוברות על פעילות המשרד ופגישה אישית על כל נושא שמטריד אותך או מעניין אותך במשרד.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני שר האנרגיה והתשתית, על תשובתך המפורטת. חבר הכנסת אחימאיר, אני מבין שזכית לתשובה הכי מפורטת של לוח הזמנים של שר האנרגיה והתשתית. תודה, אדוני.

אנחנו עוברים לשואל הבא, שאילתא מס' 5639 של חבר הכנסת אריה גמליאל – איננו, לפרוטוקול.

עבודת חברת החשמל בשבת

חבר הכנסת א' גמליאל שאל את שר האנרגיה והתשתית ביום ד' בטבת התשנ"ו (27 בדצמבר 1995):

הרב אבישי מעטוף מראש-העין טוען במכתבו אליך, כי בשבת האחרונה עבדו עשרות כלי רכב ומאות עובדים מטעם חברת החשמל, לצורך התקנת קו מתח. העובדים גם ניתקו את החשמל לתושבים בשבת.

רצוני לשאול:

1. האם הפרטים נכונים?

2. האם מדיניות משרדך שלפיה חברת החשמל לא תבצע עבודות לא חיוניות בשבת – בעינה עומדת?

תשובת שר האנרגיה והתשתית ג' שגב:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-2. ביום 2 בדצמבר 1995 ביצעה חברת החשמל עבודה רבת היקף על כביש 444 המוביל מראש-העין לכיוון מחצבות "מגדל צדק". עבודה זו, שהוזמנה על-ידי מע"צ עקב הרחבת הכביש, כללה העתקת עמודי מתח גבוה ומתיחת תיילים. העבודה נקבעה לביצוע לשבת, היות שהכביש הנ"ל סואן ועבודה זו בימי חול יכולה להוות סכנת נפשות. לביצוע העבודה הנ"ל נתקבל היתר משרד העבודה מס' 1164/95 מיום 29 בנובמבר 1995.

בהתאם למדיניות משרד, חברת החשמל מבצעת בשבתות רק עבודות חיוניות שיש בהן אלמנט של סיכון חיי אדם אם תבוצענה בימי חול.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לשואלים ומודה לשר האנרגיה והתשתית.

אנחנו עוברים לנושא הבא – הצעת חוק-יסוד: ירושלים בירת ישראל, של חבר הכנסת עובדיה עלי. חבר הכנסת עובדיה עלי איננו, ולכן אני קובע שהצעת החוק תידון במועד אחר.

אני מודה גם לשר המשפטים שיושב כאן כדי להשיב, ואני אבקש, ברשותך, שתשיב במועד אחר.

הצעת חוק לתיקון פקודת הראיות [נוסח חדש] (חסיון תחקיר), התשנ"ו-1995

(הצעת חבר הכנסת ע' לנדאו)

היו"ר ר' אדרי:

אנחנו עוברים לנושא הבא – הצעת חוק לתיקון פקודת הראיות [נוסח חדש] (חסיון תחקיר), התשנ"ו-1995, של חבר הכנסת עוזי לנדאו. זו הצעת חוק ג'תלא. אדוני, בבקשה, עשר דקות לרשותך.

עוזי לנדאו (הליכוד):

תודה רבה. אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בית-המשפט שדן והכריע בפרשת צאליים ב' מסיים את פסק-הדין בדברים הבאים: "בעיני נראה המצב הנוכחי לקוי. הפקת הלקחים המיידית האמיתית מן האירוע לא התאפשרה, ואין הדעת סובלת כי לקחים אשר היה אולי בכוחם למנוע אובדן חיים בפרק הזמן שעבר מאז ועד היום לא הופקו".

אני מציע להנמיך את הרמקול משום שהוא מפריע לשיחה – – –

היו"ר ר' אדרי:

אני מבקש. חבר הכנסת עוזי לנדאו לא הפריע לאיש והקשיב. אני מבקש לנהוג בהתאם. אני מודה לכם.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, ציטטתי מפסק-הדין, שמשמעויותיו, משמעות ההערות של השופטים הנכבדים היתה, שאלו הופקו לקחים באורח מידי מן האסון של פרשת צאליים ב', אפשר היה, אולי, למנוע אובדן חיים, אולי. הם מוסיפים ואומרים, שהמצב הנוכחי, שעל-פיו אי-אפשר לבצע תחקירים ראויים לשמם, אמיתיים, מהירים, הוא דבר שהדעת איננה סובלת אותו, וכל זאת על שום מה? משום שהיום אין צה"ל יכול לערוך, לקיים תחקירים מהירים, ראויים לשמם, בגלל הסכנה, שמי שיצטרכו למסור את העדות בתחקיר חשופים אחר כך להליכים פליליים שבהם העדות הזאת תשמש נגדם.

ועוד אומר כבוד בית-המשפט באותו פסק-דין על פרשת צאליים ב': "עד היום טרם בוצע בצה"ל תחקיר מבצעי פיקודי של נסיבות האירוע. הסיבות לכך ברורות. ניהול תחקיר במקביל לחקירת ועדה או מצ"ח עלול להשפיע על החקירה ויש בכך אף כדי לפגוע בזכות השתיקה של מי מהמעורבים באירוע אשר יחפץ לנצל זכות זו".

מה, בעצם, הבעיה שעומדת לפנינו? הנה יכולה היתה להסתיים פעילות של צה"ל, מבצע מסוים, ויש בו נפגעים. ואגב, יכולים להיות מבצעים רבים שבהם אין נפגעים אבל יש בהם כשלים או יש להפיק לקחים. אבל כל מי שצריך למסור על חלקו באותו מבצע כדי שניתן יהיה ללמוד ממנו ולחקור את השתלשלות המקרים באותו מבצע, נמנע מלמסור אמת או למסור את כל הפרטים שיש בידיו, שמא ישמשו הפרטים האלה נגדו אם ייפתח משפט והוא יהיה אחד הנאשמים.

על כן אנשים נזהרים. אנשים חדלים למסור עדויות, או נזהרים מלהיות גלויים ומהירים כפי שהדבר דרוש. לעתים אנחנו נמצאים במצב שבו צה"ל נתקל בכלי נשק חדש, בתרגולות חדשות של האויב, בהפתעות שונות שהופתענו בהן. בחלק מן המקרים שילמנו מחיר יקר. מה שחינוי ברגע זה הוא כמובן ללמוד מה קרה, להפיק את הלקחים הראויים כדי לחסוך חיים, כדי שהתרגולות בעתיד, כדי שהמבצעים בעתיד ייעשו בלי שהמבצע יחשוף אותנו למחיר כה גבוה. תחקיר אמיתי ומהיר חוסך דם, והוא יהיה מהיר ואמיתי בתנאי שכל המעורבים בו יהיו חופשיים מפחד, חופשיים מאותו חשש שמה שיאמרו יוכל אחר כך לשמש עדות נגדם בבית-הדין.

לצער, אין היום בצה"ל תחקירי אמת בכל המקרים. לצערי, עדיין צל החשש שמא מה שנאמר הוא רק חלק מכל האמת מרחף על התחקירים האלה. אוסיף ואומר, שאינני משוכנע שבצה"ל יודעים היום לעשות תחקירים כראוי. אני אומר זאת כמי שהיה מעורב בנושאים אלה מעורבות עמוקה כאשר הם עלו ונדונו בוועדת המשנה של הוועדה לענייני ביקורת המדינה לפיקוח על צה"ל ומערכת הביטחון. ושם, אני חייב לומר, נתקלנו גם בנהלים שאינם מבוצעים. גם כאשר הם מבוצעים לא נעשה כל מה שדרוש כדי להגיע אל חקר האמת. אינני יכול לומר, שגם היום אני חש בטוח לגמרי שכאשר צה"ל חוקר את עצמו התחקיר הוא ראוי.

שתי סכנות מרחפות היום על צה"ל, כאשר מדובר בביצוע תחקירים מבצעיים במתכונת הנוכחית. סכנה ראשונה היא מעורבות יתר של מערכת המשפט בצבא. במלים אחרות, אם נראה את מערכת המשפט נכנסת בעובי הקורה, יורדת עד לשורש הדברים כפי שעשתה בפרשת צאלים א' ובפרשת צאלים ב' – למשל, שהעמידו מפקד סיירת מטכ"ל למשפט על כך ששניים מחייליו התייבשו ומתו לפני מספר שנים באילת; אם למשל נלמד ממדיניות כללית, שמא יש בכך מדיניות כללית של היועץ המשפטי לממשלה, אשר החליט להעמיד לדין את מי שהיו מעורבים בפרשת מותו של החייל בר-נתן, זיכרוננו לברכה.

שוב אני רוצה לחרוג מהמקרה הספציפי הזה ולעסוק במשמעויות הכלליות של מעורבות עמוקה מדי של מערכת המשפט במה שמתרחש בצבא. אם זה מה שיקרה, תתפתח בצבא תופעה של ראש קטן. חיילים ומפקדים לא ייקחו על עצמם את האחריות הדרושה, הם לא יהיו נחושים בביצוע המשימה, והדבר העיקרי שהם יהיו אולי מודרכים על-ידו הוא לחזור הביתה בשלום; לא להסתבך עם מערכת המשפט. אם כן, הדבר העיקרי הוא לא ביצוע המשימה אלא כל אחד את נפשו יציל ולא יפגע בעצמו.

הסכנה השנייה היא כמובן גורלו של תחקיר. כאשר אנחנו צריכים לקבל אינפורמציה ברורה מיידית –

--

היו"ר ר' אדרי:

סליחה, אדוני, מפריעים לך. חברי הכנסת, אני מבקש מחברי הכנסת העומדים ומשוחחים לא לעשות את זה באולם המליאה. אודה לכם אם זה ייעשה מחוץ לאולם המליאה. תודה לכם. אדוני, בבקשה.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אם כן, הסכנה השנייה היא כמובן, שתחקירים לא יהיו תחקירי אמת. על כן, כדי שאפשר יהיה לפתור את הבעיה הזאת, באה הצעת החוק הזאת. הצעת החוק הזאת, והיא כללית למדי, אומרת זאת: שום דבר שהושמע בתחקיר, בין מפי עד ובין באופן אחר, ושום דין-וחשבון שהוכן במסגרת תחקיר לא יתקבל כראיה במשפט. במלים אחרות, אם חייל הופיע בתחקיר מייד לאחר אירוע שקרה ואמר כל מה שהיה לו לומר, לא יישמשו הדברים האלה נגדו מאוחר יותר. במלים אחרות, אם ירצו להעמידו למשפט, יצטרכו מצ"ח או ועדת חקירה כלשהי להיכנס ולחקור את כל הסוגיה הזאת מחדש, ואז הדברים האלה כן יוכלו לשמש נגדו במשפט.

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, גם השרים, אני מבקש, אם יש לכם לעשות דיון – לא כאן. אני לא רוצה לקרוא בשמות. אני מבקש שאת הדיון האחר תעשו בחוץ. זה לא נאה וזה לא מכובד לאף אחד. בבקשה, אדוני.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, הצעת החוק הזו באה לתת תשובה על הבעיה הזאת, ומה שמאפיין אותה הוא אותו היגיון שמאפיין ועדות חקירה. במלים אחרות, כל מה שיאמר אדם בפני ועדת חקירה ממלכתית, כמו ועדת-שמגר, שיושבת ברגע זה, או הוועדה שבראשה ישב השופט שמגר בפרשת מערת-המכפלה – שום דבר שייאמר בדיונים כאלה לא יכול לשמש נגד מי שמופיע בפני הוועדה הזו כחומר שיפיל אותה בפני בית-משפט בהליך פלילי.

את ההיגיון הזה אני מבקש לאמץ גם לגבי תחקיר מבצעי, ובהשוואה לדרך שבה עלתה ונפלה הצעת חוק דומה שהגשתי, יש אם כן שינוי. בהצעת החוק הקודמת שעלתה כאן בחודש יוני, ואשר לה התנגדה הממשלה – ואני חייב לומר, מטעמים שאינם מובנים לי – דובר במפורש על תחקיר מבצעי.

אדוני היושב-ראש, אני מבקש להשליט סדר באגף ההוא.

היו"ר ר' אדרי:

אני מבקש ממזכירי הסיעות ומחברי הכנסת האחרים. ביקשתי כבר פעמיים. הפעם אני איאלץ להוציא את המפריעים. אני מבקש גם ממזכירת סיעת העבודה לא לשוחח כאן. תודה.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, בהצעת החוק הנוכחית יש פשרה בין הצעת החוק המקורית שהגשתי ובין הדרך שבה היא מוגשת כאן, הצעת החוק רחבה הרבה יותר, והיא מדברת באופן כללי על תחקיר הנעשה ברשות מרשויות המדינה. במלים אחרות, אם למשל בבתי-חולים לאחר ניתוח או לאחר אסון שקרה ייערך תחקיר פנימי בין הרופאים, הוא לא יוכל לשמש עדות בבית-משפט על הדרך שבה בוצע הניתוח. במלים אחרות, המשמעות כאן היא רחבה יותר, היא מפליגה יותר. אני גם סבור שהיא נכונה יותר. ואני מעלה אותה כאן לדיון, להחלטה, וכפי שאני מבין יש עליה הסכמה גם מצד הממשלה. תודה רבה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת עוזי לנדאו, על הצגת הצעת חוק לתיקון פקודת הראיות [נוסח חדש] (חסיון תחקיר). שר המשפטים נתבקש להגיע לשדה התעופה כדי לקבל את פניו של המלך חוסיין, ולכן לא תהיה תשובה של שר המשפטים על הצעת החוק.

ברשותכם, נעבור להצבעה. מי בעד הצעת החוק ומי נגד?

הצבעה מס' 1

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 3

נגד – 19

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק לתיקון פקודת הראיות [נוסח חדש] (חסיון תחקיר), התשנ"ו–1995, לדיון מוקדם בוועדה לא נתקבלה.

היו"ר ר' אדרי:

בעד – 3, נגד – 19, נמנעים – אין. הצעת החוק לא נתקבלה. אנחנו עוברים לנושא הבא: הצעת חוק העונשין (תיקון – ענישה בעבירות מין). חבר הכנסת שפי, אני נאלץ לקרוא בשמות. חברי הכנסת, אני מבקש שתבררו את העניין לא כאן.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אני יכול למסור הודעה אישית?

היו"ר ר' אדרי:

בבקשה.

הודעה אישית של חבר הכנסת ע' לנדאו

עוזי לנדאו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש להביא לידיעת הנוכחים כאן ולידיעתך, כי אין לי ספק שנפלה כאן טעות. הצעת החוק שהגשתי נוסחה מלה במלה על-ידי הפצ"ר, על דעת מערכת הביטחון, ואני מתפלא שכך נפלו הדברים.

אני מציע לחבר הכנסת רענן כהן לעשות סדר בביתו ולבדוק מתי הוא מצביע נגד ומתי הוא מצביע בעד. לא כל פעם שחבר הכנסת לנדאו מעלה הצעת חוק צריכים כל חברי הכנסת מטעם הקואליציה להרים יד נגד כנשוכי נחש. ההצבעה הזאת נגד מסבה נזק למערכת הביטחון, והיא תקשה את הטיפול בכל מה שקשור באפשרות לקדם תחקירים מבצעיים כראוי, על-פי הדרך שבה צה"ל מבקש שזה יהיה. תודה רבה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת עוזי לנדאו. אני מבקש שאת הבירור על אופן ההצבעה תעשו מחוץ לאולם.

הצעת חוק העונשין (תיקון – ענישה בעבירות מין), התשנ"ו-1995

(הצעת חבר הכנסת ד' צוקר)היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לנושא הבא: הצעת חוק העונשין (תיקון – ענישה בעבירות מין), התשנ"ו-1995; הצעת חוק ג'תס, של חבר הכנסת דוד צוקר. אדוני חבר הכנסת צוקר, בבקשה, הנמקה מהמקום.

דוד צוקר (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, מעט עבירות בחברה המודרנית, בחברה המערבית, מסלירות יותר, פוגעות יותר ומזיקות יותר לטווח ארוך מעבירות המין. נשאלת השאלה, כיצד אוסרת החברה מלחמה על עבירות קשות כל כך, פוגעות כל כך ומזיקות כל כך?

אברהם רביץ (יהדות התורה):

רק בחברה המערבית, לא בחברה המזרחית?

דוד צוקר (מרצ):

התכוונתי דווקא לדבר על החברה החילונית, המתירנית. אני אומר זאת ברצינות.

נשאלת השאלה, מה רשאית חברה לעשות, ואילו הוראות רשאית חברה לצוות על שופטיה, במלחמה שהיא אוסרת על עבירות המין. והנה, שנים נמנעה ישראל מלגזור עונש מינימום בעבירות מין, ועתה אני מביא הצעה האומרת, שהשופטים צריכים להיות נטועים בתוך חברתם, בתוך עמם, והמגדל שבו הם יושבים הוא מגדל הנטוע בהריה של מדינת ישראל. לכן אנחנו מציעים לקבוע סף תחתון, רף תחתון לעונש בעבירות מין, כדי לשקף את ההסכמה החברתית הרחבה – רחבה מאוד – שיש בחברה הישראלית, כדי לאסור מלחמה ולהעניש באופן קשה את מי שעובר עבירות מין בתוך המשפחה ומחוץ למשפחה.

נשאלת השאלה, האם לא תהיה זו התערבות קשה מדי, חודרנית מדי, לתוך שיקול דעתו של בית-המשפט, כאשר נקבע רף תחתון. מול זה אומר שני דברים: 1. המחוקק גם ראה לנכון לקבוע רף עליון לענישה, וגם זו התערבות בשיקול הדעת של השופט; 2. לאור פסקי-הדין בשנים האחרונות, ורבים מהם מצויים כאן על השולחן שלנו, בעבודות שהוגשו לוועדת החוקה – נוצר הרושם, שבעבירות רבות מדי נגזר עונש קל מדי על אזרחים רבים מדי.

לכן אנחנו מבקשים לקבוע עונש מינימום. הוא לא יהיה אולטימטיבי. בהצעת החוק שלי נאמר, שבנסיבות מיוחדות ומטעמים שיירשמו, השופט יוכל לחרוג מעונש המינימום הזה – מפאת גילו, מפאת מצבו או מפאת נסיבות יוצאות דופן.

זו הצעת החוק שלי. אני שמח על ששר המשפטים נענה סוף-סוף לרוח בבית הזה, לקבוע עונש מינימום לעבירות מין. אם הצעת החוק הזאת תעבור, אני מעריך שתוך חודשים ספורים החברה הישראלית תאמר לשופטיה: אתם אינכם חופשיים לחלוטין עוד בקביעת עונשים בעבירות מין.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת דוד צוקר.

חברי הכנסת, תשובה של שר המשפטים לא תינתן. הודעתי היכן הוא נמצא, ואנחנו עוברים להצבעה. מי להצעת החוק ומי נגד?

הצבעה מס' 2

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 8

נגד – אין

נמנעים – 1 ההצעה להעביר את הצעת חוק העונשין (תיקון – ענישה בעבירות מין), התשנ"ו-1995, לדיון מוקדם בוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר ר' אדרי:

שמונה בעד, אין מתנגדים, נמנע אחד. הצעת חוק העונשין של חבר הכנסת דוד צוקר עוברת לוועדת החוקה, חוק ומשפט, להכנה לקריאה ראשונה. אני מודה לך, אדוני, על הצעת החוק.

הצעת חוק העונשין (תיקון – עונשי מינימום בעבירות מין), התשנ"ו-1995

(הצעת חברת הכנסת י' דיין)

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצעת חוק העונשין (תיקון – עונשי מינימום בעבירות מין), התשנ"ו-1995; הצעת חוק ג'שצט, של חברת הכנסת יעל דיין. הנמקה מהמקום; גברתי, בבקשה.

יעל דיין (העבודה):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, ההצעה של חבר הכנסת צוקר שהובאה בפניכם, כמו ההצעה שלי, כמו ההצעה שנפלה לפני שנה כאשר שר הבריאות, חבר הכנסת אפרים סנה, הציע הצעה זזה – – –

היו"ר ר' אדרי:

סליחה, גברתי, מפריעים לך. אני מבקש, אני רוצה להזכיר שמות, זה לא נאה שמפריעים לחברת הכנסת יעל דיין להציג את הצעת החוק. אדוני, אם אתה רוצה לקרוא לחברי הכנסת שיצביעו, תעשה זאת מחוץ לאולם. אנא מכם, כבדו גם את מעמד הכנסת. אני מבקש לסגור את הדלתות. תודה.

יעל דיין (העבודה):

אני רוצה להגיד, שזה יום שמח אפילו לי, כמציעת החוק, יום שמח לנשים שהיו קורבן ומן הסתם גם תמשכנה להיות קורבן לעבירות מין חמורות, וזה יום עצוב, אני מקווה, לאנסים ולנאשמים בעבירות מין, כי עד עכשיו – שוב, לצערי – מערכת השפיטה, שהיה לה שיקול הדעת, נהגה לפעמים בצורה ממש מגוחכת, כאשר הטילה על עוברי עבירות מין חמורות, גם על קטינים, עונשים של שעות שירות, של על-תנאי ועוד פעם על-תנאי, גם כאשר דובר באונס קבוצתי. מחצית מהנאשמים, למרות כל הראיות, יוצאים עם עונש על-תנאי. אנחנו צריכים כנראה לא רק להרתיע את האנסים בפועל ואת עוברי העבירות בפועל, אלא גם להרתיע את השופטים.

אני לא אוהבת את החוק הזה, אני מקווה באיזה מקום שהוא יהיה אפילו זמני, אבל שהוא יישא תוצאות. נטילת שיקול הדעת מידי השופטים היא רק משום כורח וצורך, ואני מודה במיוחד לשר המשפטים, ששינה את דעתו ונענה גם לרחשי הלב המבוססים של בית-המחוקקים וגם למצוקה שבה נתונות הסובלות מן העבירות האלה, שאינן באות אפילו להתלונן משום קולת העונש שהצטברה בסוג העבירות הזה.

אני מציעה להעביר את הצעת החוק לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, גברתי, על הצעת החוק. אני מבין שיש הצעה אחרת. אני מזמין את חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, המבקשת להסיר מסדר-היום את הצעת החוק. גברתי, בבקשה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

תודה רבה. אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני רוצה לומר בהזדמנות שניתנת לי, כי בזמנו, כאשר הנושא של עונשי מינימום עלה, הרגשתי מאוד לא נוח עם ההצעות האלה, וקיימנו כל מיני שיחות מתוך חשש, שבשל ההצעה של עונש מינימום שופטים יהיו אולי רכי לב ולא ישתמשו באפשרויות שניתנות להם, נגיד של מאסר בפועל, משום שלא יסכימו עם העונש בפועל. היום, לאחר שחלפה שנה או חלפו שנתיים מאז הונחו הצעות החוק האלה, אני מוכרחה לומר כאן בגילוי לב, ששיניתי את דעתי, משום שנוכחתי לדעת, כי במצב המשפטי הקיים, שבו ניתן להטיל עונשי מאסר של 15 ו-20 שנה, בתי-המשפט אינם מנצלים אפילו שיעור קטן מהסמכות שיש להם, ולאחרונה היו כמה וכמה פסקי-דין שהקפיצו, ובצדק, את המדינה כולה, ובמיוחד את ציבור הנשים.

הנימוק החזק ביותר בעד עונש מינימום הוא, לדעתי, שכאשר נשים שעברו את החוויה האינדיבידואלית של אונס, במיוחד אונס קבוצתי, אונס תוך שימוש באלימות וגילוי עריות, אזורות את הכוח הנפשי העצום

שנדרש מהן, הולכות לבית-המשפט ועוברות שוב את כל הטראומה הזו – בסוף מסתבר שבית- המשפט רואה לנגד עיניו לא את ייסוריה של הנאנסת, אלא מה יקרה לאנסים, ואולי זה יפגע בקידומם החברתי או בהשתלבותם בצבא וכו'. יוצא שהנאנסת הזאת מושפלת פעם שנייה על-ידי המערכת.

לכן אני מנצלת את ההזדמנות הזו היום, אחרי שנתיים, כדי לומר ששיניתי את דעתי. תודה.

היו"ר' אדרי:

אני מודה לך, גברתי חברת הכנסת תמר גוז'נסקי.

אנחנו עוברים להצבעה. מי להצעת חוק העונשין (תיקון – עונשי מינימום בעבירות מין), של חברת הכנסת יעל דיין, ומי נגד?

אדוני חבר הכנסת טריף, אתה לא מצביע. אתה אומר שאתה בעד ואתה לא מצביע.

דוד צוקר (מרצ):

הוא בעד ברמה של עקרונות, אבל הוא לא ילחץ על הכפתור.

הצבעה מס' 3

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 12

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק

העונשין(תיקון – עונשי מינימום בעבירות מין), התשנ"ו-1995, לדיון מוקדם בוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר' אדרי:

12 בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. הצעת חוק העונשין של חברת הכנסת יעל דיין נתקבלה בקריאה טרומית. אני מודה לך, חברת הכנסת יעל דיין. הצעת החוק עוברת לוועדת החוקה, חוק ומשפט, להכנה לקריאה ראשונה. תודה לחברת הכנסת יעל דיין.

הצעת חוק הפרשנות (תיקון – בני זוג), התשנ"ה-1995

(הצעת חבר הכנסת ח' פורת)

היו"ר ר' אדרי:

רבותי, אנחנו עוברים להצעת החוק הבאה, של חבר הכנסת חנן פורת, הצעת חוק הפרשנות (תיקון – בני זוג), התשנ"ה-1995; הצעת חוק ג'ד. אדוני, בבקשה.

אני מבקש להודיע, ששר המשפטים לא ישיב היום על הצעות החוק, מפני שהוא נמצא בנמל התעופה לקבל, יחד עם שרים אחרים, את פני המלך חוסיין. זה חלק מהמחיר שאנחנו – – –

יוסף אחימאיר (הליכוד):

אפשר להביא את המלך חוסיין לכאן.

היו"ר ר' אדרי:

אתה אומר שאפשר להביא אותו לכאן. אולי הוא ישיב על הצעות החוק. טוב, אני מוכן לשאול אותו. נשמח אם נוכל להביא אותו לכאן. אני מודה לך, אדוני, על הצעתך.

חבר הכנסת פורת, עשר דקות לרשותך. אדוני, בבקשה.

חנן פורת (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, בהצעת החוק הקודמת היינו כולנו מאוחדים חרף העובדה שיש גם ביטויים, אפילו של נכבד כמו שופט בית-המשפט העליון, נשיא בית-המשפט העליון, שיש צורך שלא לקבוע לשופטים אמות מידה. אני חושב, שההכרה של הכנסת, שאי-אפשר להביא לכך שאנשים יצאו בעונשים פעוטים ומגוחכים, הביאה את הכנסת לחוקק חוק חשוב, והצלחנו להתאחד בהכרה הזאת מעבר לחילוקי הדעות הפוליטיים.

החוק שמוצע כאן – אני רוצה להבהיר את משמעותו ואת הקונוטציה שלו. איננו מבקשים היום לא להטיל עונשים ולא להטיל סנקציות, גם אם לבנו קרוע נוכח הגילויים של תופעות הפושטות והולכות,

הזכות ללגיטימציה, של בני זוג בני אותו מין, כמו הומוסקסואלים ולסביות. דברי התורה ברורים בעניין הזה. עמדתה השורשית של היהדות, שלא לאפשר לנורמות של יחסים שלא כדרך הטבע לפשות בחברה, ברורות עד מאוד.

אי-אפשר להציג את הדברים הללו רק כשאלה של דוגמאות יוצאות דופן, של אנשים שזה טבעם. אין ספק, מתוך התבוננות בהיסטוריה, ששאלת יחסי מין בין בני אותו מין, הומוסקסואלים ולסביות, היא פועל יוצא גם של נורמה חברתית, ועובדה שהיו חברות שהיו שטופות בעניין הזה כתוצאה מלגיטימציה, לעתים אפילו, חלילה, כתוצאה מייחוס הדבר לקדושה, קדש נקדשה וכדומה.

בהצעת החוק הזאת אין אנחנו רוצים להרבות מחלוקת, אבל אנחנו רוצים להבהיר חד-משמעית, שהמושג בן זוג, כפי שהוא מופיע במערכת החוקים של מדינת ישראל, מתייחס לבני זוג שמינם שונה, זכר ונקבה. לזאת היתה כוונת המחוקק בשעה שדיבר על בניין בית בישראל, על קצבת שאירים, על יחסים בין בני זוג, בית שבונה אפשרות להקמת משפחה, בנים ובני בנים.

אבל, אם יש רצון מצד אי-מי בציבור לקבוע שיכולים אנשים להתקשר ביניהם שלא במסגרת משפחה, שלא במסגרת בני זוג – זכותו להגיש הצעת חוק ברוח זו. זכותו לקבוע, למשל, כי ישבו אחים יחדיו, ששני אחים יושבים יחדיו, ואין ביניהם יחסי מין, או חברים שמחליטים להתקשר זה לזה, ואין ביניהם יחסי מין – בשביל זה הם לא צריכים להיות בעלי נטיות הומוסקסואליות לכל חייהם – והם רוצים למסור את קצבת השאירים מזה לזה, זכותו של המחוקק לקבוע שיש אפשרות לבנות מערכות נוספות. אם יש אב ובנו, אם ובתה, שרוצים להתקשר באיזו דרך שעל-פיה, על-פי חוק זה או על-פי חוק, הם יורישו את הזכויות שלהם זה לזה או זו לזו – זכותם לעשות זאת. אבל להכניס את המושג הזה לתוך מערכת החוקים המכוונת כלפי בני זוג של זכר ונקבה – זה דבר שאיננו כוונת המחוקק, ויש לו השלכות חמורות ביותר על הנורמות החברתיות.

אני מבין את גישתם של אלה הרוצים לתת לסטיות המיניות, למערכת הזאת של יחסים יוצאי דופן, לא רק לגיטימציה אלא גם עידוד. אבל אני חושב, שהרוב המכריע של העם בישראל דוחה את זה, איננו מוכן לקבל את זה. אין צורך לאיים לא בעונשים ולא בנידוי; אבל לפחות הדבר האלמנטרי, שלא להגדיר את זה כמערכת יחסים של בני זוג – אני חושב שזה מן הדברים שהרוב המכריע במדינת ישראל סבור כך.

על כן באה הצעת החוק שלי, אדוני היושב-ראש, ואומרת דבר פשוט. במסגרת חוק הפרשנות, "כל הוראה בחיקוק או בחוזה אשר לפיה נקבעת או יכולה להיקבע זכות או חובה לבן זוגו של אדם באשר הוא בן זוגו, תתפרש כמכוונת רק למי שאינו בן מינו של אותו אדם".

קיצורם של דברים, בני זוג הם איש ואשה. ירצה המחוקק להוסיף, שלא במסגרת בני הזוג, קשרים וחוזים שבין שני אנשים בני אותו המין – זכותו לעשות זאת, נתייחס לזה בהתאם. לא נזדקק לכך שנאמר, עלינו לבדוק אם שני אנשים מתקשרים זה עם זה בקשר של יחסי חיבה, ריעות ואהבה ורוצים גם להוריש זה לזה, שבשביל זה הם צריכים לקיים יחסים שלא כדרך הטבע. מדוע? על מה ולמה? אותם שני חברים יצטרכו להוכיח שהם מקיימים יחסי מין כדי שהם יוכלו לזכות בקצבת שאירים, לאור הניסיונות של הבג"ץ לפסוק, עלינו להתכופף לפנייהם? אני חושב שזה משגה גדול, זה אי-קבלת כוונת המחוקק, וזאת פגיעה בכל הנורמות מדינת ישראל.

הייתי מבקש, גם מאלה שאינם מזדהים עם עמדותינו המוסריות הבסיסיות, שלא לערב בין הדברים ולא לייחס לבני זוג המקיימים יחסים שלא כדרך הטבע את ההגדרה הזאת של בני זוג כמורשת המקובלת בישראל מדורי דורות וכדרך שהדבר נעשה על-פי הנורמות הטבעיות בעם ישראל ובעמים אחרים גם כן.

אני מקווה מאוד, שהצעת החוק הזאת תזכה לאמונה של הכנסת, ונוכל להביא אותה לספר החוקים של מדינת ישראל, שתחייב גם את הבג"ץ. תודה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת חנן פורת, על הצגת הצעת חוק הפרשנות (תיקון – בני זוג).

אדוני, מה אתה מציע? להעביר את הצעתך לוועדת החוקה, חוק ומשפט? כן.

אני מבין שיש הצעה אחרת לחבר הכנסת דוד צוקר.

דוד צוקר (מרצ):

— — —

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני.

אנחנו עוברים להצבעה על הצעת חוק הפרשנות, של חבר הכנסת חנן פורת. מי להצעת החוק, מי נגד? ההצבעה החלה.

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 8

נגד – 16

נמנעים – 1

ההצעה להעביר את הצעת חוק הפרשנות (תיקון – בני זוג),

התשנ"ה-1995, לוועדה לא נתקבלה.

היו"ר ר' אדרי:

שמונה בעד, 16 נגד, נמנע אחד. הצעת החוק הוסרה מסדר-היום.

עם זאת, אני מודה לחבר הכנסת חנן פורת.

הצעת חוק אימוץ ילדים (תיקון – בחירת מאמצים), התשנ"ה-1995

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר ר' אדרי:

אנחנו עוברים לנושא הבא: הצעת חוק אימוץ ילדים (תיקון – בחירת מאמצים), התשנ"ה-1995; הצעת חוק ג'קא, של חברי הכנסת חיים דיין, משה גפני ונעמי בלומנטל. ינמק חבר הכנסת חיים דיין. אדוני, אנא נמק את הצעת החוק שלך.

אני מבקש מהמזכירות ומהנהלת סיעת העבודה לא לקיים דיונים באולם המליאה. ביקשתי מהמזכירות של סיעת העבודה לא לקיים התייעצויות באולם המליאה. אני מבקש לעשות זאת מחוץ לאולם. אני מודה למזכירות דליה ושושנה. תודה רבה לכן.

אדוני, זו הנמקה מהמקום.

חיים דיין (צומת):

אני מוכן לנמק מהמקום.

היו"ר ר' אדרי:

סליחה, לא. אתה צריך לנמק בצורה מסודרת. יש לך, אדוני, עשר דקות.

חיים דיין (צומת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אף שהממשלה אינה מתנגדת להצעת החוק שאני מניח היום, אני רוצה לומר את דברי. הנושא הוא נושא הומניטרי. מדובר על אימוץ ילדים, כאשר בעצם כל נושא האימוץ – אדוני היושב-ראש, אני מבקש את עזרתך – – –

היו"ר ר' אדרי:

לפני כן ביקשתי מהקואליציה לא להפריע. כעת אני מבקש מהמתייעצים באופוזיציה לא להפריע לחבר הכנסת חיים דיין להציג את הצעת החוק החשובה שלו.

חיים דיין (צומת):

נתקלנו בנושאים מאוד לא נעימים בנושא אימוץ הילדים – משרד העבודה והרווחה והעובדים הסוציאליים הם אלה שמחליטים האם לקחת ילד לאימוץ מאותה אם שנמצאת מצוקה, והם אלה שקושרים את הקשר בין אותן משפחות שלא התברכו בהבאת ילדים – לדעתי, הנושא צריך לבוא להסדר בחקיקה. אני דורש להקים בחוק ועדה בין-משרדית, שבה יהיו שותפים גם נציגי משרד המשפטים, גם נציגי משרד העבודה והרווחה וגם נציגי משרד הבריאות, כדי שהם אכן יבחנו אם המשפחה לא מסוגלת לאמץ את הילד.

אני חייב לציין דבר מאוד כואב, שאנחנו מלווים אותו. השנה בוצעו במדינת ישראל כ-17,000 הפלות.

היו"ר ר' אדרי:

סליחה, אדוני, מפריעים לך. חברי הכנסת העומדים מימין לאולם, אם אתם רוצים, אקרא בשמות. חבר הכנסת יהלום, חבר הכנסת פורת, חבר הכנסת שאקי, אני מבקש מכם לא להפריע לחבר הכנסת דיין, מפני שהוא לא נוהג לעשות כך.

חיים דיין (צומת):

תודה רבה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ר' אדרי:

אנא מכם, כבדו את הבית הזה. אם יש התייעצויות – יש לעשותן מחוץ לאולם.

חיים דיין (צומת):

נוצר מצב עגום מאוד. בשנה האחרונה בוצעו 17,000 הפלות במדינת ישראל. מדובר בבחורות לא נשואות שנכנסו להיריון. הן מגיעות אל פקיד הסעד כשהן נתונות בלחץ גם מצד הבחור וגם מצד המשפחה. כך נוצר מצב, שהבחורה מגיעה אל פקיד הסעד, והוא ממליץ לה לעשות הפלה, או שהוא ממליץ לה ללכת למקלט להגנתה, ובתנאי שהיא תחתום על אימוץ. אני חושב שיש מקום לשיקול דעת נוסף, לבוא ולבחון אם אכן האם מסוגלת לגדל את ילדה, או שיש להעבירו לאימוץ.

אני מודה לך מאוד, אדוני היושב-ראש. דברי היו קצרים, מכיוון שהממשלה תומכת בהצעה. אני לא חושב שבמצב זה צריך להרחיב, אלא יש להביא את ההצעה לדיון מעמיק הרבה יותר באחת הוועדות. אני מקווה שזו תהיה ועדת העבודה והרווחה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת חיים דיין, על הצגת הצעת חוק אימוץ ילדים (תיקון – בחירת מאמצים). אני מודה לך גם על הקיצור וגם על היעילות. זו הצעת חוק חשובה.

ברשותכם, חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד הצעת החוק? מי נגד? ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 5

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 16

נגד – אין

נמנעים – אין ההצעה להעביר את הצעת חוק אימוץ ילדים (תיקון – בחירת מאמצים),

התשנ"ה-1995, לדיון מוקדם בוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר ר' אדרי:

אדוני חבר הכנסת דיין, הצלחת לעשות את הבלתי-אפשרי. כל הסיעות הצביעו בעד הצעת החוק שלך. נראה שהיא ראויה לשבח.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

ההצעה היא גם שלי וגם של חבר הכנסת גפני.

היו"ר ר' אדרי:

גברתי חברת הכנסת נעמי בלומנטל, גם אני מצטרף לתודות, ואני משבח אותך על הרעיון להצטרף להצעת החוק. תודה לך, גברתי.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

תודה רבה. זו הצעה טובה.

היו"ר ר' אדרי:

לאיזו ועדה את מציעה להעביר את הצעת החוק?

נעמי בלומנטל (הליכוד):

לוועדת העבודה והרווחה.

היו"ר ר' אדרי:

אדוני חבר הכנסת דיין, לאיזו ועדה אתה מבקש להעביר את הצעת החוק?

חיים דיין (צומת):

לוועדת העבודה והרווחה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לכם. הצעת החוק תועבר להכנה לקריאה ראשונה בוועדת העבודה והרווחה. תודה לכם. הצעת החוק תעבור לוועדת העבודה והרווחה להכנתה לקריאה ראשונה.

הצעת חוק אימוץ ילדים (תיקון – עיכוב מסירה לאימוץ), התשנ"ו-1995

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר ר' אדרי:

אנחנו עוברים לחוק אימוץ ילדים (תיקון – עיכוב מסירה לאימוץ), התשנ"ו-1995; הצעת חוק ג'תיב, של חברי הכנסת רביץ וכץ. ינמק חבר הכנסת רביץ. אדוני, בבקשה, הבמה לרשותך.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

גם אני אקצר מאוד.

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, אני מודה לכם על היעילות שאתם מגלים היום. הממשלה גם לא משיבה, וזה בסדר גמור.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, גם אני אקצר לטובת הציבור. הצעת החוק שלי די דומה מבחינת עניינה המהותי להצעת החוק הקודמת.

הכוונה בהצעת החוק שלי היא, שאם יש אימוץ בכפייה, יש לאפשר לעשות את כל התהליך המשפטי בבית-המשפט המחוזי ובבג"ץ לפני שמוסרים את הילד לאימוץ, ורק אחר כך, כאשר כל התהליך המשפטי מוצה, יש למסור את הילד לאימוץ. תודה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת רביץ, על הצעת החוק.

ברשותכם, חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד ההצעה? אני חייב להמתין כדין כמה דקות. אבל אם יש הסכמה כללית, נעבור להצבעה. ברשותכם, נעבור להצבעה. אני מבין שאין התנגדות. שאעבור להצבעה.

קריאות:

לא.

היו"ר ר' אדרי:

מי בעד הצעת חוק אימוץ ילדים (תיקון – עיכוב מסירה לאימוץ), של חברי הכנסת רביץ וכץ, ומי נגד?
ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 6

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 13

נגד – 11

נמנעים – 1 ההצעה להעביר את הצעת חוק אימוץ ילדים (תיקון – עיכוב מסירה לאימוץ),
התשנ"ו-1995, לדיון מוקדם בוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר ר' אדרי:

בעד – 13, נגד – 11, נמנע אחד. אדוני חבר הכנסת רביץ, לאיזו ועדה אדוני מבקש?

אברהם רביץ (יהדות התורה):

לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

דוד צוקר (מרצ):

חוקי אימוץ נדונים אך ורק בוועדת החוקה, חוק ומשפט.

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, יש הסכמה. הצעת החוק תעבור לוועדת החוקה, חוק ומשפט, להכנתה לקריאה ראשונה. אני מודה לחברי הכנסת רביץ וכץ.

דוד צוקר (מרצ):

אני מבקש להודיע לפרוטוקול, שגם החוק הקודם העוסק בנושא האימוץ צריך להיות מועבר לדיון בוועדת החוקה, חוק ומשפט. חוקי אימוץ נדונים אך ורק בוועדת החוקה, חוק ומשפט.

היו"ר ר' אדרי:

אני מבין אותך. אבל מאחר ששאלתי פעמיים אם יש הסכמה של כל הנוכחים באולם, והיתה הסכמה, אני לא יכול לשנות את ההצבעה. אני חייב לשמור על הסדר.

חברי הכנסת, יש ערעור של חבר הכנסת דדי צוקר בקשר להצעת החוק הקודמת. הוא מבקש שהיא תידון בוועדת החוקה, חוק ומשפט. אני לא יכול לשנות עכשיו, מפני שכבר הצבענו, וכבר הודעתי על התוצאות. אם יש ערעור, זה ייעשה במקום אחר. תודה.

הצעת חוק המפלגות (תיקון – התפקדות ביותר ממפלגה אחת), התשנ"ו-1995

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר ר' אדרי:

אנחנו עוברים לנושא הבא: הצעת חוק המפלגות (תיקון – התפקדות ביותר ממפלגה אחת), התשנ"ו-1995; הצעת חוק ג'תכט, של חברי הכנסת גדליה גל ודן תיכון. ינמק חבר הכנסת גדליה גל. אדוני יושב-ראש ועדת הכספים, אומנם לא בתוקף תפקידך זה, אודה לך אם תואיל להציג את הצעת החוק שלך.

גדליה גל (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, כפי שאמרת, זו הצעת חוק של חבר הכנסת דן תיכון ושלי. הפריימריס הכניסו סגנון חדש לחיים הפוליטיים שלנו. יש דברים שאנחנו שמחים עליהם, יש דברים שאנחנו שמחים עליהם פחות.

קורה שאנשים מתארגנים כדי לגרום לכך, שמועמד שבו הם חפצים, מאמינים שהוא ייצג אותם נאמנה וייצג את האינטרסים שלהם, ייבחר. זה בהחלט לגיטימי. אבל יש ואנשים מתפקדים לשתי מפלגות כדי לגרום לכך – –

אברהם רביץ (יהדות התורה):

מבחינה אידיאולוגית הם בדילמה, אז הם מתפקדים לשתי מפלגות – – –

גדליה גל (העבודה):

הם נכנסים, חבר הכנסת רביץ, לשתי מפלגות, כדי שיוכלו לבחור בפריימריס בשתי מפלגות, ובמקום להכניס איש אחד מהמפלגה שלהם יכניסו שניים ואולי יותר. זה דבר בלתי נסבל, דבר שצריך למנוע אותו עוד בטרם אנחנו חוזים בו. אנחנו קוראים עיתונים ואנחנו יודעים שהדברים אכן מתרחשים.

ענת מאור (מרצ):

האם הדבר לא אסור לפי החוק?

גדליה גל (העבודה):

חוק המפלגות אוסר היום על חברות ביותר ממפלגה אחת, אולם לא קיים מנגנון אכיפה להוראה הזו. מטרת הצעת החוק שלנו היא לאפשר את אכיפת איסור החברות הכפולה במפלגות, ועל-ידי כך למנוע את העיוות בתוצאות המקדימות.

אנחנו גם מוסיפים, שמי שיתפקד ליותר ממפלגה אחת באותה תקופת בחירות, יהיה בגדר עבריין. אנחנו גם מציעים לקבוע, כי מי שיצביע בבחירות מוקדמות בשתי מפלגות לאותה מערכת בחירות, אף הוא יהיה בגדר עבריין.

אבל עיקרה של ההצעה הוא בכך, שמי שיבדוק את הרשימות ויוציא את המתפקדים הכפולים עוד בטרם הצביעו במפלגה זו או במפלגה אחרת, יגרום לכך שהפריימריס יהיו נקיים ויותר ראויים.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת גדליה גל, על הצגת הצעת חוק המפלגות (תיקון – התפקדות ביותר ממפלגה אחת).

ברשותכם, אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד הצעת החוק ומי נגד – ההצבעה החלה. אני מבין שההצעה היא להעביר זאת לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

הצבעה

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 12

נגד – אין

נמנעים – אין ההצעה להעביר את הצעת חוק המפלגות (תיקון – התפקדות ביותר ממפלגה אחת),
התשנ"ו-1995, לדיון מוקדם בוועדה החוקה, חוק ומשפט נתקבלה

היו"ר' אדרי:

חברת הכנסת נעמי בלומנטל, אנחנו נצרף את הקול שלך. אני מבין שאת מצביעה בעד. אם כך, נוסיף אותו למצביעים בעד.

התוצאה היא: 13 בעד, אין מתנגדים ואין נמנעים. הצעת חוק המפלגות (תיקון – התפקדות ביותר ממפלגה אחת), התשנ"ו-1995, נתקבלה. הצעת החוק היא של חברי הכנסת דן תיכון וגדליה גל. אני מודה לחברי הכנסת גל ותיכון. הצעת החוק עוברת לוועדת החוקה, חוק ומשפט, להכנתה לקריאה ראשונה. תודה.

אנחנו עוברים להצעת חוק מכוני כושר (רישוי ופיקוח) (תיקון – רישוי עסק של מכוני כושר), התשנ"ד-1994, של חבר הכנסת חגי מירום. הוא איננו כאן. הצעת החוק שלו תידון במועד אחר.

אנחנו עוברים לנושא הבא: הצעת חוק מקרקעי ישראל (תיקון – הגבלת עסקאות במקרקעי ירושלים), התשנ"ה-1995, של חבר הכנסת אריאל ויינשטיין. הוא איננו. הצעת החוק תידון במועד אחר.

אנחנו עוברים לנושא הבא: הצעת חוק הסדרת מקומות רחצה (תיקון – רכב מנועי), התשנ"ה-1995, של חבר הכנסת דוד צוקר. גם הוא איננו. הצעת החוק תידון במועד אחר.

אנחנו עוברים לנושא הבא: חטיפת תחקירן "בצלם" באסם עיד, של חברי הכנסת שאקי, עלי, זיסמן. היא מבוטלת, והיא תידון במועד אחר.

עמנואל זיסמן (העבודה):

היא לא מבוטלת, אדוני היושב-ראש. היא נדחתה על-פי בקשת השרים – – –

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך על התיקון. חבר הכנסת זיסמן, אני מודה לך על הערתך שהיתה במקומה. ואכן הצעת החוק תידון במועד אחר.

עמנואל זיסמן (העבודה):

זו לא הצעת חוק, אלא הצעה לסדר-היום.

היו"ר ר' אדרי:

נכון, זו הצעה לסדר-היום.

אנחנו עוברים לנושא הבא, הצעה לסדר-היום מס' 8029 של חבר הכנסת אליהו בן-אלישר, בנושא: המשך מדיניותו של פרס בנושא הגרעין. הכוונה לראש הממשלה מר פרס. אני מבין שהמציע איננו. ההצעה תידון במועד אחר.

ברשותכם, חברי הכנסת, אני עובר לנושא הבא. אני רואה שאנחנו יעילים מאוד היום, הכול עובר מהר, בלי נוכחות של הממשלה ובלי נוכחות של חברי הכנסת – – –

אברהם רביץ (יהדות התורה):

כל יום צריך לבוא לכאן מלך אחר, ואז נעביר את כל החוקים – – –

היו"ר ר' אדרי:

מה יהיה אם מלך מרוקו יבוא ולא יהיה כאן איש? אפשר להשבית את המדינה, נכון, אדוני?

אנחנו עוברים, כפי שצינתי, לנושא הבא, להצעה לסדר-היום בנושא: שיטות הפעולה של מצ"ח, של חבר הכנסת אברהם יחזקאל. אני מבין שהוא איננו.

אני רוצה לשאול שאלה. אני מכבד ומעריך את חברי הכנסת הנמצאים באולם, ואני מציין לשבח את שני סגני השרים שנמצאים אתנו כאן, ואני – – –

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש לציין, שישבתי בחדרי ויש לי שם מחשב, ובמחשב הופיע, שמקומה של הצעת החוק שלי אחרי שתי הצעות חוק קודמות. במחשב לא נמחקו שתי ההצעות שקדמו לשלי, ואף שעליתי לכאן כדי להקדים קצת אינני יכול להעלות את הצעתי. אי-אפשר לנהוג כך. אני מבקש לאפשר לי להעלות את הצעת החוק שלי.

משה קצב (הליכוד):

מדוע לא נעביר את הדיונים לבית-החולים "איכילוב" בתל-אביב? המלך שם, ראש הממשלה שם, והשרים שם.

היו"ר ר' אדרי:

האם אתה מציע להעמיד את הצעתך זו להצבעה?

עמנואל זיסמן (העבודה):

המלך אורח גם של עיריית תל-אביב, וראש העיר הוא איש הליכוד.

משה קצב (הליכוד):

הכנסת לא צריכה לפעול בגלל זה?

ענת מאור (מרצ):

— — — הכנסת פועלת — — —

סאלח טריף (העבודה):

— — —

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, אדוני סגן שר הפנים, אני מכבד את הנוכחות שלך כאן, אתה מייצג את הממשלה, אבל אני מבקש מכולכם לשבת. חבר הכנסת קצב, אתה מבקש להביא את הצעתך להצבעה?

משה קצב (הליכוד):

לא.

היו"ר ר' אדרי:

תודה, אני מודה לך.

חבר הכנסת ויינשטיין, אנחנו נבדוק את הדברים שאמרת ונראה מה נוכל לעשות במועד אחר. תוך כמה דקות אודיע לך.

אנחנו עוברים לנושא הבא: הצעה לסדר-היום מס' 7976 של חבר הכנסת אברהם יחזקאל, בנושא: שיטות הפעולה של מצ"ח. חבר הכנסת יחזקאל איננו. הנושא יידון במועד אחר, לא היום.

עמנואל זיסמן (העבודה):

עם חבר כנסת שהגיש הצעה דחופה, והנשיאות אישרה אותה, והוא איננו כאן, צריך להחמיר עוד יותר.

היו"ר ר' אדרי:

אני מסכים אתך. אני מודה לך על ההערה, היא בהחלט במקום. כל ההצעות הדחופות שהיו על סדר-היום, וחברי הכנסת שהגישו אותן לא נכחו באולם, לא יידונו במועד אחר.

אנחנו עוברים לנושא הבא: בעיות מחמירות בתפקוד צה"ל בלבנון והנחיות לחיילי צה"ל ביהודה ושומרון, של חבר הכנסת יוסף אחימאיר. חבר הכנסת יוסף אחימאיר היה כאן. הוא איננו.

קריאות

— — —

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אי-אפשר כך. עם כל הכבוד, יש סדר-יום – – –

היו"ר ר' אדרי:

הוא איננו. ההצעה לא תידון.

חברי הכנסת אמורים להיות כאן.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש לציין, שבמחשב לא שונה דבר מסדר-היום, ואי-אפשר לנהוג כך.

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, אני מבקש: אם רצונך לקבל את רשות הדיבור, אתן לך לעשות את זה בצורה אחרת ובצורה מכובדת. אני אתן לך, אדוני, להעיר את הערתך בצורה מסודרת. כשנגיע לכך יהיה לפחות חבר כנסת אחד באולם שינאם. אם תואילו לשבת, אודה לכם.

סאלח טריף (העבודה):

אדוני, המשך.

היו"ר ר' אדרי:

הצעה לסדר-היום מס' 8068, של חבר הכנסת יוסף ונונו: מפעל "דימונה טקסטיל". הוא איננו. הצעתו מבוטלת.

הצעה לסדר-היום מס' 8090, של חבר הכנסת רון נחמן: תפקיד הממונה על היישובים. חבר הכנסת רון נחמן איננו. הצעתו לא תידון.

אנו עוברים לנושא הבא: דברי פריח אבו-מדין בדבר הפיצויים לפלשתינים והשוואתם לפיצויי השילומים ליהודים שנפגעו בידי – – –

אברהם רביץ (יהדות התורה):

לא אומרים "פרח". אומרים: "פראח". יגידו: פרח.

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת זבולון המר, עוזי לנדאו, משה פלד, רענן כהן, אסתר סלמוביץ ונעמי חזן – אף אחד מחברי הכנסת – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

כולם אותה תקלה.

עמנואל זיסמן (העבודה):

— — —

סאלח טריף (העבודה):

— — —

רחבעם זאבי (מולדת):

הנה, חבר הכנסת רון נחמן בא.

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, אני שמעתי. אני אתן לשני חברי הכנסת הצעות לסדר. הבטחתי לחבר הכנסת ויינשטיין, ואתן עוד לחבר כנסת אחר. אבל, בינתיים, אני ממשיך.

הצעות לסדר-היום של חברי הכנסת חיים דיין, דוד מנע ויגאל ביבי – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

זה אותו דבר.

היו"ר ר' אדרי:

גם הם אינם.

סאלח טריף (העבודה):

הלאה, אדוני.

היו"ר ר' אדרי:

אני עובר לנושא הבא, אבל לפני כן, מן הדין לומר שאמרתי שחברי הכנסת חיים דיין ודוד מנע אינם.

הצעות לסדר

היו"ר ר' אדרי:

ההצעה הבאה היא הצעה מס' 8069 – ביטחון המטיילים הישראלים בסיני.

דוד מנע (הליכוד):

אני כאן.

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, לפני שאתן לך, ברשותך, אני אבקש משני חברי כנסת – אדוני, חבר הכנסת אריאל ויינשטיין –

רון נחמן (הליכוד):

— — — אדוני היושב-ראש

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, אני ביקשתי משני מנמקים לדבר, וראשון המנמקים שיש לו הצעה לסדר-היום, הוא חבר הכנסת אריאל ויינשטיין — —

ענת מאור (מרצ):

זה מהמקום.

היו"ר ר' אדרי:

השני הוא חבר הכנסת, סגן השר, סאלח טריף.

ענת מאור (מרצ):

תנמק מהמקום. זה הנוהג.

סאלח טריף (העבודה):

מהמקום.

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, גברתי, אנחנו נכבד את הבית ונכבד גם את חבר הכנסת. הוא עלה אל הדוכן. אני אתן לו לדבר מהדוכן. בבקשה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

תודה רבה, אדוני יושב-הראש.

היו"ר ר' אדרי:

לא נורא. חברי הכנסת, אני מבקש. בבקשה, אדוני.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, מדובר בירושלים הבירה ומדובר במקרקעי ישראל, במקרקעין ששייכים לעם ישראל.

ענת מאור (מרצ):

סליחה. האם אתה מדבר על הנוהל של הדיון או על הצעת החוק?

היו"ר ר' אדרי:

לא. אדוני, לך היתה הצעה – – –

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אתה רוצה לדבר על הנוהל?

היו"ר ר' אדרי:

לא. אתה ביקשת הצעה כשהיית במקום.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

סליחה. הבנתי.

היו"ר ר' אדרי:

אתה ביקשת הערה לנוהל. הודעתי, שאחרי שתי ההערות לנוהל ידבר חבר הכנסת דוד מנע, שהיה נוכח באולם. אדוני, בבקשה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

הבנתי. אדוני היושב-ראש, אנחנו – – –

היו"ר' אדרי:

אני מבקש מחברי הכנסת לא לקיים את הדיון כאן, אם רצונכם שנדון בבקשה שלכם. חבר הכנסת שפי, אני לא נוהג לקרוא בשמות. אנא ממך.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש קודם לדבר על עובדות. הייתי בחדרי, ויש לי סדר-יום, ובמחשב יש סדר-היום. אני נמצא בחדרי ולידי סדר-היום. סדר-היום מופיע גם על המחשב. אני חיקיתי לתורי, כדי להעלות הצעת חוק שאני מחכה לה חודשים מספר. שתי הצעות היו לפני ההצעה שלי, וכשראיתי שדיבר חבר הכנסת רביץ, הבנתי שתורי אמור להגיע ועליתי למעלה. גם במודעות על לוח המודעות בחוץ ראיתי שבסדר-היום לא נמחקו הצעות. יש "איקסים" על כמה הצעות שאנשים ויתרו עליהן, אבל ההצעה שלי כתובה על סדר-היום וגם כתובה ההצעה שלפני על סדר-היום וזו שלפניה. אני, במקרה, נכנסתי, כדי לוודא. אני מניח, שכך עושים חברים אחרים. אם יש מחשב, עובדים לפי מחשב ויש מסך ועל המסך מופיעה הצעה, אני באתי לדבר בתורי. לא נמחק דבר. לכן אני חושב, שלא לתת את זכות הדיבור לי ולחברים האחרים – זה איננו תקין, אינני יודע אם מבחינת נוהל, אבל המחשב מדבר בכנסת, ולא אומרים לנו שהמחשב לא עובד, וזה לא נמחק.

ענת מאור (מרצ):

לא. זה לא זה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

צריך למחוק מהמחשב הצעות.

ענת מאור (מרצ):

אף פעם לא – – –

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

מה זה "אף פעם"? את יודעת, שגם את נמצאת לפעמים בחדר ומגיע תורך, ואת לא עונה, ונמצאת כאן כל היום.

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, סליחה. אדוני, אני מודה לך על הערתך.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

את לא נמצאת כאן כל היום. לכן, אני מבקש להעלות את ההצעה שלי.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך על הערתך, אדוני. חבר הכנסת סאלח טריף – בבקשה, אדוני.

סאלח טריף (העבודה):

אדוני היושב-ראש, עם כל הכבוד לחבר הכנסת ויינשטיין, לפי התזה שלו, אנו ניצור תקדימים מאוד מסוכנים בכנסת. תהיה הצבעה, והוא יגיד שהוא ישב ליד המחשב בחדר, וזה לא בדיוק היה כשיש הצבעה. אנו לא נגמור את העניין הזה. יש בכנסת כללים, וכולנו מצווים לכבד אותם, עם כל הכבוד. פעם אני ניהלתי את הישיבה מלמעלה.

זבולון המר (מפד"ל):

— — — בלי שר.

סאלח טריף (העבודה):

תרשה לי, אדוני. לא עולה בדעתי, שחבר כנסת נכבד, חבר הכנסת ויינשטיין, יש לו הצעה חשובה מאוד לסדר-היום, וחלקם הגישו הצעות דחופות מאוד חשובות, והוא לא נמצא במליאה, לא עוקב אחרי הדיונים, לא יודע מה שמתרחש, ויש לו עוד טענה נגד המחשב.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

— — — זה משהו נורא.

היו"ר ר' אדרי:

אדוני חבר הכנסת ויינשטיין, נתתי לך.

סאלח טריף (העבודה):

יש לו עוד טענה נגד המחשב. אני לא הפרעתי לך, חבר הכנסת ויינשטיין. לכן, אדוני היושב-ראש, אני חושב, שטוב עשה היושב-ראש שמקפיד הקפדה יתירה על תקנון ועל נוהל. אי-אפשר לקיים כאן לא הנחות ולא שינויים, שיכולים ליצור תקדימים. תמיד יכולים לבוא לך אנשים ולהגיד לך: לא היינו, היתה טעות במחשב, לא עקבנו, הייתי במזנון, לא הספקתי, וזה לא ייגמר. צריך לשמור, בהקפדה יתירה, על מה שאדוני היושב-ראש עושה עכשיו, וצריך שחברי הכנסת ידעו כשהם מגישים הצעה לסדר-היום או הצעת חוק שמחכים לה, שאולי יכבדו את המליאה בנוכחותם. הנה, הטלוויזיה מצלמת, וכולם יראו שהם שקדנים ועובדים.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני. הודעתי שאתן לאחד מכל צד לנמק. אני מבין שאתה תומך בהנמקתו של חבר הכנסת אריאל ויינשטיין.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

אני לא רק תומך. הייתי כאן ושמעתי.

היו"ר ר' אדרי:

אני יודע, אדוני.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

אנומליה.

היו"ר ר' אדרי:

אני יודע, אדוני. אני מודה לשני חברי הכנסת ויינשטיין וטריף. אני מבין ללבכם. עם זאת, אני לא יכול להתעלם מחברי הכנסת הנוכחים כאן, שהגיעו מייד. הרי אנחנו לא עושים מחטפים.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

אבל אני הייתי כאן.

היו"ר ר' אדרי:

סליחה, אדוני. אף שהיתה בשבוע שעבר התנהגות מסוימת, שהיתה צריכה להיות בקשר להצעת החוק בכל הקשור להסכם אוסלו ובקשר לבחירות בשטחים, אני נהגתי נכון בשבוע שעבר והתחשבתי גם אז בדרישתו של יושב-ראש סיעת הליכוד, ולכן לא הבאתי את הנושא עד סוף השבוע שעבר. מאחר שהיה צריך לטפל בעניין בצורה ג'נטלמנית, צר היה לי, שביום שני באו, על-פי התקנון, ולא על-פי התקנון אלא באיזה טריק כאן, לדחות את ההצבעה. קיימנו דיון של חמש-שש שעות, שהיו ברכה לבטלה. עם זאת, אני לא עושה חשבונות. אני חייב לנהוג בהגינות – – –

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

מה הקשר?

היו"ר ר' אדרי:

יש קשר. כשנוהגים בהגינות, למדתי שאחר כך מנסים לנצל את הדרך הזו. לא שאני לא יודע לנהוג אחרת. סליחה, לא למדתי. עם זאת, אני יודע שחבר הכנסת אריאל ויינשטיין היה כאן, אדוני, חבר הכנסת בן-אלישר, גם כן היה כאן, חבר הכנסת המר היה כאן וגם חבר הכנסת רון נחמן היה כאן. הגיעו מייד. לכן, חברי הכנסת שהיו או היו במקום והיו מחוץ לאולם או ליד האולם, אני לא יכול להתעלם מכך, והם יקבלו את רשות הדיבור. לכן, יקבלו אך ורק אותם חברי כנסת.

זבולון המר (מפד"ל):

טוב מאוד.

היו"ר ר' אדרי:

כל מה שהודעתי שבטל בטל ומבוטל. כל חברי הכנסת האחרים שנוכחים ולא באו לאחר מכן לא יקבלו את רשות הדיבור.

זבולון המר (מפד"ל):

תודה רבה.

רון נחמן (הליכוד):

תודה רבה.

הצעה לסדר-היום

הזרקת חומרים כימיים לבקר

היו"ר ר' אדרי:

לכן אבקש מחבר הכנסת מנע, מאחר שהודעתי – – –

דוד מנע (הליכוד):

אדוני, אני מוכן לוותר.

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, לא. אדוני, אתה לא יכול לעשות סדר אחר. אדוני, אני אבקש שתציג את הצעתך. אתה מוותר בכלל על ההצעה?

דוד מנע (הליכוד):

לא. אני רוצה לדבר, אבל אם מישוהו רוצה להיות לפני, אין בעיה.

היו"ר ר' אדרי:

בבקשה, אדוני. אחר כך אני אחזור לסדר.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

האם אפשר לדעת מי אחריו?

רון נחמן (הליכוד):

מי אחרי חבר הכנסת ויינשטיין?

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, זה קרוב. תוך דקות ספורות הכול יהיה. בבקשה, אדוני – הצעה לסדר-היום מס' 8073: הזרקת חומרים כימיים לבקר.

דוד מנע (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני ביקשתי להעלות בפני הכנסת כהצעה דחופה לסדר-היום את כתבת התחקיר שפורסמה ביום שישי, המדברת על הזרקת חומרים כימיים לבעלי חיים, לבקר. הכתבה הזו היתה שיא של תחקירים שהיינו עדים להם בחודשים האחרונים בעיתונות על כל מיני דברים שקשורים למזון שאנחנו אוכלים.

הדברים התחילו בסיליקון בחלב עמיד, והמשכם בהזרקת חומרים כימיים לבעלי חיים שאנחנו אוכלים, או במיצים שונים שתאריכי השימוש בהם עברו והם שונו והמצרכים הועמדו שוב לפני הצרכנים.

אני רוצה לציין בפני הכנסת, שיש צורך בוועדת חקירה שתבדוק את איכות המזון שאנחנו אוכלים במדינת ישראל. אם עיתון מגלה תעוזה, ואני רוצה לשבח את העיתון על כך, ומגלה בכתבת תחקיר דברים מזעזעים על סוגי המאכל שאנחנו אוכלים, הרי מי יודע אילו כתבות תחקיר יכולות לבוא בהמשך ולגלות הרבה-הרבה דברים, חלקם מחרידים, על איכות המזון שאנחנו אוכלים.

אני חושב, שהציבור בישראל זכאי לדעת הכול על סוגי המזון שהוא אוכל, מה מכניסים אליו, איך מטפלים בו ואיך נוהגים בכל אותם מוצרים שמגיעים למדפים.

אני חושב, שהכנסת חייבת להקים מתוכה ועדת חקירה, שתעמוד מול המועצה לצרכנות, מול משרד התעשייה והמסחר וגורמים שונים במשק שיבדקו את איכות המוצר שאנחנו אוכלים.

בארצות-הברית יש מודעות של הצרכנים לדברים אלה, ואנחנו חייבים שגם בישראל תהיה מודעות גדולה יותר של צרכנים לגבי סוגי האוכל ומרכיביו המוגשים לפניהם ונקנים על-ידיהם.

לכן אני מבקש שהכנסת תדון על כך בדחיפות. תודה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת דוד מנע.

לא תינתן תשובת סגן שר החקלאות, ואנחנו עוברים להצבעה. מי בעד ומי נגד ההצעה לסדר-היום בנושא: הזרקת חומרים כימיים לבקר, והעברתה לוועדת הכלכלה?

הצבעה מס' 8

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 5

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הכלכלה נתקבלה.

היו"ר ר' אדרי:

חמישה בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. ההצעה לסדר-היום של חבר הכנסת דוד מנע עוברת לוועדת הכלכלה של הכנסת.

**הצעת חוק מקרקעי ישראל (תיקון – הגבלת עסקאות במקרקעי ירושלים), התשנ"ה–
1995**

(הצעת חבר הכנסת הכנסת א' ויינשטיין)

היו"ר' אדרי:

אנחנו עוברים לנושא הבא. אבקש מחבר הכנסת אריאל ויינשטיין להציג את הצעת חוק מקרקעי ישראל (תיקון – הגבלת עסקאות במקרקעי ירושלים), התשנ"ה–1995; הצעת חוק ג'שכח. אדוני, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת אליהו בן-אלישר, ואחריו – חבר הכנסת רון נחמן.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ראשית, אני מבקש להודות לכבודו.

הצעת החוק הזו מדברת בירושלים ובמקרקעי ישראל, מקרקעין ששייכים למינהל מקרקעי ישראל ומנוהלים על-ידי. הרקע להצעה הוא הודעות גלויות וסמויות על כוונת גורמים הקשורים באש"ף ובעולם המוסלמי לרכוש קרקעות בירושלים. רכישת קרקעות בירושלים על-ידי גורמים מאלה שמניתי משמעותה, שבעבור 30–40 שנה מקרקעי ישראל לא יהיו בחלקם, אולי ברובם, של עם ישראל.

הצעת החוק הזאת באה למנוע מצב זה. אנחנו מדברים על שלום לדורות, אנחנו מדברים על מדינה ציונית לדורות, ואנחנו מדברים על הבטחת עתידנו וקיומנו לדורות, ואיננו מסתכלים מה יקרה בעוד שנה או שנתיים, אלא לדורות.

במינהל מקרקעי ישראל יש היום הוראה שאומרת, שהבעלות של מקרקעי ישראל לא תועבר, אם במכר ואם בדרך אחרת. כלומר, יש חוק-יסוד שאומר, שמקרקעי ישראל לא יועברו במכר או בדרך אחרת. למרות הוראת היסוד הזאת, ניתנו אפשרויות להעביר קרקע של המינהל לאזרחים.

הצעת החוק שלי אומרת, שמינהל מקרקעי ישראל לא יוכל להעביר בעלות על מקרקעין לגורמים זרים, לא ישראלים, בין שהם יהודים ובין שאינם יהודים.

הצעת חוק אחרת היתה נפסלת על-ידי בית-המשפט העליון – אם היה נאמר בה, רק לזרים שאינם בני הדת היהודית.

תשאלו אותי מה הפתרון במקרה זה. א. אני מבקש שהנושא הזה ייבדק בוועדה; ב. אני מבקש לומר שיש מדינות שאינן מאפשרות להעביר נכסי מקרקעין השייכים להן, אלא בשיתוף עם מקומיים. כלומר, יכול להיות בהמשך הדיון על החוק פתרון שיאפשר להעביר אדמות של מינהל מקרקעי ישראל לאנשים שאינם ישראלים אבל בשיתוף עם ישראלים, בדרך מסוימת.

כל בקשתי היא, שהנושא העדין הזה והחשוב לכולנו ייבדק בוועדה בצורה מאוד מאוד יסודית, ואני לא רואה מקום שקואליציה, ממשלה, ממשלת ישראל תמנע דיון בהצעת חוק מעין זו בוועדה. יש ללבן את השאלה כיצד אנחנו לא מעבירים את אדמותינו בירושלים לגורמים שאנחנו לא רוצים בהם. הנושא צריך להיבדק. אני אתפלא אם יבוא מישהו מהממשלה ויאמר: אני מתנגד לליבון העניין. זה יהיה כתם גדול על הממשלה.

לכן אני לא מצפה להתנגדות, אף שאני יודע שבועדת שרים לחקיקה היתה התנגדות. אבל אני מצפה שהכנסת תאשר את ההצעה. תודה רבה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, חבר הכנסת אריאל ויינשטיין, על הצגת הצעת החוק. אני מזמין את סגן שר הבינוי והשיכון להשיב על הצעת החוק. אדוני, בבקשה.

דוד צוקר (מרצ):

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, היה כאן דיון בנושא הזה, ונתתי לחבר כנסת מכל צד לדבר. היתה הנמקה והיה סיכום, ואני הודעתי על הסיכום. אני מצטער מאוד.

דוד צוקר (מרצ):

היו"ר ר' אדרי:

סליחה, אדוני, אני מבין ללבך, אבל אם נעשה חריגים, אני אצטרך לעשות חריגים עם כולם. עשיתי חריגים מפני שהיה כאן סיכום בהתחשב בחברי כנסת שהיו כאן ומחוץ לאולם וליד האולם.

דוד צוקר (מרצ):

--- כאשר מדלגים על חמש-שש הצעות, לא מסוגלים ---

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, עם כל הכבוד וההערכה שיש לי אליך, אני בדרך הזאת לא מוכן. כשהיה דיון מסודר, גם אני נהגתי בצורה מסודרת. אם אתה רוצה בדרך הזאת – בדרך הזאת לא. אדוני, ההצעה שלך נדונה, והיתה הצבעה.

דוד צוקר (מרצ):

אבל אדוני נתן כרגע רשות דיבור לחבר הכנסת ויינשטיין. אני ישבתי מחוץ לאולם.

יגאל ביבי (מפד"ל):

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, חבר הכנסת דוד מנע הציג את הצעתכם, היתה הצבעה, והיא עברה לוועדת הכלכלה. עם כל הכבוד לך, היית אמור להיות נוכח באולם. ההצעה שלך הועלתה כאן, היא לא בוטלה. היא נדונה. שמעתי את ההנמקות. כעת נמשיך.

סגן שר הבינוי והשיכון א' גולדפרב:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הצעת חוק מקרקעי ישראל של חבר הכנסת ויינשטיין.

במסגרת החלטות מועצת מקרקעי ישראל ונוהלי מינהל מקרקעי ישראל מוסדרת הדרך להקניית זכויות לזרים כתוספת לחוק הקיים המגדיר מי הוא זר. על-פי החלטה מס' 342 מיום 1 בנובמבר 1986, בקשות להקניית זכויות לזרים, שהם פרטיים או מוסדות בעלי זיקה לארגונים דתיים, יועברו ליושב-ראש מועצת מקרקעי ישראל על-פי סעיף 2, וזאת לאחר שהפנייה תועבר לחוות דעתם ולהתייחסותם של שרי הדתות, החינוך והתרבות, הביטחון, המשפטים והחוז. אני חושב שזה צריך להספיק לך, חבר הכנסת ויינשטיין. אם תהיה לשר מן השרים המנויים לעיל הסתייגות, תובא ההסתייגות לידיעת יושב-ראש מועצת מקרקעי ישראל בטרם יקבל החלטה סופית בנושא. יושב-ראש מועצת מקרקעי ישראל יודיע לשר המסתייג את החלטתו בנושא, וזו תיכנס לתוקף כעבור שבועיים. החלטה זו מבטלת החלטת מועצה בנושא זה מיום 29 ביוני 1982.

קבלת הצעת חוק זו לא תאפשר החכרת קרקע בירושלים לאזרחי חוץ יהודים הרוכשים דירות יוקרה, מפעלים ועסקים בעיר הבירה. החכרה זו נעשית היום בהתאם להחלטת מועצת מקרקעי ישראל ועל-פי נהלי מינהל מקרקעי ישראל. ביטול האפשרות להחכרה, על-פי הצעת החוק, הינו שינוי בלתי רצוי. חבר הכנסת אריאל ויינשטיין, מה שאתה מנסה בעצם למנוע בהצעת החוק שלך הוא, שמשקיעים זרים – ובוא נקרא לילד בשמו: משקיעים שאינם יהודים – יוכלו לרכוש קרקע או להיות שותפים בעסק כזה או אחר בירושלים. היום, כשהמשק הכלכלי מפרק גבולות, יש מקום גם למשקיעים זרים למצוא השקעה, והשקעה כדאית בהחלט. מדינת ישראל אטרקטיבית, ושום ממשלה לא תעצור משקיע

שכוונותיו טהורות מלהשקיע במדינת ישראל. לכן נבנה מנגנון כזה של מועצת המינהל בראשותו של יושב-ראש מועצת המינהל, שהוא שר הבינוי והשיכון. אישור ההחלטה לגבי משקיעים זרים הרוצים לרכוש דירות או מקרקעין נתונה בידי יושב-ראש מועצת המינהל, שהוא שר הבינוי והשיכון.

אם היה בא חבר הכנסת הנכבד, שהוא בהחלט מומחה למקרקעין – ונראה לי על-פי הצעות החוק הרבות שאתה מגיש שהינך עומד להתמחות גם בחקיקה – והיה מצביע אולי על זה שיש בידי העומד בראשה של מועצת המינהל כוח רב מדי והוא רוצה לשנות, גם אז חבר הכנסת הנכבד היה צריך לתת את התשובה, מה הוא מציע במקום זה, היות שהשאלה בהצעת החוק של חבר הכנסת הנכבד באה לומר, כי לא יאשר המינהל עסקה שהיא חכירה או חכירה לדורות למי שאינו אזרח ישראלי או תושב חוץ, וזה היינו הך. כיום ההחלטה בידי מועצת המינהל והעומד בראשה אם לאשר או לדחות רכישה של תושבי חוץ, ואיננו רואים שום היגיון בהצעת החוק הזאת ואנו מבקשים לדחות אותה.

לנוכח הסיבות שפורטו לעיל אני מתנגד להצעת החוק הזאת.

היו"ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני סגן שר הבינוי והשיכון.

אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד הצעת חוק מקרקעי ישראל (תיקון – הגבלת עסקאות במקרקעי ירושלים)? מי נגד?

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

רגע.

היו"ר' אדרי:

אין רגע.

הצבעה מס' 9

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 18

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 17

נמנעים – אין ההצעה להעביר את הצעת חוק מקרקעי ישראל (תיקון – הגבלת עסקאות במקרקעי ירושלים), התשנ"ה-1995, לדיון מוקדם בוועדת הכספים נתקבלה.

היו"ר ר' אדרי:

18 בעד, נגד – 17, אין נמנעים.

אדוני חבר הכנסת ויינשטיין, לאיזו ועדה אדוני מבקש להעביר את הצעת החוק?

אברהם פורז (מרצ):

לוועדת הכספים.

דוד צוקר (מרצ):

לוועדת הכספים.

היו"ר ר' אדרי:

הצעת חוק מקרקעי ישראל עוברת לוועדת הכספים של הכנסת לדיון ולהכנה לקריאה ראשונה.

יהושע מצא (הליכוד):

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, למה אתה מטיל ספק ביושרם של השרים?

הצעה לסדר-היום

המשך מדיניותו של פרס בנושא הגרעין

היו"ר ר' אדרי:

אנחנו עוברים לנושא הבא: הצעה לסדר-היום מס' 8029 – המשך מדיניותו של פרס בנושא הגרעין, והכוונה לראש הממשלה. אני מזמין את חבר הכנסת אליהו בן-אלישר. אדוני, בבקשה. אחריו ידבר חבר הכנסת זבולון המר בנושא: דברי פריח אבו-מדין. בבקשה, אדוני.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, פעמיים בשבועיים האחרונים חטא ראש הממשלה ושר הביטחון מר שמעון פרס חטא בל-יכופר לביטחון ישראל. פעם אחת באירוע שאולי יש לו ממד היסטורי, ופעם אחת כאשר הוא הכריז בפני ועדת העורכים הישראלית את ההכרזה המשונה הזאת: "תן לי שלום ואוויר על הגרעין". אני רוצה לומר, אדוני היושב-ראש, שמדובר בחוסר אחריות משווע. אינני מאמין ששמעון פרס פלט פליטת פה. מדובר באיזו מלה שהוא כנראה הכין לעצמו, שהוא ראה את עצמו מחויב להצהיר בטרם נסע שר החוץ אהוד ברק לביקור במצרים, בעיצומו של המשא-ומתן עם סוריה. יכול להיות שהוא רצה להרגיע את המצרים, יכול להיות שהוא רצה להרגיע את הסורים.

"תן לי שלום ואוויר על הגרעין." דבר ראשון, מדובר על גילוי בל-יכופר של סודות מדינה בימים אשר בהם יש דליפות, יש פרסומים, יש חשיפות, יש גילוי סודות, וכולם מתאוננים על כולם וכמובן מאשימים את התקשורת ואת העיתונות. חבל, אדוני היושב-ראש, שאכן כך נהג שמעון פרס עם מה שאנחנו בדרך כלל מכנים "ההרתעה הישראלית", המרכיב העיקרי של העוצמה הישראלית. אינני מבין מה קרה לו, או אולי אני דווקא חייב לומר שאני כן מבין מה קרה לו, וזה דווקא על הרקע של המשך ההתנגדות שלו לאותה החלטה היסטורית שנתקבלה על-ידי ראש הממשלה מר מנחם בגין וביצועה בהשמדתו של הכור הגרעיני בעירק.

מר שמעון פרס, כאשר הופיע לפני שבוע ימים במסגרת התוכנית בערוץ השני "85–75", בהנחייתו של ירון לונדון, חזר והביע התנגדות להפצצת הכור ולהשמדתו. אני רוצה לומר: כאשר הכור הושמד, אדוני היושב-ראש, רבים מחבריו של שמעון פרס למפלגה, גדולים וטובים, היו גם הם בין המתנגדים, אבל מהר מאוד, לאחר ההתנגדות, הביעו חרטה והודו שאכן צדק מנחם בגין בהחלטתו וטוב עשתה מדינת ישראל שהשמידה את הכור. אציין שלושה מחבריו של שמעון פרס: יצחק רבין המנוח, אשר התחרט והביע הסכמה; חיים בר-לב המנוח; מוטה גור המנוח; וייבדל לחיים ארוכים אבא אבן, אשר הכריז כי ההפצצה של הכור בעירק הביאה להתעצמות ההרתעה הישראלית. באותו מכתב כתבו, בין היתר, רבין, בר-לב ומוטה גור, שאנחנו יכולים לדמיין בחיל וברעדה מה היה קורה לנו אלמלא היתה פעולה זו.

מר שמעון פרס, לעומתם, מתמיד גם היום בהתנגדות לאותה פעולה ברוכה, והיא אשר מצביעה יותר מכול על חוסר השפיות – תרשה לי, אדוני היושב-ראש, את הביטוי הזה ואת המלה הזאת, אני יודע שזה ביטוי קשה. והוא מוסיף חטא על פשע ומכריז את ההכרזה המוזרה הזאת: "תן לי שלום ואוויר על הגרעין".

ייתכן שמר פרס ממשיך באותה חשיפה שאין לה מקום, לאותו גילוי שכלול בספרו "המזרח התיכון החדש": "הכור הגרעיני בדימונה נבנה לצורכי הרתעה בגלל מצוקת הביטחון של ישראל".

אדוני היושב-ראש, אני מבקש לבוא ולומר כאן: אם כך מנהל ראש הממשלה ושר הביטחון מר פרס את מדיניות החוץ של ישראל, את מדיניות הביטחון של ישראל, את המשא-ומתן הישראלי עם סוריה, אזי יש לנו מקום לדאגה, לדאגה עמוקה, לדאגה עמוקה על מידת האחריות שמגלה הממשלה במנהיגותו, שמגלה הוא עצמו בצורת ניהול המשא-ומתן, בתוכן המשא-ומתן, במטרות שהוא מציב למדינת ישראל, בויתורים שהוא מוכן לוותר, בכל הכרוך בזה.

אני מציע שנחזור ונקרא את הספר שפרסם שלמה נקדימון "תמוז בלהבות" על הפצצת הכור. אני מציע שנשוב ונראה במו עינינו מה כרוך בצורה כזאת של ניהול קלוקל של מדיניות ממשלתית.

אדוני היושב-ראש, אני יודע שהממשלה היתה אמורה להשיב על הצעתי זו לסדר-היום, והתשובה היתה אמורה לבוא מפי סגן שר הביטחון. אני חושש מאוד, שסגן שר הביטחון אולי לא נוח לו, אולי לא נעים לו, אולי לא נעים לחבר ממשלה בכלל לבוא ולענות על הצעה לסדר-היום שנשמעת הגיונית.

לכן אני מבקש ומציע לכנסת להעלות את ההצעה הזאת לסדר-היום על סדר-יומה. אני מודה לך, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת אליהו בן-אלישר.

חברי הכנסת, סגן שר הביטחון היה אמור להשיב, אבל הוא איננו, ואנו עוברים להצבעה. מי בעד דיון במליאה? מי נגד? ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 10

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 9

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ר' אדרי:

תשעה בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. אנו נקיים דיון במליאת הכנסת בהצעתו של חבר הכנסת אליהו בן-אלישר, בנושא: המשך מדיניותו של פרס בנושא הגרעין.

סאלח טריף (העבודה):

אדוני היושב-ראש, האם תהיה מוכן לתת לחבר הכנסת רון נחמן את רשות הדיבור כפי שהובטח לו, לפני חבר הכנסת זבולון המר?

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת המר, האם אתה מוכן לוותר לחבר הכנסת רון נחמן על מנת שסגן שר הפנים יוכל להשיב? אני הודעתי שאתה הראשון בתור. אם אינך מוכן לוותר, אדוני, תקבל את רשות הדיבור. אתה תחליט, אדוני, כי כבר קראתי בשמך.

זבולון המר (מפד"ל):

אני מוכן לוותר, אבל אני מדבר שלוש דקות והם מדברים 20 דקות.

היו"ר ר' אדרי:

זה משנה את העניין, ואתן לך את רשות הדיבור.

הצעות לסדר-היום דברי פריח אבו-מדין בדבר הפיצויים לפלשתינים והשוואתם לפיצוי

השילומים ליהודים שנפגעו בידי הנאצים

היו"ר ר' אדרי:

הצעות לסדר-היום מס' 8038, 8072 ו-8078, בנושא: דברי פריח אבו-מדין בדבר הפיצויים לפלשתינים והשוואתם לפיצויי השילומים ליהודים שנפגעו בידי הנאצים. בבקשה, אדוני חבר הכנסת זבולון המר, אודה לך אם תואיל להציג את הצעתך. אדוני, בבקשה.

זבולון המר (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, קודם כול, אני מודה לך על כך שהתחשבת בנו ונהגת בהגינות מרובה, אני מקווה שכך יהיה גם הלאה.

חברי הכנסת, כל הארץ היתה צריכה להזדעזע ת"ק פרסה על ת"ק פרסה כאשר מי שממונה על המשפט ברשות הפלשתינית השווה את מדינת ישראל, ביחסה לפלשתינים, לנאצים, יימח שמם, ביחסם ליהודים.

טרם יבש הדם של רבים רבים מאחינו, נשים, ילדים וגברים שנרצחו על-ידי ארגון המרצחים שפריח אבו-מדין היה אחד מקברניטיו; טרם מילאו ראשי אש"ף את התחייבותם, שקיומה היה חייב להיות תנאי לכל משא-ומתן עמם: למחוק את הסעיפים באמנה הפלשתינית המגלים את כוונתם וקוראים להשמיד את מדינת ישראל – וכבר נחשף יחסם של בעלי הברית של הממשלה בפליטת הפה המכוונת או הספונטנית או הפרוידיאנית, אולי, של מי שממונה אצלם על הדין, המשפט, הצדק, המשווה אותנו, קורבנות הנאצים, למרצחינו הנאצים.

ויד הממשלה לא רעדה כאשר הורתה לאחר התרסה איומה כזאת לשחרר עוד 1,200 מחבלים, בהם כאלה מה"חמאס", שלא התחייב לא לחזור ולרצוח בנו, ובהם כאלה שדם על ידיהם. נכון, דם של פלשתינים שסייעו לכוחות הביטחון שלנו להגן עלינו. כמו שאמר בכאב אחד מהמסייעים שלנו: מדינת ישראל קבעה בזאת שהדם של אלה פחות אדום, או פחות כחול.

נכון, בשפה רפה, במשך כמה שעות, הגיבו נציגי הממשלה בטרזניה על ההתבטאות החמורה. אבל עברנו על כך, בסופו של דבר, מהר מאוד לסדר-היום. גם כאשר בפלפוליסטיקה מזויפת הסביר מיישהו מהפלשתינים, שלא בדיוק זאת היתה הכוונה. אבל ההשוואה המצמררת, הנבזית, האיומה, נשארה וחשפה מה באמת יחסם אלינו.

נכון, הם יכולים לומר: מה אתם רוצים? למדנו זאת מכמה מכם. כמו, למשל, פרופסור ליבוביץ המנוח, זכרו לברכה, שקרא לצה"ל "יודו-נאצים", ואחר כך, כרבם של השמאלנים, כמעט זכה לפרס ישראל. או כמו, למשל, פרופסור צימרמן, שהשווה, שכינה בחוצפה ובאנטישמיות עצמית את נוער המתנחלים בחברון "נערי היטלר", והוא נשאר על כנו כפרופסור נכבד באוניברסיטה העברית שלא גונתה על כך ולא גינתה את זה.

בכל זאת היה ראוי, שהממשלה היתה מעכבת את הקריאה, דורשת בירור דברים, התנצלות אמיתית, שיוכן ממנה כי אכן הם מבינים את הנורא שנחשף בביטוי הזה, בקשר לצורה שבה הם באמת רוצים לראות אותנו ולחיות אתנו, אותנו המחזרים אחריהם ועל פתחיהם.

אדוני היושב-ראש, אני מסיים. על חילול זכרה של השואה שלא היה דומה לה בתולדות העולם, על פגיעה בזכרם של 6 מיליוני יהודים שהושמדו ורבים רבים אחרים שהושמדו בשואה, על הכנסת לדרוש מהממשלה שלא לעבור לסדר-היום על הורדת המסכה הזאת ממי שאומר שהוא רוצה באמת לחיות אתנו בשלום ומתבטא עלינו כפי שהתבטא.

לכן אני מציע לכנסת לדון בנושא.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת זבולון המר. חבר הכנסת עוזי לנדאו – איננו. חבר הכנסת משה פלד – איננו. חבר הכנסת רענן כהן – איננו. אני מזמין כעת שתי חברות כנסת באותו נושא – חברת הכנסת אסתר סלמוביץ ראשונה, אחריה – חברת הכנסת נעמי חזן. גברתי, בבקשה.

חברי הכנסת, מפני שאני מבין שאנחנו מתקרבים לסיכום סדר-היום, אני מאפשר את רשות הדיבור לשני חברי כנסת שנמצאים כאן. מאחר שיש הנמקה מהמקום של יושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט, הוא ינמק את הצעת החוק שלו מהמקום לאחר שחבר הכנסת רון נחמן יעלה את הצעתו, וגם חבר הכנסת יוסף ונונו יעלה את הצעתו לסדר-היום. בזה נתקדם וקרוב לוודאי שתוך שעה נסיים וננעל את ישיבת הכנסת, אם לא יהיו הצעות אחרות על סדר-היום. גברתי, בבקשה.

אסתר סלמוביץ (עתיד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אותם דברי בלע והסתה של פריח אבו-מדין, המשווים את הפיצויים הנדרשים מממשלת ישראל לנפגעי האינתיפאדה לשילומים ששולמו לנפגעי הנאצים וקורבנותיהם, משמעותם אחת ויחידה – הפניית אצבע מאשימה כלפי עם ישראל והשוואתו לצורר הנאצי הנתעב, דהיינו השוואת האינתיפאדה לשואה, עם כל האבסורד שבדבר. אולם, עם כל החלחלה, הזעזוע והתיעוב שדברים אלה מעוררים, עלינו להודות, כי דברים אלה הבאים מפיו של איש "פתח" אינם מפתיעים כלל ועיקר.

"שילוב של גסות ובורות" – כך כינה ראש הממשלה שמעון פרס את דברי אבו-מדין, אולם נראה לי כי התייחסות כמו "שקר גס ומכוון ועלילה דם מכוונת הבאה להצדיק מעשי טרור נגד אזרחי מדינת ישראל", היתה תואמת יותר את דבריו של טרוריסט זה.

שאלתי לראש הממשלה היא: היהפוך כושי עורו ונמר חברבורותיו? אין ספק, שאין כמו שקר גס ומכוון כדי להפוך מותקף וקורבן לתוקף חסר מצפון, וזאת, כמובן, מתוך מגמה ברורה – לספק הצדקה לחיסולו של המותקף דווקא. ומי כמונו יודעים, אדוני היושב-ראש, כמה מעשי טרור ורצח שפלים בוצעו על-ידי אותם טרוריסטים שפלים שנשלחו על-ידי רב המרצחים ערפאת על בסיס אותם דברי הסתה נתעבים שעליהם ממשיך וחוזר כיום, אומנם יחסית בעידון מה, אותו אבו-מדין?

אולם אך טבעי הוא שדברים אלה יימשכו גם היום, כאשר ממשלת ישראל, פרט לאזהרותיה ה"חלביות" בנוגע לסגנון, עוצמת עיניה מראות ואוטמת אוזניה משמוע, וממשיכה בנחישות לתת ולתת, ולוותר בשלבים על חלקי ארץ-ישראל, כאילו דבר לא אירע.

אין ספק, שתיאוריה זו של ה"פתח", המיוצג בעניין זה על-ידי אבו-מדין, עולה בקנה אחד גם עם ההצהרות המפורטות באמנה הפלשתינית הקוראת להשמדת מדינת ישראל, ואשר להזכירנו, טרם בוטלה עד עצם היום הזה, חרף כל ההבטחות.

אין תימה אפוא, אדוני היושב-ראש, שארגוני הטרור השונים מנסים וינסו להצדיק מעשי רצח וטרור נגדנו בכל דרך ובכל מחיר, וזאת כדי להצדיק את מעשיהם ואת קיומם, ויודעים הם יפה, שאת האש הזאת צריך ללבות פן תכבה, ולכבותה לא יוכל גם אותו הסכם המתקרא "הסכם שלום".

בעיתון "הארץ" מיום 6 בינואר 1996 קובע אורי ניר, כי ההשוואה בין מעשי ישראל נגד הפלשתינים לבין מעשי הנאצים נגד היהודים היא מוטיב שגור ברטוריקה הלאומית הפלשתינית, ונבנו סביבה תיאוריות כביכול מדעיות, כיד הדמיון המזרחי, שהתפרסמו בעיתונים ערביים ובספרים שנכתבו לדוגמה על-ידי פארס גלאב ואבו-מאזן, ולפיהם השלטון הציוני בשטחים ובלבנון יישם שיטות נאציות. ספרים אלה כללו תצלומים מתקופת השואה המעומתים עם תצלומים הקשורים לשלטון הישראלי בשטחים, דהיינו ברוח אותה השוואה לא מקרית, שאותה ממשיך לעשות כיום אבו-מדין.

מובן שאל לנו לשכוח, שגם כיום יש ביקוש אדיר ל"פרוטוקולים של זקני ציון", על סיפורי הכיסוי השקריים המתייחסים למציאתם. ספר זה ממשיך לשמש את האנטישמים למיניהם, וביניהם גם ארגוני הטרור, כספר לימוד וחומר הסתה המלבה גם כיום את היצרים האפלים ביותר ומציג את היהודים כ"מאפיה" המנסה להשתלט על העולם, וזאת מתוך מגמה להצדיק את חיסולם.

מי שמבין, אדוני היושב-ראש, את המקור והבסיס לאמירות אלה, מבין גם, שאין מדובר בפליטת פה אומללה וחד-פעמית, אלא בתיאוריה שלמה ומבוססת הבנויה על שקרים מוסכמים, המהווים את אבני היסוד של כנופיות אלה אשר חדלו ממעשי הטרור, בערמומיות ובאופן זמני בלבד, עד אשר ישיגו את יעדן המוצהר בשיטת השלבים, וממשלת ישראל בתמימותה ממשיכה לשחק לידיהן.

כיוון שהוכח, שחרף העמדת הפנים מצד הפלשתינים לא השתנה דבר בתפיסתם זו, על ממשלת ישראל להסיק את המסקנות המתבקשות לאלתר, בטרם יהיה מאוחר מדי. תודה רבה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, גברתי חברת הכנסת אסתר סלמוביץ. אני מזמין את חברת הכנסת נעמי חזן. גברתי, בבקשה, שלוש דקות לרשותך. אנחנו מצביעים, ואחריה – אדוני.

נעמי חזן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ביום חמישי שעבר, ב-4 בינואר, בדרכי לעזה לחנוך מרכז ללימודי שפות משותף ישראלי-פלשתיני, שמעתי את החדשות ושמעתי את דבריו של פריח אבו-מדין, שבטענה לפיצויים לנפגעי האינתיפאדה ערך השוואה מצמררת בין השואה לבין נפגעי האינתיפאדה.

בסדר-היום שלי בעזה, לאחר שחנכנו באמת מרכז תרבות שבו ילמדו בעזה עברית את העזתים וגם יארחו סטודנטים מישראל ללימוד הערבית, במגמה לנסות להביא להבנה טובה יותר בין שני העמים, התברר לי שלוח הזמנים שלי כולל גם פגישה עם פריח אבו-מדין. התלבטתי ביני לבין עצמי, התייעצתי עם חברי והחלטתי, שבמקום לגנותו ברדיו ובתקשורת, עדיף ללכת לדבר אתו ישירות

בארבע עיניים ולהעמידו על חומרת אמירתו והשוואתו. ואומנם, ישבתי אתו שעה ארוכה והסברתי לו, שהשוואה הנאצית היא האירוע המחריד ביותר של המאה ה-20 – שיטתי, מדעי, הכחדת עם במפורש. ועם כל ההבנה שלי – וכידוע לכם, גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אני נאבקת שנים רבות בעד זכויות האדם של הפלשתינים – השוואה כזאת לא רק שאיננה במקומה, אלא אסור בשום פנים ואופן לערוך אותה. דיברתי אתו ארוכות, דרשתי ממנו לחזור בו ולהתנצל. הוא אמר שהוא לא התכוון לערוך השוואה, שהוא התכוון לתת הדגמה לבעיה. אני השארתי אותו עם בקשה מפורשת שיחזור בו, ואני מחכה לשמוע התנצלות פומבית בנושא הזה.

היו"ר א' סלמוביץ:

הוא עוד מתלבט עם זה.

נעמי חזן (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, משום שזה זמן נאומי ואני לא הפרעתי לך, אני מבקשת שתירשי לי לסיים בדקה את דברי. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

בעצם זמנך כבר תם, מה לעשות?

נעמי חזן (מרצ):

אני אשתמש בלא יותר זמן ממה שניתן לך.

אני מעלה מעל דוכן הכנסת את הדברים האלה משתי סיבות. סיבה ראשונה – הגיע הזמן שנידבר גם ברמה ההיסטורית והתרבותית עם הפלשתינים. דבר אחד הוא לעמוד ולתת נאומים, ודבר שני הוא להידבר אתם, כי יש הרבה מה ללמוד ומה ללמד.

דבר שני – אני מבקשת בכל לשון של בקשה לא להתנער או להתעלם מהדרישה הצודקת, במקרים רבים, של פלשתינים לפיצויים. הדבר הזה מחויב המציאות במיוחד לגבי אותן תביעות שכבר קיימות בבת-משפט ישראליים.

לישראל יש מחויבות מוסרית, אנושית ומדינית לתת את הפיצויים הללו, אז אנא גם נפריד בין שני הנושאים. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחברת הכנסת חזן. אני מזמינה את שר המשפטים – – –

קריאה:

איננו.

היו"ר א' סלמוביץ:

איננו. אם כך, אנחנו עוברים להצבעה. האפשרות היחידה שעומדת בפנינו היא בעד או נגד – – –

עוזי לנדאו (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, רק דקה – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

סליחה, יש עוד מציע?

עוזי לנדאו (הליכוד):

– – –

היו"ר א' סלמוביץ:

כבר הודעתי על הצבעה, חבר הכנסת לנדאו.

אנחנו עוברים להצבעה. בעד או נגד דיון בנושא במליאה. נא להצביע.

הצבעה מס' 11

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 8

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

שמונה תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת שהנושא יידון במליאה.

חברי הכנסת, אנחנו ממשיכים בסדר-היום. על-פי החלטתו של היושב-ראש הקודם, סגן היושב-ראש חבר הכנסת רפי אדרי, יש לי פה רשימת נושאים שנחזור אליהם. מדובר על ארבעה נושאים בסך הכול שהוא אפשר לחזור אליהם.

הנושא הראשון – תפקיד הממונה על היישובים, הצעה לסדר-היום מס' 8090 של חבר הכנסת רון נחמן. בבקשה.

רון נחמן (הליכוד):

גברתי, אני מוותר.

היו"ר א' סלמוביץ:

אתה מוותר, בסדר.

אנחנו עוברים אם כך לנושא השני שאישר סגן היושב-ראש הקודם, והוא: הצעת חוק הסדרת מקומות רחצה (תיקון – רכב מנועי), התשנ"ה–1995, של חבר הכנסת דוד צוקר, הנמקה מהמקום. בבקשה.

סגן שר הפנים ס' טריף:

סליחה, גברתי, לפני כן אני מבקש להשיב – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

על מה?

סגן שר הפנים ס' טריף:

על הנושא של חבר הכנסת רון נחמן.

היו"ר א' סלמוביץ:

אין מה להשיב; הוא הסיר את הנושא.

סגן שר הפנים ס' טריף:

סליחה, אני ממתין זה שלושת רבעי השעה כדי שחבר הכנסת רון נחמן יעלה את הצעתו – – –

רון נחמן (הליכוד):

גם אני.

היו"ר א' סלמוביץ:

זכותו להוריד אותה.

סגן שר הפנים ס' טריף:

גברתי – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

מה אתה רוצה להגיד?

סגן שר הפנים ס' טריף:

חבר כנסת לא יעשה צחוק מהממשלה. לא ייתכן שהצעה שנמצאת על סדר-היום, חבר הכנסת רון נחמן, תוך שנייה – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

אינני יכולה לאלץ אותו. אדוני סגן שר הפנים, אתה היית סגן יושב-ראש הכנסת ואתה יודע, בדיוק כמוני, שאנחנו עובדים על-פי תקנון. היו דברים מעולם, חברי כנסת הסירו את הצעותיהם, אין אונס בעניין הזה. אינני יכולה להכריח אותו לעלות את ההצעה שלו, ולא משנה, כרגע, אם אתה חושב שזה מוצדק או לא מוצדק. אני לא יכולה להכריח אותו לדבר הזה.

סגן שר הפנים ס' טריף:

גברתי, אני מבקש ממך – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

זה סיפור אחר, מה שאתה אומר.

סגן שר הפנים ס' טריף:

אני מבקש ממך, גברתי, להעביר לפרוטוקול וליושב-ראש הכנסת, שזאת התנהגות בלתי הולמת – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

בבקשה, זה אפשר.

סגן שר הפנים ס' טריף:

– – של חבר כנסת שהיה אמור להעלות הצעה חשובה מאוד. באתי במיוחד – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מבינה אותך, אדוני סגן שר הפנים.

סגן שר הפנים ס' טריף:

זאת התנהגות לא ראויה של חבר כנסת.

היו"ר א' סלמוביץ:

בסדר גמור, זה יועבר לפרוטוקול כפי שביקשת.

כפי שאמרתי, אנחנו עוברים להצעת חוק הסדרת מקומות רחצה (תיקון – רכב מנועי), התשנ"ה – 1995, של חבר הכנסת דוד צוקר. הנמקה מהמקום, בבקשה.

קריאה:

לא נמצא.

היו"ר א' סלמוביץ:

איננו.

הצעה לסדר-היום

מפעל "דימונה טקסטיל"

היו"ר א' סלמוביץ:

נעבור הלאה, להצעה השלישית שאושרה, והיא הצעה לסדר-היום מס' 8068, בנושא: מפעל "דימונה טקסטיל" – של חבר הכנסת יוסף ונונו. בבקשה. זאת הצעה רגילה?

יוסף ונונו (העבודה):

כן, הצעה רגילה.

היו"ר א' סלמוביץ:

הצעה רגילה – עשר דקות.

יוסף ונונו (העבודה):

כבוד היושבת-ראש, חברי הכנסת, אני מעלה על סדר-היום את המשבר של מפעל "דימונה טקסטיל"
--

ענת מאור (מרצ):

חבר הכנסת צוקר, קראו לך.

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מבקשת לא לעשות את זה פה.

יוסף ונונו (העבודה):

-- בדימונה, אשר מצטרף למשבר כולל ורחב של מפעלי הטקסטיל, מפעל "אומן" ו"אתגר" באופקים
שהם, עדיין, בעיצומו של המשבר. קודם לכן היו עוד מפעלים אחרים שנסגרו, ועכשיו המפעל "דימונה
טקסטיל".

למפעלי טקסטיל יש תכונה מיוחדת, שכאשר הם במשבר הם מביאים למשבר בכל העיר. נכון שיש
מפעלי טקסטיל שהם מפעלים מצליחים, מרוויחים, מחזיקים מעמד, עם רווחיות גבוהה – כזה הוא
"כיתן דימונה", שהשנה גם הציג מאזן טוב ורווחי. אבל אנחנו מדברים על אותם מפעלים שהם
במשבר.

מפעל "דימונה טקסטיל" התחיל כמפעל טווייה שהעסיק בתחילתו 1,000 עובדים. היום עובדים
במפעל 300 עובדים, ורובם עובדים ותיקים, עובדים שנים רבות, 20 שנה, 25 שנה, 30 שנה,
ותיקים, מבוגרים. משבר של מפעל כזה, אם יביא לסגירתו – העובדים האלה ייפלטו החוצה, לא יוכלו
למצוא תעסוקה אלטרנטיבית ויוכלו למצוא עצמם ללא עבודה וללא פרנסה.

המפעל עבר בשנים האחרונות כמה בעלים. לפני האחרון הוא היה בידי הבנק לפיתוח, והקונה הנוכחי, עודד גולד, רכש אותו עם הסכם, שבמשך עשר שנים כל הרווחים של המפעל יושקעו במפעל עצמו או ישמשו להחזר הלוואות בערבות המדינה.

למפעל אושרה תוכנית השקעות על-ידי מרכז ההשקעות. בשלב ראשון יושקעו במפעל 5–6 מיליוני דולרים, ובשלב השני 12 מיליון דולר. הדבר הזה יביא לכך שרמת הייצור תעלה מ-13–12 מיליון דולר היום ל-24–25 מיליון דולר תוך שנתיים, וכך יהיה ייצוב של המפעל, ויותר מכול – ודאות כלפי ציבור העובדים.

אבל בטווח הקצר המפעל נקלע לקשיים גדולים ולמשבר חריף, ואתמול עדיין העובדים לא קיבלו את המשכורות שלהם, בגלל העדר הון שוטף שפוגע בתפעול המפעל, פוגע בעובדים, פוגע בשכר העובדים, יוצר מצב של אי-ודאות ויכול לסכן את תוכנית ההשקעה המאושרת של המפעל.

אני רוצה להודות, שבשבוע הזה, מאז הגשתי את ההצעה לסדר-היום, שר האוצר ושר התעשייה והמסחר אכן פעלו והודיעו לי, שהם אישרו סיוע וערבות מדינה בסך 2.5 מיליוני דולרים כנגד 2.5 מיליוני דולרים של הבעלים, ובכך יאפשרו היום תשלום משכורות לעובדים, והמפעל יכול להמשיך ולפעול.

לפי דעתי, הדבר הזה עדיין לא מבטא ולא מונע את משבר הסגירה בעתיד. אין ספק שהסיוע של שר התעשייה והמסחר ומרכז ההשקעות בשבוע הזה יכול לגרום לכך שהעובדים והוועד וראש הוועד שמעון פרץ, שהייתי אתו בקשר מתמיד בשבוע הזה, יכולים לנשום לרווחה, אבל זה סיוע לפתרון ביניים, ועדיין המשבר לא חלף. לכן יש לבחון ולבדוק את הצרכים ואת הבעיות במפעל בצורה יסודית יותר. לכן אני מעלה זאת על סדר-היום, שנוכל לראות מה הממשלה יכולה לעשות על מנת לייצב את המפעל ולדאוג שהוא אכן יוכל להתקיים לטווח ארוך; לא לחזור על ההצגה ועל המשבר של מפעל "אומן" באופקים.

אתמול הייתי בהפגנה של עובדי "אומן" מול "כלל". הם הפגינו לא על שכר עתק אלא על שכר מינימום, כשברור שהמפעל הולך להיסגר. בנושא הזה חברת "כלל" זלזלה בעובדים והוליכה אותם שולל בכל מיני הבטחות שיבואו הזמנות. כל זה לא עזר, וכל ההבטחות שאולי המפעל יפעל עוד שישה חודשים – נכון לעכשיו אין להן כיסוי.

אדוני השר, אתמול גם אני הייתי עד ליחס המזלזל של הנהלת "כלל", במיוחד של הסמנכ"ל שלהם, חנן גרינברג. הוא התבטא בצורה שאינה הולמת ואינה מתאימה. הוא זלזל בעובדים וגם בנבחרים. הוא אמר שהוא פוסל ישיבה עם הנבחרים, עם אנשי הנהגת ההסתדרות, עם משה אלמליח. הוא לא מוכן לשבת עם חברי הכנסת. גם כאשר חברי הוועד עלו אליו כדי להמשיך את המשא-ומתן, הוא אמר: אני אקבע מי יעלה ומי ירד, וכאשר אתם תהיו רציניים אני מוכן לשבת אתכם.

זו ההתנהגות של חברת "כלל" והנהגת "כלל". אולי יש מקום לחשוב על בדיקה ועל חקירה. כאשר הם השקיעו אותם 4 מיליוני דולרים בצידוד חדש, במנפטות חדשות, וקיבלו מענק מדינה של 1.6 מיליון דולר – האם לפני חמישה חודשים, כאשר הם קיבלו את המענק הזה, הם לא ידעו שהמפעל עומד להיסגר? כלומר, הם הלכו לקבל מענק מדינה בידיעה שהמפעל הולך להיסגר, ואולי יוכלו להשתמש במענק הזה ובצידוד הזה לצרכים אחרים, לצרכים ספקולטיביים, למכירה לגורמים אחרים או להעברת

ציוד למפעלים אחרים. כלומר, יש פה מעשה שדורש בדיקה יסודית, לראות האם בקיץ, כאשר קיבלו מענק מדינה של 1.6 מיליון דולר, לא ידעו שהמפעל הולך להיסגר. לא ייתכן שארבעה חודשים קודם לכן לא יכלו לדעת את המצב של המפעל. ואם ידעו את מצב המפעל, לשם מה הלכו להשקיע 4 מיליוני דולרים? כבוד השר, יש מקום ליזום בדיקה יסודית ואולי אפילו חקירה, האם אין פה מעשה הונאה של חברת "כלל" במפעל "אומן".

אני רוצה לבקש, שכל אותן תוכניות שתכננתם לגבי המשך המפעלים באופקים אכן ייושמו. המשבר הוא של כל אופקים ולא רק של "אומן". כולם כבר התייאשו מ"אומן". לא הייתי רוצה שהמשבר של אופקים יעבור לדימונה. לכן חשוב כבר היום לקחת את המפעל "דימונה טקסטיל" ולטפל בו באופן יסודי. אם יש פה הבטחה שהייצור יגדל ל-24 מיליון דולר, מ-12 מיליון, ויוכל לתת תעסוקה ל-300 עובדים, אל לנו ליצור מצב שייפלטו מהמפעל עשרות עובדים ויהיו לנטל על מחלקות הרווחה ועל הביטוח הלאומי, שהנטל עליהם בלאו הכי כבד. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת יוסף ונונו. אני מזמינה את כבוד שר התעשייה והמסחר להתייחס להצעה. בבקשה.

שר התעשייה והמסחר מ' חריש:

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, הנושא שעלה על סדר-היום הוא מפעל "דימונה טקסטיל" שנקלע לקשיים, ואני מקווה שהפעולה של כמה יחידות של משרד התעשייה והמסחר, החל מהחטיבה המקצועית שבדקה בצד המקצועי את מצב המפעל, דרך מרכז ההשקעות אשר התגייס כדי שבמסגרת סמכויותיו החוקיות יעזור למפעל לגשר על פני המשבר – אני מקווה שהפעולה הזאת יצרה כרגע מצב שייתן למפעל סיכויים לצאת מהקשיים ולעלות על דרך המלך.

אני מוכרח לומר, חבר הכנסת ונונו, שההערכה של אנשי המקצוע היא, שלמפעל יש זכות קיום ויש סיכוי לקיום מתוך ניתוח מקצועי. וזה הרי תנאי לכניסתנו לעזרה, כי הממשלה לא יכולה להרשות לעצמה לקחת את הכספים של משלם המסים ולהשקיע אותם במפעל שאין לו זכות קיום. לכן ההיגיון פה היה היגיון של בדיקה של סיכויי הקיום, של יכולת הקיום ושימוש בכלים שנמצאים במשרד התעשייה והמסחר כדי לתת לסיכוי הזה להתרומם. ואומנם, כפי שאמרתי, אנשי המקצוע אומרים, שיש למפעל יכולת קיום, אם הוא ינוהל נכון.

מרכז ההשקעות הלך פה בצעדים זהירים, עם פיקוח צמוד, כדי שהעברת הכספים בהדרגה אומנם תנוצל בצורה נכונה וההשקעה של הכספים של משרד התעשייה והמסחר תלווה – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

סליחה, זה ממש מפריע.

שר התעשייה והמסחר מ' חריש:

אני רואה שבסיעת מרצ יש התרגשות מענייני דימונה, ואני מבין שזה נכון.

רן כהן (מרצ):

יש שלום שצריך להתממש, ויש נוכלים שמנסים לסכל אותו.

שר התעשייה והמסחר מ' חריש:

לכן אנחנו הולכים בבדיקה זהירה, גם בשלבים של העברת הכספים, כדי להבטיח שהכספים האלה ינוצלו באמת להבראת המפעל ולהצלחתו.

לאחר הבדיקה של מינהלת ההשקעות הופיעו בעיתונות כמה דברים שבצדק עוררו צורך בביקורת מחודשת במקרה הזה. היו כמה דרישות של מרכז ההשקעות כדי להבטיח שאותן נקודות מטופלות באופן נכון. לאחר התייעצות של מרכז ההשקעות עם היועץ המשפטי של משרד התעשייה והמסחר הגיעו למסקנה, שאותן נקודות אינן מונעות מהמשרד לתת את הסיוע. כאמור, כרגע הסיוע ניתן והסיכוי קיים.

עם זאת, אני צריך לומר שני דברים כדי לתאר את המציאות כפי שהיא. "דימונה טקסטיל" קם בגלגול הראשון שלו ב-1960 ועסק בסוג אחד של מוצרים. היום הוא מייצר מגבות חוף מודפסות ומגבות צבועות. בעבר הוא היה תחת שמות שונים – "סיבי דימונה" – ונקלע כמה פעמים לקשיים כספיים. ב-1975–1979 הוא נקנה על-ידי הבנק לפיתוח התעשייה, שהבריא אותו. אנחנו מקווים מאוד, שאנחנו עולים על דרך שבה אנחנו נוציא את המפעל מהמחזוריות של קשיים לאיזו המראה רצינית יותר.

היו"ר א' סלמוביץ:

זה ממש מפריע. אני מאוד מבקשת. חבר הכנסת צוקר, זה מאוד מפריע. אתה גם לא תרצה שיפריעו לך כך. בבקשה.

שר התעשייה והמסחר מ' חריש:

אני אומר זאת כי אני רוצה להזהיר מפני איזו אווירה שהשתרשה בישראל אחרי משבר אופקים, כאילו כל תעשיית הטקסטיל היא בסכנת קיום ואין לה קיום במדינת ישראל. גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, העובדה היא, שגם בשנת 1995 תעשיית הטקסטיל הישראלית גדלה והיצוא שלה גדל, ויש תעשיית טקסטיל חזקה ובריאה במדינת ישראל, בצד מפעלים כושלים שלא יכולים לקיים את עצמם.

בדימונה עצמה, ציינת בצדק, יש אחד ממפעלי הטקסטיל המצליחים ביותר במדינת ישראל, "כיתן דימונה", שמוכר כלי מיטה במותג ייחודי שתפס שם בארצות-הברית במיטב החנויות ורשתות השיווק – "רויאל סאטן". מותג זה מיוצר בדימונה, החברה בריאה, החברה חזקה, וכאלה יש לנו עוד רבות.

לכן אני מזהיר מפני יצירת אווירה כאילו כל תעשיית הטקסטיל במשבר, כי האווירה הזו יצרה בעיה גם למפעלים מצליחים. פתאום אומרים: רגע אחד, כל תעשיית הטקסטיל בסכנה? בנקים לא נותנים אשראי, מפני שהם אומרים שאולי המפעל בסכנה. חשוב מאוד להעביר את המסר הזה, שצריך לבחון כל מפעל בפני עצמו.

אגב, קשיים קיימים לא רק בתחום הטקסטיל. ניהול לא נכון מביא לכשל גם בתחומים אחרים. אני מוכרח לומר, שאחד המפעלים המצליחים ביותר היום במגדל-העמק הוא מפעל "טאוור סמיקונדקטור", העומד להתרחב ולקבל בראשית השנה את המענק הנוסף. הוא זוכה היום להצלחה אדירה, אך לפני שנתיים וחצי – – –

בנימין טמקין (מרצ):

מה הוא מייצר?

שר התעשייה והמסחר מ' חריש:

– מוליכים למחצה. השוק גדל בצורה אדירה. לפני שנתיים וחצי עסקתי שם SEMI-CONDUCTORS במה שעסקתי השבוע ב"דימונה טקסטיל". אז נקרא המפעל "נשיונל סמיקונדקטור". זה השם הקודם של "טאוור סמיקונדקטור". המפעל עמד לפשוט את הרגל. אמרו לי: אל תשקיע בו גרוש, החברה אבודה. אבל עכשיו לא רק שהוא יצא מהמשבר – באו בעלים חדשים ונשארו גם הבעלים המקוריים כחלק מהשותפים. היתה שם טעות ניהול פשוטה: בנו מפעל אדיר, עם טכנולוגיות מתקדמות מאוד, אבל אמרו שהוא ייצר רק עבור חברת-האם. זה לא היה שוק מספיק. הבעלים החדשים אמרו: תייצר למי שאתה רוצה, לשוק העולמי הפתוח, ובשינוי במדיניות השיווק הפכו מפעל שכמעט פשט את הרגל למפעל שאין היום כמעט גבול ליכולת גידולו. אנו מגבילים את המענקים, רק משום שאנו רוצים לחלקם ליותר מקומות. זוהי דוגמה מתחום ההיי-טק, שבו אנו מתקדמים מאוד ומצליחים מאוד, אך גם בו אפשר להיכשל בניהול.

ההערות שהערת, חבר הכנסת ונונו, על בעיית הניהול ב"אומן" באופקים, הן בהחלט במקום. אני חושב שהיה ב"אומן" כשל ניהולי, ואני אומר זאת כאן כבר פעם שנייה, אבל גם כאן אני מזהיר את עצמי ולא את האחרים, לא להרחיב את היריעה על כל "פולגת", כי ב"פולגת" יש חברות מאוד מצליחות עם 3,000 עובדים. מפעלי "פולגת" בקריית-גת מעסיקים יותר מ-3,000 עובדים. שם הניהול מצליח, והם מצליחים ביותר. למשל, בתחום החליפות "פולגת" היא יוצאנית מצליחה בשווקים קשים. היא מתחרה ברמה גבוהה ובצורה יוצאת מן הכלל.

גברתי היושבת-ראש, אני מאמין, שעם טיפול נכון, עם איתור בעלי זכות הקיום ויכולת ההתרחבות גם בענף הטקסטיל, נוכל לראות עצמנו במצב של התקדמות וצמיחה. אנחנו צריכים להיות מאוד רגישים

ועם היד על הדופק, כדי שלא נשקיע כסף ממשלתי במוצר שנעלם לו השוק ואין לו זכות קיום. כאן צריך לנהוג באומץ לב, ולבוא ולומר כי כאן אנחנו מטפלים אחרת.

עם זאת, גברתי, ארצה להוסיף לפרוטוקול, ברשותך, נתונים של משרד התעשייה והמסחר על הטיפול הכללי בדימונה בשנים האחרונות, בין 1992 ל-1995, כי מלבד בעיות של טקסטיל – חלק מצליח וחלק שיש לו בעיה – יש שם התפתחות יפה מאוד בתחום ההיי-טק. יש שם חממה טכנולוגית מהטובות ביותר שאנחנו מכירים, במה שהיה פעם מפעל הטקסטיל. הקמ"ג נותן לה את הסיוע הטכנולוגי. יש שם פוטנציאל, והאבטלה בדימונה ירדה מסביבות 18% ב-1992 לסביבות 5.5%, עם אוכלוסייה גדלה. זוהי אחת הערים שהתחזקו יפה בשנים האחרונות.

היו"ר א' סלמוביץ:

מה אדוני מציע?

שר התעשייה והמסחר מ' חריש:

אני מוכן ללכת לקראת המציע. מה צריך לעשות עכשיו?

היו"ר א' סלמוביץ:

אדוני יכול להציע להעביר את הנושא לוועדה.

שר התעשייה והמסחר מ' חריש:

אני מציע להעביר את הנושא לוועדה.

היו"ר א' סלמוביץ:

לאיזו ועדה?

שר התעשייה והמסחר מ' חריש:

לוועדת העבודה והרווחה או לוועדת הכלכלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

לוועדת הכלכלה. תודה רבה לך, אדוני. חבר הכנסת רן כהן ביקש להסיר את ההצעה מסדר-היום, והוא איננו. חבר הכנסת טמקין גם הוא ביקש; בבקשה.

בנימין טמקין (מרצ):

אדוני השר, גברתי היושבת-ראש, אני מנצל כמובן את האפשרות הפרוצדורלית לבקש הצעה אחרת, כדי לבקש מהשר אם הוא יכול ומוכן להתייחס לעניין דימונה. לי לא ברור בדיוק מה גורל אופקים ומפעל "אומן", ומה השתנה מאז הדיונים שהיו בכנסת בנושא הזה, ואם משהו מתקדם בטיפול הנקודתי של ממשלת ישראל בבעיית אופקים בזמן האחרון. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה לחבר הכנסת טמקין. אדוני ירצה להשיב? לא מהדוכן, תשובה ממש קצרה, כי זו הצעה לסדר-היום והתקנון לא מאפשר תשובה.

רפאל אלול (העבודה):

יש לנו כל הלילה.

היו"ר א' סלמוביץ:

זה סיפור אחר. אני מדברת על התקנון שמחייב אותי לנהוג על-פיו.

שר התעשייה והמסחר מ' חריש:

שני מסלולים: במסלול של הטיפול הבסיסי באופקים יצאנו לדרך, התחלנו לפתח תשתיות, ואנו במשא-ומתן מתקדם עם מפעלים בתחום ההיי-טק ולא בתחום הטקסטיל – מפעלים שהביעו נכונות לבוא לאופקים – והנושאים האלה יצאו לדרך תוך זמן קצר מאוד. לפי דעתי, דווקא לבעיה הבסיסית יש לנו פתרון שילך די מהר. כל משרדי הממשלה התחילו לעשות את העבודה. לפי דעתי, אולי יצא מן המשבר הזה איזה טיפול נקודתי מצליח.

דווקא בתחום המשא-ומתן ההתקדמות לא טובה. אני מקווה שהיום תהיה איזו התקדמות. יש משא-ומתן מחודש, אני מקווה – לפי מה שמסרו לי – בין העובדים לבין ההנהלה בסיוע ההסתדרות. כאן, לפי דעתי, יש צורך באיזו נכונות ללכת קצת יותר לקראת העובדים מצד ההנהלה. אני רוצה להיות

זהיר, כדי לא להתערב ביחסי עבודה. את זאת הממשלה צריכה לעשות. אבל ההרגשה היא שיש ציפייה לנכונות של ההנהלה להיות יותר רגישה לעובדה שהיא אחראית למצב שנוצר.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לכבוד שר התעשייה והמסחר. חבר הכנסת ונונו, הסכמת להעברת הנושא לדיון בוועדת הכלכלה.

אנחנו עוברים להצבעה, בעד או נגד העברת הנושא לדיון בוועדת הכלכלה.

הצבעה מס' 12

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 8

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הכלכלה נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

שמונה תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת שהנושא יועבר לדיון בוועדת הכלכלה.

הצעה לסדר-היום בעיות מחמירות בתפקוד צה"ל בלבנון והנחיות לחיילי צה"ל ביהודה ושומרון

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו חוזרים לנושא האחרון שאושר על-ידי היושב-ראש הקודם: הצעה לסדר-היום מס' 7975, בנושא: בעיות מחמירות בתפקוד צה"ל בלבנון והנחיות לחיילי צה"ל ביהודה ושומרון – של חבר הכנסת יוסף אחימאיר. בבקשה. הצעה רגילה, עשר דקות.

יוסף אחימאיר (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, קודם כול אני רוצה להודות לסגן יושב-ראש הישיבה הקודם, שהחזיר את סדר-היום לקדמותו. אני מודע לכך שסגן שר הביטחון אינו נוכח, משום שהוא נמצא בקבלת פנים למלך חוסיין שהגיע לביקור בתל-אביב. קודם כול, אני מברך את המלך חוסיין על כך שבא לביקור ראשון בתל-אביב, כך אומרים, אני מקווה שיגיע בקרוב גם לביקור רשמי ממלכתי בירושלים בירת ישראל.

חברי הכנסת, אזרחי ישראל נשמו ביום ו' לרווחה, כאשר "קול ישראל" בישר שהמחבל המכונה ה"מהנדס", הלוא הוא יחיא עיאש, חוסל בעזה בהתפוצצות פלאפון. עד היום לא פורסם מי ביצע את הפעולה המוצלחת הזו, אבל יהיה מי שיהיה, אני חושב שעל דעת כולם אנחנו שולחים לו ברכה והוקרה על התחכום, על הנחישות, על ההצלחה בחיסול מי שהיה אחראי לרצח עשרות אזרחים ישראלים ונחשב לאחד המחבלים המסוכנים ביותר בכל תולדות הסכסוך הישראלי-הפלשתיני.

אזרחי ישראל נשמו לרווחה גם משום שה"מהנדס" לא יוכל עוד לבצע את זממו, אבל גם משום שאחרי תקופה ארוכה של מה שניתן להגדיר כ"פאשלות ביטחוניות", כאירועים כושלים, לצערנו, שמעורבים בהם צה"ל וח"ל, הנה באה פעולה מוצלחת כל כך, הסירה איום ביטחוני חמור וזקפה את קומתנו מול הרמת הראש של השבאב הפלשתיני, מול המשך הפיגועים ותכנון מעשי הרצח של ה"חמאס" הפלשתיני. הפעולה המוצלחת הזאת באה לאזרחי ישראל כאוויר לנשימה, היא באה בעתה לא רק משום הצורך לסלק מטרד ביטחוני ממדרגה ראשונה, אלא משום שהיא גם שברה, אם אפשר לומר כך, שורה של מקרים, טעויות, מחדלים מסוימים שהיו, לצערנו, נחלת זרועות הביטחון שלנו בחודשים האחרונים.

חברי הכנסת, אני לא קצין במילואים. כיום אני לא מעורה כל כך במה שנעשה ומתרחש בתוככי צה"ל. אני בסך הכול רב-סמל במילואים, אזרח ישראלי, קורא עיתונים. ומה שאני קורא ושומע, וכמוני אזרחים רבים, מלמד על מצב מעורר דאגה בקרב המופקדים על ביטחון אזרחי ישראל, מלמד על התרופפות משמעת, על חוסר תכנון נאות במקרים מסוימים, על העדר רוח לחימה, רוח קרב מספקת, על נכונות למחול על הכבוד הלאומי, אפילו על הדגל הלאומי שלנו.

אני עומד כאן, חברי הכנסת, ומשמיע את הדברים האלה באמת בכאב, אפילו באי-נחת, ומעל לכול בתקווה שאולי, אולי אני באמת מגזים, וגם אם לאחרונה היינו עדים לכמה מקרים מעוררי דאגה, אין הם מלמדים על הכלל, על המצב בכללותו.

אני בטוח, שסגן שר הביטחון, אילו נכח כאן כדי להשיב, היה אומר, כי הצבא איתן וחזק וממושם כמו תמיד. הלוואי. הלוואי שאני וכל אזרחי ישראל נוכל להאמין לו, נוכל להוסיף ולבטוח בצה"ל, צבא העם, הצבא שכולנו שירתנו בו, משרתים בו בסדיר ובמילואים, הצבא שכולנו אוהבים עד בלי די ועליו גאוונו.

אבל כאשר אנחנו רואים חיילים במדי צה"ל נסוגים אחורה מול פורעים ביריחו, מפקירים את דגל ישראל לתבערה ולחילול; כאשר אנו רואים חיילים נסוגים בפקודת ממשלת ישראל מערים ביש"ע ואבנים נזרקות עליהם ועל רכבם; כאשר אנו רואים איך ילד בדהיישה מתעתע בחייל צה"ל על גדר שמופלת – הרי הלב נמלא חרדה ודאגה.

אין לנו בעניין הזה, ודאי שלא לי, טענות לחיילים ולמפקדיהם, כי אם לשולחיהם, אלה שהורידו להם הנחיות לא הנחיות, שגרמו לביזויים של החיילים ובאמצעותם לביזוי צה"ל ומדינת ישראל, תוך העלאת מדד השנאה כלפינו מצד אלה שאתם אנו אמורים לעשות שלום.

ואם כך, מה פלא שהבלבול וחוסר שיקול הדעת המספיק היו נחלת אותם מפקדים שכתבו גם הוראות מבישות לחיילי צה"ל בעניין שוטרי הרשות הפלשתינית, הוראות מבישות הן לפלשתינים והן לנו עצמנו, הוראות שגם ריח פוליטי נודף מהן, כגון הוראה זו שאומרת: בהיותנו הצד החזק יש לנו אפשרות לוותר, בעוד לפלשתינים אין מה להפסיד.

מובן שאחר כך ניסו לתרץ, ניסו להסביר, שהיו אלה הוראות ישנות, לא רלוונטיות, לא אקטואליות, אבל הרי הדברים נכתבו, ירדו לדרגים למטה, גרמו להתבזותנו. מצד אחד, הם הציגו את הלוחם הישראלי כעולה אלף מונים על הפרטנר הפלשתיני; מצד שני, בפועל ההיפך הוא הנכון. אנו רואים חיילים ישראלים מותקפים, לצערנו, נמלטים, נסוגים לאחור מחשש שמא יועמדו לדין, וגם כנראה עקב מורל נמוך, עקב מה שניתן לקרוא שיכרון השלום, אווירת שלום הממשמש ובא, שמורידה ללא ספק את המוטיבציה של החיילים, שהרי אם אנחנו בעידן של שלום, בשביל מה להילחם? בשביל מה להתאמץ, בשביל מה להסתכן ולעמוד על משמר הכבוד הלאומי?

ומה שחמור יותר, חברי הכנסת, הם המקרים – שוב אני למד על כך מתוך העיתונים, מתוך התקשורת, כי הרי אני לא איש צבא, אני רק מילואימניק, אזרח מן השורה – אלה המקרים שקראנו עליהם, שמענו עליהם, שאירעו בגבול שבו מוסיפה להתנהל מלחמה יום יום, שעה שעה, בגבול הלבנון.

לא ארחיק עדותי יותר מדי, לא אאזכר שלל אירועים טרגיים שהיו בגבול הצפון, וחלקם לא היו צריכים לקרות, או לפחות לא להסתיים במספר כה גבוה של חללים ופצועים. דייני בשני מקרים שזכו באחרונה לפרסום רב, ויותר מזה, לביקורת קשה ונוקבת, הן בתוככי פיקוד צה"ל והן מחוצה לו.

המקרה הראשון שבו מדובר הוא הקרב עם מחבלים שאירע לפני כחודש, בין יחידת צנחנים לבין מחבלי "חיזבאללה" ברצועת הביטחון, קרב שבו נפל סמל אורן צבאג, זיכרוננו לברכה, מבאר-יעקב, ונפצעו חמישה חיילים.

אני קורא את דבריו של הכתב איתן רבין מעיתון "הארץ" מ-27 בדצמבר 1995: תחקיר צבאי מותח ביקורת קשה על חיילי הצנחנים שהשתתפו בקרב עם מחבלים. מן התחקיר עולה, כי בשלב הראשון זיהו החיילים מחבלים המתחבאים בשטח. כוח ראשון של הצנחנים קם ופתח בהסתערות ובירי לעבר המחבלים. בשלב זה פעלו החיילים כנדרש מהם: הם זיהו את המחבלים, פתחו לעברם בירי והרגו לפחות שניים מהם. בשלב השני, שבו מתמקד התחקיר, מתברר כי למקום התקרית חשו מייד כוחות חילוץ של הצנחנים, בפיקודו של מפקד הגדוד סגן-אלוף חגי מרדכי. המג"ד פתח עם כוחותיו בסריקות אחר מחבלים נוספים שסברו כי הם נמצאים בשטח. מהתחקיר עולה, כי חייליו של סגן-אלוף מרדכי לא פעלו כנדרש מהם ולא סרקו את השטח כנדרש בתרגולות המקובלות בצה"ל. כן התברר, כי גם כשזיהו החיילים את המחבל מסתתר במרחק קצר מהם, הם לא סגרו את השטח כנדרש, ירו לעברו אש לא יעילה, ולא הצליחו לגבור עליו.

ואני ממשיך לצטט: בתחקיר נכתב, כי החיילים היו מבולבלים, ולא ידעו היכן המחבל. כתוצאה מכך, המחבל ירה למוות בסמל צבאג, פצע את המג"ד מרדכי וחיילים נוספים. הוא ירה כדור גם לעבר אלוף-משנה ע' ופגע בקסדתו. בתום התקרית הצליח המחבל לברוח מהשטח. קצין בכיר שהשתתף בתחקיר אמר: מדובר בתקרית חמורה מאוד לגבי הצנחנים. לא ברור לנו מדוע הם לא פעלו שם כנדרש ולא הרגו את המחבל השלישי.

אינני רוצה להעלות על הדעת, חברי הכנסת, מה חושבים הוריו ובני משפחתו של החייל אורן צבאג למקרא שורות אלה. אבל מה צריך בעצם לחשוב כל אזרח, כל הורה, כל תושב, לנוכח תחקיר מדאיג זה?

ובאותו גיליון של עיתון "הארץ", חברי הכנסת, מצוטטים דברי הרמטכ"ל כאן בכנסת, בוועדת החוץ והביטחון, על פרשה לבנונית אחרת, שגם בה מעורבים צנחנים, פרשת נטישת המוצב על-ידי 32 חיילים. הרמטכ"ל אמר בוועדה: "זו הפקרות גדולה, ואין כאן כל נסיבות מקילות. 32 החיילים הוותיקים החליטו, שהמ"פ לא מכבד את זכויות הוותק שלהם, והביעו את דעתם על כך בכך שיצאו מן המוצב. החיילים נשפטו ל-56 ימי מחבוש. אין כאן כל נסיבות מקילות. הטיפול ברמת הגדוד עדיין לא הסתיים, וגם אלוף הפיקוד ממשיך לעסוק בנושא" – עד כאן הרמטכ"ל.

אני לא אוסיף בפרשה הזאת, הרי היא הכתה בתדהמה את כולנו. לעניות דעתי, היא אכן משקפת מצב של הפקרות, של העדר משמעת, של עצימת עיניים. אבל לא רק החיילים אשמים, לא רק הם אשמים, לא רק הם לוקים בתופעות כאלה, אלא בראש ובראשונה מפקדיהם, שהעלימו עיניים במשך שנים, שלא גילו את הנורמות הקלוקלות, את שיטת ההתעללות, ופתאום, בגלל מ"פ חדש שהגיע ליחידה, נתגלתה ההפקרות, וכל זאת בקרב טובי הלוחמים ביחידה קדמית, באזור שמלחמה מתמדת מוסיפה להתנהל בו.

חברי הכנסת, יכולתי לאזכר עוד ועוד מקרים ואירועים מדאיגים וטרגיים שהיו, לדאבונו. יכולתי לצטט מדוח קטלני של המפח"ש, על חיילים שלא עברו קורסים מתאימים, על מפקדים שלא היו מודעים להוראות, וכתוצאה מכך התפוצצה מרגמה וחייל נהרג.

אבל די במקרים אלה כדי לעורר דאגה בלב איש וצורך לדון במצב שנשתרר כנראה בתוככי צה"ל, ורמטכ"ל לשעבר וחבר כנסת בהווה, הלוא הוא רפאל איתן, אמר שהוא "חרד לעתיד הצבא".

את ההידרדרות הזאת, חברי הכנסת, יש לעצור. ועל כן אני מציע לדון על כל הנושא, על הבעיות המחמירות כפי שהן נראות לעין כול. אני מציע לדון עליהן בוועדת החוץ והביטחון, ואולי משם תצא בשורת ההרגעה לכל עם ישראל. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת יוסף אחימאיר. אני מזמינה את סגן שר הביטחון להתייחס להצעה – אינו נוכח.

אם כך, אנחנו עוברים להצבעה – בעד או נגד דיון בנושא במליאה. נא להצביע.

משה נסים (הליכוד):

אני מציע לוועדה, בלי נאום. הוא מסכים.

הצבעה מס' 13

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 4

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החוץ והביטחון נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת נסים, לא לחצת.

משה נסים (הליכוד):

זה לא פועל.

היו"ר א' סלמוביץ:

זה לא פועל? ראיתי אותך לוחץ ואני מחליטה לצרף את קולך.

ארבעה תומכים, אין מתנגדים – חמישה תומכים יחד עם חבר הכנסת משה נסים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת, שהנושא יועבר לדיון בוועדת החוץ והביטחון.

הצעה לסדר-היום

ביטחון המטיילים הישראלים בסיני

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים כעת לנושא הבא, והוא הצעה לסדר-היום מס' 8069 בנושא: ביטחון המטיילים הישראלים בסיני – של חבר הכנסת רפאל אלול. בבקשה.

רפאל אלול (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, חברי חברי הכנסת, אני עומד כאן היום בשמם של רותי וייסברג-נמרודי, זיכרונה לברכה, אריאלה קורמן, זיכרונה לברכה, וצבי שייביץ, זיכרונה לברכה. לזכרם אני מבקש שלא יופקר עוד ביטחונם של המטיילים הישראלים בסיני. אני מבקש לאזכר, שאולי אלה הקורבנות האחרונים, מהשבוע האחרון, אבל לדאבוננו הרב יהיו כמותם רבים אחרים.

מאות אלפי מוקשים חיים, פצצות שלא נוטרלו, טמונים בסיני, זכר מר למלחמה שבין העם המצרי לבין העם הישראלי. המלחמה הסתיימה, אך אותם מוקשים טמונים שם בחול, נסחפים ממקום למקום ומאיימים על חייהם של מטיילים ישראלים רבים שמגיעים לבקר בסיני.

האסון הטרגי שפקד את המשפחות היקרות זעזע אותי, ואני בטוח שאת המדינה כולה. אסור שהוא יישנה, אסור לנו להחריש, חובה לעשות מעשה. עברתי על כותרות העיתון, ונראות כאן תמונות של אותם מטיילים אבל התברר לי, לצערי הרב, שלא מעט חברים לא יודעים, שאין שירותי הצלה בסיני. רותי וייסברג-נמרודי, זיכרונה לברכה, חיכתה 50 דקות לרכב הצלה כלשהו. המרחק בינה לבין תחנת ההצלה הראשונה היה קצר, אך לא היה אפשר להציל אותה, כי אין שירותי הצלה באזור ולמעשה חייה נגדעו מפני שאף אחד לא השכיל לדאוג לשירותי הצלה במקום.

לפני כשבועיים התהפכה טיולית ונהרגו 13 אנשים. שוב, מהכתבה בעיתון אנו למדים, שארבעה אנשים יכלו להינצל אילו היה באזור רכב הצלה.

כבר?

היו"ר א' סלמוביץ:

אתן לך עוד דקה.

רפאל אלול (העבודה):

אני משוכנע, שאילו ידעו הקורבנות האומללים האלה, קורבנות השווא, את הסכנה האורבת להם מאותם מוקשים, לא היו יוצאים לטיולי ג'פים. הבעיה היא שהם לא ידעו. אף שישראל העבירה מפות של שדות המוקשים למצרים, איש לא הזהיר אותם מראש. אני עומד כאן מזועזע, קשה לי להאמין שאלה הם פני הדברים.

מאחר שהזמן הוא קצר – היושבת-ראש נתנה לי עוד דקה – אני מציע לקרוא לכל האחראים, למשרד הביטחון, למשרד החוץ או לשניהם יחד, שישבו עם הקצינים המצרים ויקימו ועדה צבאית משותפת שתדאג לאתר שדות מוקשים ולנטרל אותם. אתר שיש בו סכנת מוקשים, ייחסם וייסגר למטיילים שמגיעים לשם, וצריך להציב שלטים מאירי עיניים.

אני לא יודע אם אתם יודעים זאת, בכל שנה יש כ-10,000 מטיילים, צעירים ישראלים. אסור לנו לעבור לסדר-היום, כי האסון הבא קרוב מאוד אם היום לא יודעים איפה נמצאים אותם מוקשים.

אני משוכנע שגם למצרים יש רצון לטפל בנושא, כמונו. השלום הגיע. צריך להזכיר להם שצריך להוציא אותם חומרי נפץ שמזכירים את המלחמה מאותו מקום שבו הם מאיימים על חייהם של מטיילים תמימים.

אני מציע שישראל תממן הקמת מרכז הצלה בקרבת מקום ויוצאו מפות לאותם מטיילים על מנת שבמקרה של אסון ידעו איך להודיע עליו ואיך לטפל בו. אני רוצה לקוות, ששירותי ההצלה המצריים והישראליים יקימו מערך הצלה נפרד לסיני. כאנשי ציבור חובתנו להבטיח את שלום מטיילינו.

אני רוצה לנצל את ההזדמנות לשלוח את תנחומי המשפחות האבלות. איחולי החלמה לפצוע. כולי תקווה שאולי אלה הקורבנות האחרונים בסיני.

היו"ר א' סלמוביץ:

מובן שאני מצטרפת בשם הכנסת לאיחולי ההחלמה ולהשתתפות בצער המשפחות. תודה רבה לחבר הכנסת רפאל אלול שהעלה את הנושא החשוב הזה.

אני מזמינה את סגן שר החוץ להתייחס להצעה – אינו נוכח. חבר הכנסת טלב אלסאנע ביקש להסיר. בבקשה.

טלב אלסאנע (מד"ע):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה לברך את חבר הכנסת רפי אלול שהעלה את ההצעה על סדר-יומה של הכנסת.

לדעתי צריך להתייחס לסוגיה הזאת בפרופורציה הנכונה. תאונות דרכים מתרחשות גם כאן ולצד גורמות לתוצאות טרגיות. אבל טוב שבמקרה הנוכחי הועלתה הסוגיה הזאת, כי אסונות, עלייה על מוקשים, קיפוח חיי אדם הם דברים שניתן למנוע אותם על-ידי שימוש באמצעי זהירות, על-ידי שיתוף פעולה בין גורמי הביטחון הישראליים והמצריים.

טוב שבמקרה הזה תעלה הצעקה והיא תישמע בקול רם על מנת שיינקטו הצעדים הדרושים והראויים למנוע סכנות עתידיות. זה טוב למצרים, טוב לישראלים וטוב לתיירות בין שתי המדינות.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה לחבר הכנסת טלב אלסאנע.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה בעד או נגד דיון בנושא במליאה. נא להצביע.

הצבעה מס' 14

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 6

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

שישה תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת שהנושא יידון במליאה.

הצעות לסדר-היום

שכר בכירים

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום, הצעות לסדר-היום מס' 8032 ו-8039 בנושא: שכר בכירים. אני מזמינה את ראשון המציעים, חבר הכנסת יוסף בא-גד.

יוסף בא-גד (מולדת):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת הנוכחים, אני הגשתי הצעה לסדר-היום על שכר הבכירים. היום הופיעה בעיתון "הארץ" כתבה מאת אפרים ריינר, שמכנה את הנושא בצורה מאוד מאוד קשה, "מיהו אויב העם"; האם בכירים שמקבלים משכורות של 40,000 שקל הם אויבי העם. הוא גם מגיע למסקנה מעניינת: שכר הבכירים במשק הוא סימן זהות תרבותי. אמריקה משלמת יותר, יפן פחות, ואי-אפשר לומר זו טובה מזו. לא הוכח עוד שמקום שבו משלמים לבכירים יותר התפוקה בו יותר גדולה ויותר טובה. אנחנו יודעים שיפן כבשה את השוק העולמי אף ששכר הבכירים בה פחות מזה שבארצות-הברית.

לכן אני רוצה לומר כאן דברים ברורים. אנחנו בעד מנהלים בכירים מוצלחים, אנחנו בעד מנהלים בכירים שמניעים את כל משק הכלכלה והחינוך, אנחנו בעד מתן שכר מתאים לעובד החרוץ המתמסר לעניין. אבל חס וחלילה לא על חשבון המוני העם, לא על חשבון הפקידות הנמוכה ולא על חשבון עובדי השירותים.

הדבר המזעזע הוא, ששעה שבמשק יש בכירים המשתכרים 40,000 שקל לחודש, יש במשק רבים, רבים מאוד – – –

סאלח סלים (חד"ש):

יש המשתכרים 50,000 שקל לחודש וגם 60,000 שקל לחודש.

יוסף בא-גד (מולדת):

זה מתחיל ב-40,000 ועולה ל-50,000 ול-60,000, ושמענו גם על יותר.

לעומתם יש עובדים רבים שחיים על משכורת של 2,000 שקל לחודש, כאלה שחיים על משכורת שנעה בין 2,000 ל-5,000 שקל לחודש, ואלה מרבית העם. אני מזהיר ואומר: ממשלות התמוטטו, מהפכות התחוללו בשל עיוות כזה וקיפוח כזה. לא ייתכן שפער משכורות כזה ימשיך להיות במדינת ישראל, מדינת העם היהודי, מדינה שחייבת לשמש דוגמה לפי חזון הנביאים.

אני מבקש שהנושא הזה יעבור לדיון, ויתקיים דיון על רוויזיה בכל מערך השכר, ואז לתת למתאים את המגיע לו בתנאי שהאחרים לא יקופחו.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה לחבר הכנסת יוסף בא-גד. אני מזמינה את חברת הכנסת ענת מאור. בבקשה.

סאלח סלים (חד"ש):

חבר הכנסת בא-גד, אתה מציע לקיים דיון במליאה?

יוסף בא-גד (מולדת):

כן, במליאה.

ענת מאור (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, טוב שהנושא יידון כאן, ואני מברכת את ועדת הכנסת שאישרה את הערעור, שכן גובה שכר הבכירים הוא אמת המידה לאורחות החברה והכלכלה שרוצים לבנות במדינה.

אומרים, כלכלה צומחת עם יזמות, עם תחרותיות, ואכן נכון הדבר. אנחנו יודעים על כלכלות שכשלו, ואיש מאתנו לא מגן על משטר סוציאליסטי שעוות וקופחו בו חופש הפרט והיזמות הכלכלית. המחלוקת בתקופה המודרנית היא בין סוציאל-דמוקרטיה לבין קפיטליזם של המאה ה-19. למדינת ישראל אסור להיטלטל מסגנון מאוד ריכוזי לסגנון שבו השמים הם הגבול.

נכון שעוני זה דבר יחסי, ונכון גם שכל השכבות התקדמו, אבל כשיש בכירים שמשתכרים 38,000, 30,000 ו-28,000 שקל לחודש, מה שקובע כאן הוא פער השכר, שהוא פי עשרה, בין העובד לבכיר.

אני יודעת שלא כל המדינה כדמות הקיבוץ, וגם בקיבוץ יש בעיות כאשר אין בו שכר ויש בו מוטיבציה, אבל כאשר הוקמה ועדת-זוסמן והמומחים ישבו על המדוכה, וכאשר עושים השוואה עם מדינות סוציאל-דמוקרטיות משגשגות כמו שבדיה ונורבגיה, צרפת וגרמניה, רואים שהפער הסביר בין העובד הזוטר לעובד הבכיר הוא פי ארבעה או פי חמישה, ובתוך זה כל המדרגות. ואילו כאן, השמים הם הגבול, ואבדה הבושה.

אני רוצה לקרוא לממשלה שאליה אני שייכת, שאני מעריכה אותה ביותר בתחום המדיני, לעשות יותר בתחום הזה, כי היא לא עושה די. ביולי 1992, מייד אחרי שנבחרנו, היה זה אחד הנושאים שרשמתי לפני לטפל בו. ומייד לאחר תום הפגרה, באוקטובר 1992, הונחה הצעת החוק שלי, שבעצם לא היתה מקורית. היא היתה הנחה מחודשת של הצעת חוק שהוגשה על-ידי השר יאיר צבן, שהיה אז חבר כנסת.

תמיד אמרנו שבעיית העוני לא תבוא על פתרונה כאשר יטפלו רק בחלשים ובעניים, כי עוני זה דבר יחסי, וטוב שהוא כזה. כל ניסיון להציג את המאבק כאילו הוא נגד יזמות וכאילו הוא נגד תחרות ונגד צמיחה, זה עיוות.

אני רוצה להוסיף, כי בעיתון "הארץ" מאתמול כתב עמוס שוקן על הקשר שבין שכרם של בכירים ובין אופקים ובין זכיינים. מדוע מדינה שהעניקה לזכיינים של הערוץ השני שש דקות פרסומת, נותנת להם היום עשר דקות פרסומת, וכל התגמולים הולכים לזכיינים? ואשר לעובדים באופקים, כל הכנסת דיברה עליהם לפני שבוע, וזה לא עניין לתעמולה, צריך לדאוג לשכר מינימום בשבילם. זה היעד.

אני מסיימת, אדוני היושב-ראש, ואני מבקשת לדון בנושא במליאה, כדי שהכנסת תקדם את הצעת החוק שהגשתי, יחד עם חבר הכנסת רן כהן, ומאיר שטרית הגיש, וכדי שמבחינה ציבורית גם תצמצם את החריגות הללו ותעלה את שכר המינימום. תודה רבה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, גברתי, חברת הכנסת ענת מאור.

אני מבין שיש הצעות אחרות. חבר הכנסת טלב אלסאנע מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת יוסף בא-גד. דקה אחת. בבקשה.

טלב אלסאנע (מד"ע):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, תרשה לי לברך בשמי ובשם הכנסת, ברשות היושב-ראש, את תלמידי בית-הספר התיכון "שגב שלום" מהנגב, שיושבים ביציע הציבור בכנסת. מאחר שאלה תלמידי כיתות י"ב, נאחל להם הצלחה בבחינות הבגרות.

אשר לנושא הנדון כאן, לדעתי הוא משקף את הקיטוב החברתי במדינה – בעשירון העליון האנשים המשתכרים 50,000–100,000 שקל לחודש, ומצד שני משפחות אשר ההכנסה היחידה שלהם היא קצבת הבטחת הכנסה או קצבת זיקנה שאינה עולה על 2,000 או 1,500 ש"ח, ומדברים על עוני ועל שיעור העוני.

אני סבור, שהמדיניות צריכה להיות של הטלת מסים גבוהים על המשתכרים 50,000–100,000 ש"ח לחודש, ולממן כך את השכבות העניות, לספק יותר מקומות תעסוקה ולהעלות את שכר המינימום. לא יעלה על הדעת ששכר המינימום ימשיך להיות פחות מ-50% מהשכר הממוצע במשק. אם ייעשה הדבר כך, תהיה בזה מידת התייחסות לגישה השוויונית במדיניות הישראלית.

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, אני מודה לך. אני מצטרף לברכות שלך, חבר הכנסת טלב אלסאנע, לתלמידי בית-הספר מהדרום וגם למורים.

אני מזמין את חבר הכנסת סאלח סלים, המבקש להסיר את הצעתה של חברת הכנסת ענת מאור.

סאלח סלים (חד"ש):

גם אני מצטרף לברכות.

אדוני היושב-ראש, בשבוע שעבר, כששמענו את שר האוצר פה, הוא התנגד להצעת החוק הזו. אני לא מבין למה הוא התנגד, במיוחד מפני שרק לפני שבועיים, כשדנו על תקציב המדינה, ראינו את הדוח של הביטוח הלאומי על כך שהעוני עלה במדינת ישראל. זה דבר מצער מאוד, ואני מאשים את הממשלה, האחראית למשק ואחראית לכל דבר. באותה הזדמנות גם ראינו בתקציב המדינה, שהממשלה מעבירה 8 מיליארדי שקל לבעלי ההון, לבעלי התעשיות ולמשקיעים. 8 מיליארדי שקל הם סכום ענק. במיליארד שקל אחד היתה הממשלה יכולה לפתור את בעיית העוני, שהולכת וגוברת, לצערנו, באוכלוסייה הישראלית, גם בקרב היהודים וגם בקרב הערבים. לכן, מה שרואים כאן הוא דבר לא נורמלי, וממשלת המערך, ממשלת מפלגת העבודה היום, תישא בכל האחריות לדבר הזה. הוא דבר חברתי ממדרגה ראשונה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני, חבר הכנסת סאלח סלים. תודה רבה, אדוני.

אנו עוברים להצבעה. מי בעד ההצעות לסדר-היום של חברת הכנסת ענת מאור וחבר הכנסת יוסף בא-גד? מי בעד ומי נגד? ההצבעה החלה.

קריאה:

תעשה למליאה.

היו"ר ר' אדרי:

בעד – למליאה, ומי שמתנגד – הסרה. מי בעד ומי נגד? מי בעד דיון במליאה ומי נגד דיון במליאה?

הצבעה מס' 15

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 5

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ר' אדרי:

חמישה בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. ההצעה לסדר-היום הוסרה.

יוסף בא-גד (מולדת):

למה הוסרה? הועברה לדיון במליאה.

היו"ר ר' אדרי:

סליחה. עברה לדיון במליאה. אני מודה לכם על התיקון. אני מבקש את סליחתכם.

הצעה לסדר

היו"ר ר' אדרי:

אנחנו עוברים לנושא הבא. לפני כן, אדוני חבר הכנסת קצב, בבקשה.

משה קצב (הליכוד):

אדוני, אני מבין, שיושב-הראש נקט צעד כמעט ללא תקדים, כשהוא ביקש מיושבת-ראש הישיבה להפסיק את ניהול ישיבת הכנסת. אני מבין, שיושב-ראש הישיבה מתכוון להפסיק את הדיון. ראיתי

את לוח הזמנים של ניהול ישיבות הכנסת של סגני יושב-הראש. יושב-הראש הכנסת איננו נוכח. ביקשנו ממנו להיפגש אתו בדחיפות, והוא אמר שהוא עסוק בטקסים לכבוד המלך חוסיין.

סאלח סלים (חד"ש):

לא שומעים. תגביר את הקול.

היו"ר ר' אדרי:

בבקשה, אדוני.

משה קצב (הליכוד):

עומדים, אדוני יושב-הראש, לקבל פה שורה של החלטות, שעומדות לפגוע, בצורה חמורה מאוד, במעמד הכנסת, וההחלטות האלה עומדות בסתירה מובהקת לתקנון הכנסת. עומדים להרכיב ועדת משנה או ועדה מיוחדת, שתדון בהצעת חוק ליישום ההסכם עם אש"ף, ונותנים מעמד שווה בוועדה למרצ ולליכוד – מרצ עם, נדמה לי, שמונה חברי כנסת – – –

היו"ר ר' אדרי:

12 חברי כנסת.

משה קצב (הליכוד):

– – – 12 חברי כנסת, והליכוד עם 32 חברי כנסת. הייתכן שיהיה להם אותו מעמד? לא רוצים לאפשר לחברי הכנסת להגיש הסתייגויות. רוצים לחסום בפני חברי הכנסת את האפשרות לנמק את ההסתייגויות.

דוד צוקר (מרצ):

– – –

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, אני אתן לך.

יוסף בא-גד (מולדת):

אבל, אדוני – – –

סאלח סלים (חד"ש):

שנייה.

היו"ר ר' אדרי:

לא, חברי הכנסת. אני נתתי הצעה לסדר. זו זכותי. נתתי לו. אני מבקש לאפשר לו לדבר. אדוני, אני מבקש. לא, אני לא אתן לך. אדוני, אני מבקש ממך. אנא ממך. אדוני, בבקשה.

משה קצב (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, הכול יחד: להפסיק את הגברת אסתר סלמוביץ מניהול הישיבה, להודיע – – –

ענת מאור (מרצ):

היושב-ראש יכול לעשות זאת.

היו"ר ר' אדרי:

סליחה. אני מבקש. אני יכול להשיב. תאפשרי לי.

משה קצב (הליכוד):

גברתי, בשם הרוב את יכולה כרגע להזעיק את כל חברי הקואליציה ולהחליט שלאפוזיציה אין שום זכות קיום ומעבירים, בקריאה אחת ולא בשלוש קריאות, את הצעת החוק.

היו"ר ר' אדרי:

אנחנו סתם מבזבזים את הזמן.

משה קצב (הליכוד):

רוצים לפעול כך? בבקשה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מבקש. מבזבזים זמן סתם, לחינם.

משה קצב (הליכוד):

אתם רוצים לקבל החלטות בצורה כזו? בשם הרוב אפשר לעשות הכול. תחליטו שאין שלוש קריאות. למה החליטו על שלוש קריאות? כדי לשקול היטב את כל המשמעויות של כל סעיף וסעיף בכל קריאה וקריאה. אם רוצים, בצורה פזיזה, נחפזת, להשתמש ברוב האוטומטי כדי לדרוס את האופוזיציה וכדי לרמוס את תקנון הכנסת – דבר זה מחייב, אדוני היושב-ראש, את ההתייחסות שלך.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת קצב. רשות הדיבור לחבר הכנסת דוד צוקר. אדוני, בבקשה.

יוסף בא-גד (מולדת):

אני מבקש על הנושא – – –

היו"ר ר' אדרי:

אני לא אקיים דיון על הנושא.

יוסף בא-גד (מולדת):

אבל אני רוצה תגובה של היושב-ראש, למה לא נותנים לי לדבר על ההסתייגות שהגשתי.

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, עדיין לא הוחלט דבר וחצי דבר. תחכה. אמרתי: בינתיים. עדיין לא הודעתי על שום החלטה. לאחר הדברים שאשמע אודיע על החלטתי, אדוני. אדוני, בבקשה.

דוד צוקר (מרצ):

אחד המראות המתמיהים, ויש לומר קצת מעוררים דחייה, הוא כאשר עולים על הבמה אנשים או כאשר מדברים אנשים, שבאופן שוטף, קבוע ורצוף מתעמרים בתקנון ועושים בו שימושים שאיש לא שיער אותם, והם באים ומייבבים שמישהו כאן נוהג שלא על-פי תקנון. מאז אתמול, מאז הקמת הוועדה המשותפת, לא נעשה צעד אחד, אדוני יושב-הראש, בלי היועץ המשפטי לכנסת. לא נעשה רבע צעד וצל של צעד בלי דבקות קפדנית בתקנון. חבר כנסת אחד, שאתמול ניסה בכוח לפוצץ את ישיבת הוועדה המשותפת, יבוא וייבב ויבכה שמתעמרים בתקנון? נדרשו סדרנים כדי להוציא אותו מן החדר, כי הוא לא עוזב חדר ועדה.

משה קצב (הליכוד):

זה חלק מהשיטה שלכם להשתיק.

דוד צוקר (מרצ):

עכשיו אפשר לבוא ולייבב כמה שרוצים. אני אומר באחריות גמורה, באחריות שאין למעלה ממנה, לגבי כל הצעדים, לרבות יושב-ראש שמחליף יושב-ראש שמנהל ישיבה, שאנו נמצאים פה יותר מחודשיים. הרי הדבר הזה נעשה כדבר שבשגרה.

צחי הנגבי (הליכוד):

מתי החליפו?

דוד צוקר (מרצ):

חבר הכנסת הנגבי, זה נעשה כדבר שבשגרה, שיושב-ראש לוקח לידי, בזמנים רגישים. אני אומר זאת באופן הכי ברור. זה דבר גלוי, שיושב-ראש ישיבה נדרש ולוקח את ניהול הישיבה לידי. לא צריך להיפגע מזה ולא צריך לחשוש מזה. לא יהיה פה צעד אחד של הקואליציה והממשלה, רבע רבעו של

צעד, שלא יהיה בהתאם לתקנון. לכן, כל מה שנעשה מאז אתמול, אם אתם מאמינים לעובדות ואם העובדות חשובות, נעשה אך ורק באופן מדויק והולם בצמוד לתקנון הבית הזה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, חבר הכנסת דוד צוקר.

אסתר סלמוביץ (עתידי):

אני רוצה להעיר הערה.

היו"ר ר' אדרי:

בבקשה, גברתי. הערה אחת.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני שומע את חבר הכנסת דדי צוקר בא ואומר – – –

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת מיכאל איתן, אתה לא שמעת ולא הקשבת. אנא ממך, אדוני.

דוד צוקר (מרצ):

לא שמעת, ויש לך טענות.

מיכאל איתן (הליכוד):

זה מה שאני יודע.

היו"ר ר' אדרי:

אנא ממך, אדוני. גברתי, בבקשה.

אסתר סלמוביץ (עתידי):

אדוני היושב-ראש, הדברים שלי – – –

היו"ר ר' אדרי:

חברת הכנסת סלמוביץ לא הפריעה לאיש. אני מבקש לאפשר לה לדבר.

אסתר סלמוביץ (עתידי):

אדוני היושב-ראש, מכיוון שמדובר בי – הדברים שאני רוצה להפנות אליך כרגע הם לא אישיים, אבל אני רוצה לשאול אותך: נכון שיש סעיף על-פי תקנון הכנסת, ואנו נוהגים על-פיו, שיושב-ראש הכנסת יכול להחליף כל אחד מסגניו במהלך כל ישיבה. זה נכון. אבל עכשיו אני שומעת שאתה, אדוני – ושוב אני אומרת, שהדברים שלי לא אישיים – לא מונית על-ידי ועדת הכנסת כמחליפו של יושב-ראש הכנסת. אז עכשיו אני שואלת אותך, באמת למען הסדר הטוב, על סמך מה החלפת אותי.

היו"ר ר' אדרי:

גברתי, אני מודה לך על השאלה. יושב-ראש הכנסת התקשר אלי לפני שעה קלה וביקשני לעלות לדוכן ולהודיע הודעה שאודיע מייד אחרי ההצעה לסדר-היום – הצעת חוק, וכנראה הצעה בנושא ההסדרים במגזר החקלאי המשפחתי. את ההודעה אני אמסור בשמו של יושב-ראש הכנסת.

צחי הנגבי (הליכוד):

תודיע עכשיו. חבל על הזמן.

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, חבר הכנסת רענן כהן אחרון, ואנחנו נעבור – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני, אני מבקש – – –

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, נתתי. אני נתתי שניים ושניים.

מיכאל איתן (הליכוד):

עם כל הכבוד, חבר הכנסת דדי צוקר העלה פה עניין שאני, באופן אישי, הייתי – – – יש לי עניין אישי לענות לו.

היו"ר ר' אדרי:

תודה, אדוני.

דוד צוקר (מרצ):

– – –

מיכאל איתן (הליכוד):

לבחור הזה, שמגלגל עיניים לשמים.

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, חבר הכנסת מיכאל איתן, עדיין לא קיבלת את רשות הדיבור. אדוני, אנא ממך.

אסתר סלמוביץ (עתיד):

בתור יושבת-ראש ישיבה אני לא – – –

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, גברתי. אני מודה לך על הערתך. אדוני, בבקשה.

רענן כהן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני מודה לך מאוד. אני רוצה לפנות לחברי מהליכוד. לא מכל דבר אפשר לעשות כאן מהומה ולא מכל דבר אפשר להפוך את הכנסת. תסתכלו איך אנחנו מבזים את עצמנו.

משה קצב (הליכוד):

תסביר לי למה מרצ והליכוד נמצאים באותם כוחות בוועדה המיוחדת שקמה.

רענן כהן (העבודה):

זה לא שייך לעניין. חבר הכנסת קצב, אני פונה אליך מתוך חברות. יש איזה גבול – – –

סאלח סלים (חד"ש):

חבר הכנסת רענן כהן, מה עם המפלגות האחרות?

רענן כהן (העבודה):

כל המפלגות יקבלו את הכבוד הראוי להן.

היו"ר ר' אדרי:

החוק עוד לא עלה וזה לא נושא לדיון עכשיו.

רענן כהן (העבודה):

אני מודיע לכם, אני כבר מתחייב שלא תהיה סיעה שלא תהיה מיוצגת בדבריה בנושא החוק, בלי להמשיך.

אבל אני רוצה לומר לחברי מהליכוד, לא כל דבר – חבר הכנסת משה קצב, יושב-ראש סיעת הליכוד, ואני מקווה שתמשיכו להיות באופוזיציה הרבה הרבה שנים – לא מכל דבר אפשר לעשות מהומה בכנסת הזאת. מה היה? זכותו של יושב-ראש – – –

משה קצב (הליכוד):

למה הורידו את אסתר סלמוביץ? על סמך מה? עזוב את התקנון, למה היה צורך בכך?

רענן כהן (העבודה):

חבר הכנסת משה קצב, אני לא מבין מה אתם רוצים. מצד אחד אתם אומרים לפעול לפי התקנון, מצד שני אתם רומסים את התקנון.

משה קצב (הליכוד):

ועדת הכנסת צריכה לבחור יושב-ראש.

רענן כהן (העבודה):

היושב-ראש ממנה יושב-ראש.

משה קצב (הליכוד):

הוא לא יושב-ראש הכנסת. שבח וייס – – –

רענן כהן (העבודה):

בהיעדרו הוא מינה ונתן סמכות – – –

משה קצב (הליכוד):

מי מינה? הוא לא יכול למנות לבד. ועדת הכנסת צריכה לעשות זאת.

היו"ר ר' אדרי:

להיעדרויות ממושכות, אדוני.

משה קצב (הליכוד):

שבח וייס לא יכול למנות אותך לבד.

רענן כהן (העבודה):

אתה יכול לצעוק כמה שאתה רוצה, חבר הכנסת משה קצב. תאמין לי שזה לא מוסיף כבוד לאיש מאתנו. סמכותו של יושב-ראש הכנסת למנות ממלא-מקום.

צחי הנגבי (הליכוד):

יש לך סעיף בתקנון. תחזירו את סלמוביץ.

רענן כהן (העבודה):

לכן, למען כבוד הכנסת, למען החברות, קצת-קצת סבלנות. אנחנו נגיע להבנות. אני מאמין שאנחנו נגיע להבנות, ובינתיים נאפשר ליושב-ראש למלא את תפקידו כראוי.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך אדוני, חבר הכנסת רענן כהן. את החלטתי אני אתן לאחר שנדון בהצעת חוק הסדרים במגזר החקלאי המשפחתי (תיקון מס' 2), התשנ"ו-1996 (קריאה

שנייה וקריאה שלישית)
הצעת חוק הסדרים במגזר החקלאי המשפחתי (תיקון מס' 2), התשנ"ו-1996 (קריאה

היו"ר ר' אדרי:

אני מזמין את חבר הכנסת צחי הנגבי להציג את הצעת החוק. בבקשה.

יוסף בא-גד (מולדת):

כבוד היושב-ראש, אולי אפשר לתת את ההחלטה כעת?

היו"ר ר' אדרי:

זכותי גם לתת את החלטתי יותר מאוחר.

יושב-ראש ועדת הכנסת, תשובתך בבקשה.

אלי גולדשמידט (יו"ר ועדת הכנסת):

אדוני היושב-ראש, למען הסר ספק אני מצטט מסעיף 6(א) לתקנון הכנסת: "נעדר יושב-ראש הכנסת משיבת הכנסת, ימלא אחד הסגנים את מקומו. (ב) יושב-ראש הכנסת רשאי למסור, מזמן לזמן, את הנהלת ישיבת הכנסת או כל תפקיד מתפקידיו לאחד הסגנים. (ג) לסגן יושב-ראש הכנסת כשהוא מנהל את ישיבת הכנסת או ממלא אחד מתפקידי יושב-ראש הכנסת יהיו כל החובות והסמכויות הנתונות ליושב-ראש הכנסת באותו מעמד".

לדעתי, המסקנה המצטברת משלושת הסעיפים האלה היא, שהיתה מלוא הסמכות ליושב-ראש הכנסת, חבר הכנסת שבח וייס, להעביר את כל תפקידיו, על כל המשמעויות שלהם, לסגנו, חבר הכנסת רפי אדרי.

יוסף בא-גד (מולדת):

תסכים אתי שזה כשר אבל מסריח.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני. רשות הדיבור לחבר הכנסת צחי הנגבי. בבקשה, אדוני.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, מתי פותחים את סניף מפלגת העבודה לרשום חברים חדשים? כי אם אני לא אירשם שם אני לא אקבל רשות.

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, בנושא זה אנא ממך תפנה לחבר הכנסת רענן כהן.

מיכאל איתן (הליכוד):

כשאני ביקשתי להגיב אמרת: אי-אפשר, אין סדר-יום. פתאום חבר הכנסת אלי גולדשמידט מבקש, יש סדר-יום. איך אתה עושה דבר כזה? בדרך כלל אתה אדם הגון.

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, נתתי ליושב-ראש סיעת הליכוד, על-פי בקשתו, מבלי לדעת מה הוא רצה לומר, לדבר, מעל דוכן הכנסת.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני ביקשתי עכשיו לפני חבר הכנסת גולדשמידט.

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, הוא יושב-ראש ועדת הכנסת.

מיכאל איתן (הליכוד):

אז מה?

היו"ר ר' אדרי:

יש לו מעמד אחר, עם כל הכבוד. היתה שאלה – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

אני יודע שהוא יושב-ראש ועדה. אז מה?

היו"ר ר' אדרי:

היתה שאלה בנושא תקנוני. ביקשתי להבהיר והוא השיב. אני אתייחס יותר מאוחר גם לנושא הזה.

משה קצב (הליכוד):

אני מבקש לפנים משורת הדין לאפשר לחבר הכנסת מיכאל איתן שיתייחסו אליו.

היו"ר ר' אדרי:

אחרי חבר הכנסת צחי הנגבי.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני מודה לך. אני כבר אומר שאני מוותר. יותר חשוב לי העיקרון מאשר – – –

היו"ר ר' אדרי:

אבל זכותך עומדת. בבקשה, חבר הכנסת הנגבי.

צחי הנגבי (יו"ר ועדת הכלכלה):

אדוני יושב-ראש הכנסת בפועל, אתם השתגעתם? זה מה שאני שואל, אתם נפלתם על הראש? מה קרה פה? אני לא זוכר בשמונה השנים האחרונות שסגן יושב-ראש עולה על הבמה ומגרש, מגרש, סגן יושב-ראש אחר. אני מבין שאתה כואב ואולי אתה צודק, שהתקנון מאפשר לך את זה. אבל לא הבנתי, ונדמה לי ששום חבר כנסת כאן לא זכה לקבל תשובה – – –

היו"ר ר' אדרי:

אני מבקש, אדוני. לומר "לגרש" – מעולם לא נהגתי בצעד כזה.

צחי הנגבי (יו"ר ועדת הכלכלה):

למה הוצאת אותה?

היו"ר ר' אדרי:

אני מבקש ממך אדוני לתקן. אני ביקשתי בכל הכבוד הראוי, וחברת הכנסת סלמוביץ, סגנית היושב-ראש, ראוייה לכל הכבוד הראוי ולא לגירוש.

צחי הנגבי (יו"ר ועדת הכלכלה):

מדוע אדוני היושב-ראש נהג בכבוד הראוי כאשר הוא ביקש בנימוס רב מחברת הכנסת סלמוביץ לפנות את מקומה? האם היא פעלה שלא כשורה? האם היא תפקדה במשוא פנים? האם היא פגעה בנוהלי הכנסת? האם היא לא אפשרה לכנסת לנהל את דיוניה, כפי שעשתה זאת במהלך שלוש השנים האחרונות? מה הנימוק?

ענת מאור (מרצ):

חבר הכנסת הנגבי, זו הצעת החוק שאתה מגיש?

היו"ר ר' אדרי:

אני מבקש שלא להפריע לחבר הכנסת הנגבי.

צחי הנגבי (יו"ר ועדת הכלכלה):

חברת הכנסת מאור, אני שואל אותך, אותך זה לא מטריד? את סגנית יושב-ראש, האם את רוצה, בהיותך באופוזיציה, כשאנחנו בקואליציה ומגיע אלייך מישהו לכיסא, אומנם בנימוס, אומנם בתרבות ואומר לך, בבקשה לפנות את הכיסא?

ענת מאור (מרצ):

— — —

צחי הנגבי (יו"ר ועדת הכלכלה):

אני לא דיברתי לרגע אחד על שאלת הסמכות, אני דיברתי על שאלת המהות. למה זה נעשה? אם זה היה נעשה כדבר שבשגרה מדי יום, לא היינו שואלים את השאלה הזאת. אבל אינני זוכר אפילו פעם אחת, ואבקש מן הוותיקים בבית הזה, לרבות רפי אדרי, להזכיר לי פעם אחת שנעשה דבר כזה שלא בסיכום מראש. מדוע? אנחנו יושבים בצד השני, אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת אלי גולדשמידט, יושב-ראש ועדת הכנסת, יושב-ראש הקואליציה, יחד עם חבר הכנסת מיכאל איתן, ממלא-מקום יושב-ראש סיעה, יחד אתי, מנסים להגיע בהידברות להסכמה על סוגיה רגישה מאוד, שהכניסה את הבית הזה ב-24 השעות האחרונות למתח בלתי רגיל. לפתע באה אלינו חברת הכנסת סלמוביץ בפנים נדהמות ומדווחת על כך – הביטוי גירוש לא מקובל עליכם – שהיא סולקה כלאחר יד מניהול הישיבה. מדוע? אני זכאי, אדוני היושב-ראש, לתשובה? כחבר, לא כאיש הליכוד.

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, בהחלט, בכל הכבוד הראוי תקבל תשובה בתום דבריך.

צחי הנגבי (יו"ר ועדת הכלכלה):

לא. מה התשובה?

היו"ר ר' אדרי:

לא, אדוני, אתה לא תגיד לי מתי לתת תשובה. אני אתן את התשובה מייד לאחר דבריך.

צחי הנגבי (יו"ר ועדת הכלכלה):

אני מבקש ממך לאפשר לחברת הכנסת סלמוביץ לחזור לכיסאה. תחשוב בינתיים על תשובה, וכשתמצא תשובה תעדכן אותי. אתה לא יכול לקבוע עובדות בשטח ואחרי זה להגיד: אני אתן לך תשובה במועד שאני אבחר.

היו"ר ר' אדרי:

אני אתן לך תשובה, אדוני.

צחי הנגבי (יו"ר ועדת הכלכלה):

מה התשובה?

היו"ר ר' אדרי:

במועד שאני אבחר. אתה לא תאלץ אותי להשיב כשאתה רוצה.

צחי הנגבי (יו"ר ועדת הכלכלה):

אני לא מאלץ אותך, אני מבקש ממך בנימוס, באותה מידה של נימוס שעמה ביקשת ממנה לצאת. היא שאלה אותך, למה?

היו"ר ר' אדרי:

לא ביקשתי ממנה לצאת. ביקשתי למסור הודעה בשם יושב-ראש הכנסת, ואני אמסור אותה במועד שאני אמצא לנכון. בתום דברייך, אדוני, אני אמסור את ההודעה. אנא ממך.

צחי הנגבי (יו"ר ועדת הכלכלה):

האם לאחר מסירת ההודעה הגברת סלמוביץ – – –

משה קצב (הליכוד):

למה היא לא יכולה למסור את ההודעה?

צחי הנגבי (יו"ר ועדת הכלכלה):

למה היא לא יכולה למסור את ההודעה? אני לא מבין את זה.

חיים דיין (צומת):

אין לה סמכות.

היו"ר ר' אדרי:

את תשובתי אתן במועד אחר, בתום דברייך, אדוני.

משה קצב (הליכוד):

אנא, רשום לפניך: על-פי הצגת מפלגת העבודה צריך לבטל את שלוש הקריאות, לבטל את האופוזיציה, וכל מה שהרוב יחליט, כל החוקים וכל ההחלטות, יעברו בהצבעה אחת ללא התנגדות.

חיים דיין (צומת):

זה מה שיהיה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לכם. אנא מכם, אפשרו לחבר הכנסת צחי הנגבי – –

חיים דיין (צומת):

אם זה היה ב-24:00, לא היו מחליפים אותה.

היו"ר ר' אדרי:

– – להעלות את הצעת החוק שלו. אנא ממך, אדוני.

צחי הנגבי (יו"ר ועדת הכלכלה):

אני לא מוכן להעלות בתנאים כאלה את הצעת החוק.

היו"ר ר' אדרי:

תודה. אני מודה לכם.

שמואל אביטל (העבודה):

למה? למה?

היו"ר ר' אדרי:

אני מבין שהצעת החוק לא עולה על סדר-היום.

שמואל אביטל (העבודה):

למה?

היו"ר ר' אדרי:

בבקשה, אדוני, חבר הכנסת עובדיה עלי.

שמואל אביטל (העבודה):

למה?

היו"ר ר' אדרי:

לא, אני לא מעלה את הצעת החוק והיא לא תעלה היום. עם כל הכבוד, היא לא תעלה.

שמואל אביטל (העבודה):

למה?

היו"ר ר' אדרי:

הוא ביקש לא להעלות את זה, היא לא עולה.

שמואל אביטל (העבודה):

תן לי חמש דקות לעסוק בזה, כבוד היושב-ראש.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת אביטל, אתה לא יכול להעלות את ההצעה, אתה יכול לדבר רק לאחר שיושב-ראש הוועדה מדבר. הצעת החוק לא עולה, נגמר העניין. אי-אפשר לשחק עם הכנסת. צריך לכבד את הכנסת, את הבית הזה ואת עצמנו.

בבקשה, אדוני סגן היושב-ראש, חבר הכנסת עובדיה עלי.

עובדיה עלי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, קודם כול ביחס לנושא הצעת החוק של שמואל אביטל: למפלגת העבודה והקואליציה יש רוב דחוק של 61, 63, שחלקם לא בקואליציה כלל, הם רק תומכים בקואליציה מבחוץ. יש לקואליציה הזאת בסך הכול 58 חברי כנסת, ואחדים תומכים בה מבחוץ. עם רוב דורס מנסים כאן לעשות הכול. אם כאן הולכים בכללי משחק של רוב דורס ועם יתרון של קול אחד שיש לקואליציה מול האופוזיציה – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

מקימים ועדות עם הרכב.

עובדיה עלי (הליכוד):

תיכף אגיע גם לעניין הזה.

אנחנו יוצרים כאן כללי משחק חדשים בכנסת. לא במקרה יושב-ראש ועדת הכלכלה של הכנסת, חבר הכנסת הנגבי – בלי שהוא אמר את זה, אבל צריך להבין את המשמעות של הצעד שהוא עשה כאן – מנצל את סמכותו ולא מעלה את הצעת החוק של חבר הכנסת שמואל אביטל. מבחינה תקנונית אין לו שום בעיה. הוא נוהג בהתאם לתקנון, בהתאם לכללים, בהתאם למקובל בבית הזה. אבל זו תוצאה של שימוש לרעה בכללי משחק שהתחלתם להנהיג בשבוע האחרון בכנסת.

זה התחיל, אדוני היושב-ראש, בכך שניצלתם את סעיף 47(א)(6) לא בצדק. אנסתם את התקנון, רמסתם את התקנון. שם בכלל מדברים על סדר דיונים סיעתי או אישי, זה לא נוגע כלל לשאלת אי-

אמון או אמון, אבל רוב תמיד יכול לעשות הכול. אתה בעזרת רוב גם יכול להחליט מחר כל מיני החלטות שהן פשוט לא הגיוניות.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

לבטל את המליאה.

עובדיה עלי (הליכוד):

אתה יכול להחליט מחר שכולם יצטרכו לאכול אוכל לא כשר.

חיים דיין (צומת):

היום שינו את סדר-היום עשר פעמים.

עובדיה עלי (הליכוד):

אתם יכולים להחליט כל מיני החלטות שאין להן כל תוקף לגיטימי. זה אולי מעוגן בתקנון, אבל זה לא לגיטימי וזה לא חוקי.

פיני בדש (צומת):

אפשר לעצור אותם בזה שלא יהיו יותר קיזוזים.

עובדיה עלי (הליכוד):

אולי תרשה לי? תאמין לי, אני אסתדר גם בלי קריאות הביניים שלכם.

הגדלתם לעשות, אדוני היושב-ראש, לא אתה, אני מדבר על ועדת הכנסת. יש לי הרבה מאוד הערכה לידידי הטוב חבר הכנסת גולדשמידט, שאני חושב שהוא אחד ההגונים בבית הזה. על היושר האינטלקטואלי וההגינות שלו אין חולקין, בכל אופן אני לא חולק. יש לי הרבה הערכה אליך, חבר הכנסת גולדשמידט, אבל מה שעשית הם דברים פשוט לא הגיוניים. אתם הנהגתם כאן כללי משחק חדשים. אנחנו יודעים איפה זה מתחיל, אבל אנחנו לא יודעים איפה זה נגמר. היום אתם יושבים כאן בקואליציה, מחר אתם יכולים, באותה מידה, לשבת באופוזיציה. אם אתם הורסים כאן את כללי המשחק, אני לא יודע לאן תביאו את הבית הזה. תביאו אותו לעברי פי פחת, אני אומר לך את זה.

הרי רמיסת התקנון היא דבר איום. אם יש דבר שאנחנו חייבים להקפיד עליו בכנסת זה כללי משחק ותקנון, כי אם אתם לא תקיימו את זה, אתם פוגעים באמינות של הבית הזה, באמון של הציבור בבית הזה. וממה אנחנו שואבים את כוחנו בכלל? מאמון הציבור. אם הציבור יבין, שכאן יש כללי משחק של דריסת הרוב, שאין כאן משחק דמוקרטי פתוח, שיש כללי משחק ברורים, קבועים, שבהם הכול הפקרות, שרוב יכול לרמוס ולדרוס מיעוט, אתם יודעים לאן תביאו את הבית הזה ואת הדמוקרטיה במדינה הזאת?

לכן אני קורא קריאה של הרגעים האחרונים: בואו תפסיקו לשחק בסעיפי התקנון כראות עיניכם. אני יודע שסעיף 104 לתקנון, כל אחד יודע את זה – – –

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, הזמן שלך – – –

עובדיה עלי (הליכוד):

אני חושב שזה רלוונטי.

היו"ר ר' אדרי:

נכון, אבל אישרתי לך בהחלט מספיק זמן להציג את עמדתך, בכל הכבוד הראוי לך, אדוני. אני מעריך ומוקיר את העמדות שלך, אתה יודע את זה.

עובדיה עלי (הליכוד):

תודה. אני מבקש, לסיום הדברים, בשל סד הזמן: תכבדו את הנוהל הקבוע בבית הזה, אל תנצלו בצורה שרירותית את סעיף 104, כמו שאנחנו לא מנצלים בצורה שרירותית את סעיף 148. הרי ועדת הכנסת יכולה לעשות הכול. היא יכולה להחליט על סדר דיון כזה ואחר, ולא מנצלים את זה. הכול צריך להיעשות בשיתוף פעולה ובהידברות, ואם זה יעשה בהידברות ובהסכמה נוכל לפתור הרבה מאוד בעיות. למה לכם להרוס את כל כללי המשחק בבית הזה?

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני סגן יושב-ראש הכנסת עובדיה עלי, על דבריך.

פיני בדש (צומת):

אפשר להנהיג שלא יהיו יותר קיזוזים.

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, הבטחתי תשובה – – –

שמואל אביטל (העבודה):

אני מבקש להגיד משהו.

היו"ר ר' אדרי:

בקשר לחוק? דקה אחת, אדוני. הודעתי שהצעת החוק לא תעלה היום.

שמואל אביטל (העבודה):

לא, עוד לא הודענו.

היו"ר ר' אדרי:

אני הודעתי, אדוני.

שמואל אביטל (העבודה):

הודעת לפני כן דבר אחר.

היו"ר ר' אדרי:

לא, אני הודעתי, אדוני.

שמואל אביטל (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברות וחברי הכנסת, חבר הכנסת צחי הנגבי, אני פונה אליך ולחבר הכנסת משה קצב. חבר הכנסת קצב, אני מפנה את הדברים בעיקר אליכם ואל היושב-ראש. יש פה הצעת חוק בנושא המושבים. אני יכול להשתלב בעזרת היושב-ראש, שאפשר לי לעלות לכאן מחוץ לתור רק כדי להביע מחאה על מה שקורה פה. אני לא בדיוק הייתי במליאה ואני רואה איך הדבר הזה מתגלגל, ועולה ממנו ריח רע. אני פונה לכולכם: יש פה הצעת חוק שהגיע זמנה בנושא המושבים. כל הבית הזה נואם – מושבים מושבים. יש לי בקשה ליושב-ראש –

מיכאל איתן (הליכוד):

הבית הזה מתכוון למושבים בכנסת.

שמואל אביטל (העבודה):

– – – ובקשה ליושב-ראש ועדת הכלכלה: בואו כל הבית – – –

עובדיה עלי (הליכוד):

אני מצטרף לפנייה שלך.

שמואל אביטל (העבודה):

– – – להעלות את ההצעה – – –

היו"ר ר' אדרי:

לא.

שמואל אביטל (העבודה):

אני פונה אליך, אדוני וידידי היושב-ראש. הדברים נעשים פה בסערה. בואו נפריד את הנושא הזה מכל התרגילים פה ונעלה את ההצעה.

היו"ר ר' אדרי:

לא, לא, אני מבקש.

צחי הנגבי (יו"ר ועדת הכלכלה):

שמוליק, בסדר.

היו"ר ר' אדרי:

הקשבתי, תודה.

שמואל אביטל (העבודה):

סיימתי.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך.

משה קצב (הליכוד):

אנחנו מסכימים.

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, אני מבקש לתת תשובה על כמה טענות שהועלו כאן, בקצרה.

כשפניתי אל חברת הכנסת סגנית היושב-ראש הגברת סלמוביץ, עשיתי זאת לא כמו שנאמר כאן, אלא בנימוס רב ובכל הכבוד הראוי לסגנית היושב-ראש סלמוביץ.

אני פעלתי על-פי בקשתו של יושב-ראש הכנסת ועל-פי הסמכויות שמוענקות לו. היו תקדימים לא מעטים. וכך עשיתי לאחר שבדקתי, שאלתי והתעניינתי, מפני שאני חלילה לא רוצה לפגוע באף אחד. ואין לי כל מטרה לפגוע באף אחד.

אני אומר זאת על מנת להעמיד את הדברים על דיוקם.

אשר להמשך הדיון, ביקשתי מיושב-ראש ועדת הכלכלה להעלות את הצעת החוק. הוא ביקש לא להעלות את הצעת החוק. לכן פסקתי שהצעת החוק לא תועלה היום.

לכן, חברי הכנסת, אני מכריז על הפסקה. הישיבה תתחדש בשעה 17:00. על סדר-היום: הצעת חוק יישום הסכם הביניים בדבר הגדה המערבית ורצועת עזה. תודה רבה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, מה עם רשות הדיבור שהבטחת לי?

קריאות: - - -

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת מיקי איתן, אני אתן לך בשעה 17:00. תודה.

חיים דיין (צומת):

בשביל זה הוא נתן לך את הסמכות, להפסיק את הישיבה?

ענת מאור (מרצ):

כן.

(הישיבה נפסקה בשעה 15:21 ונתחדשה בשעה 17:02.)

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ר' אדרי:

אדוני מזכיר הכנסת, גברתי סגנית מזכיר הכנסת, אני לא יכול לדבר אל חברי הכנסת, אז אני, ברשותכם, אדבר אליכם ואל הציבור ולערוץ-33 וגם לעובדים של ערוץ-33. אבל אני מתכבד להודיע, שחבר הכנסת זאבי נכנס לאולם המליאה. ברשותכם, אני מחדש את ישיבת הכנסת, ואבקש ממזכיר הכנסת למסור הודעה.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבד להודיע, כי הונחה היום על שולחן הכנסת, מטעם ועדה משותפת של ועדת החוץ והביטחון וועדת החוקה, חוק ומשפט, לקריאה שנייה ולקריאה שלישית, הצעת חוק יישום הסכם הביניים בדבר הגדה המערבית ורצועת עזה (סמכויות שיפוט והוראות אחרות) (תיקוני חקיקה), התשנ"ו-1996.

כן הונחו מטעם ועדת הכספים לקריאה ראשונה – הצעת חוק מס הכנסה (פטור ממס על הכנסה מהשכרת דירת מגורים), התשנ"ו-1996, ומטעם ועדת העבודה והרווחה – הצעת חוק עידוד התעסוקה של ימאים ישראלים, התשנ"ו-1996; הצעת חוק עבודת נשים (תיקון), התשנ"ו-1996; והצעת חוק לגילוי נגיפי איידס בקטינים, התשנ"ו-1996. תודה רבה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני, מזכיר הכנסת.

חברי הכנסת, אני מבקש, ברשותכם, להודיע, שוועדת הכנסת יושבת על המדוכה ומנסה להגיע להבנה ולהסכמה על דעת כל סיעות הבית על אופן הצגת ההסתייגויות להצעת חוק יישום הסכם הביניים בדבר הגדה המערבית ורצועת עזה (סמכויות שיפוט והוראות אחרות) (תיקוני חקיקה) בקריאה שנייה וקריאה שלישית. אני מקווה, שוועדת הכנסת, על כל סיעותיה, תגיע להבנה בתוך השעה הקרובה. לכן אני מבקש, ברשותכם, גם הפעם להכריז – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

ברשותך, לא ברשותכם.

היו"ר ר' אדרי:

ברשותך. אתה צודק, אדוני חבר הכנסת זאבי, חבר הכנסת היחיד הנוכח באולם ועוקב אחרי הדיונים. אני מודה לך, אדוני, שכיבדת גם את הבית הזה וגם שכיבדתני בנוכחותך כדי שאוכל לדבר לפחות לחבר כנסת אחד. לפני בואך דיברתי אל מזכיר הכנסת, אל סגנית מזכיר הכנסת, אל הצופים בבית, לטלוויזיה ולעובדי ערוץ-33. צר לי, אבל זה המצב.

לכן, ברשותך, אדוני חבר הכנסת זאבי, אני אכריז על הפסקה – אני מקווה שלא להרבה זמן – ותהיה הודעה בכריזה בתוך השעה הקרובה, לקראת סיום עבודת הוועדה, שיושבת על המדוכה. אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת זאבי; אני מודה לך, אדוני מזכיר הכנסת; אני מודה לך, גברתי סגנית מזכיר הכנסת; אני מודה לעובדי ערוץ-33. בינתיים הפסקה. תודה רבה.

(הישיבה נפסקה בשעה 17:05 ונתחדשה בשעה 18:50).

הצעת חוק הסדרים במגזר החקלאי המשפחתי (תיקון מס' 2), התשנ"ו-1996

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ע' עלי:

רבותי חברי הכנסת, אני מתכבד לפתוח בזאת את ישיבת הכנסת.

לפני שניגש לעצם העניין אני מבקש להודיע לחברי הבית, משום שנשאלתי בפרוזדורים פעמים אחדות, מה הם הסיכומים. אני מבקש לשבת, חבר הכנסת גולדפרב. נא לשבת.

אני מברך את ועדת הכנסת, את היושב-ראש שלה ואת הנציגים מהאופוזיציה, את חברי הכנסת צחי הנגבי, רון נחמן ומיכאל איתן על ההסכמות שהם הגיעו אליהם. אני חושב שזה רק משרת את כבוד הכנסת, כדי שלא תיווצר איזו אווירה שכל אחד מנסה לכופף את ידיו של השני, נעשים מחטפים ומנצלים רוב בוועדת הכנסת ובמליאה כדי לפגוע בזכויות המיעוט בבית הזה.

בהתאם לסיכום שאני מציע שייאמר על-ידי יושב-ראש ועדת הכנסת, היום רק נציג את החוק לקריאה שנייה ולקריאה שלישית, יעשה זאת יושב-ראש הוועדה המשותפת לוועדת החוץ והביטחון וועדת החוקה, חוק ומשפט, חבר הכנסת חגי מירום. בעניין זה הסתיים הטיפול בהצעת החוק הזאת. נתחיל בדיון ביום שני בשעה 10:00, בסדרה של הסתייגויות. הדיון יימשך עד חצות ביום שני, 15 בינואר, ושוב נפתח את הדיונים ביום שלישי בשעה 10:00, והם יימשכו עד שעה 22:00. כאמור, תוך כדי הדיונים תהיינה ארבע הצבעות בשעות מוסכמות, כפי שהנושא סוכם בוועדת הכנסת.

את היקף השעות ואת היקף הדיון אישר יושב-ראש ועדת הכנסת, ואני מציע שהוא יאמר זאת כדי שהדברים יהיו מסודרים.

נפתח קודם כול בהצעת חוק הסדרים במגזר החקלאי המשפחתי (תיקון מס' 2), התשנ"ו-1996;
הנושא היתוסף לסדר-היום. הוא היה בסדר-היום המקורי, אבל הישיבה ננעלה טרם זמנה. את הנושא
יציג יושב-ראש ועדת הכלכלה, חבר הכנסת צחי הנגבי.

אני מפנה את תשומת לב הקואליציה במיוחד לכך שאנחנו דנים, עכשיו, בהצעת חוק הסדרים במגזר
החקלאי המשפחתי (תיקון מס' 2), התשנ"ו-1996. על לוח המודעות ביקשתי ממזכיר הכנסת לרשום
זאת, הדברים נרשמו, כך שלא תהיינה אחר כך טענות – – –

יהושע מצא (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני פשוט לא הייתי פה. האם הודעת על הסיכום?

היו"ר ע' עלי:

דיברתי באופן כללי על ההסדר שפרטיו סוכמו בוועדת הכנסת – – –

יהושע מצא (הליכוד):

איך נדע פרטים עליו?

היו"ר ע' עלי:

אני עוד פעם חוזר – – –

דוד צוקר (מרצ):

אני אגיד לך.

היו"ר ע' עלי:

אני מבקש להזכיר עוד הפעם. ההסדר הוא כדלקמן; היום יציג את החוק לקריאה שנייה ולקריאה
שלישית חבר הכנסת חגי מירום, שהוא יושב-ראש הוועדה המשותפת, ובזה יגמר העניין. הישיבה
תינעל בתום דבריו.

הדיונים יתחדשו ביום שני, 15 בינואר, בשעה 10:00, וימשכו עד חצות, עד השעה 24:00. במסגרת השעות האלה ינומקו ההסתייגויות של המסתייגים השונים. הישיבה תינעל ביום שני ב-24:00 – – –

דוד צוקר (מרצ):

ביום שני תהיינה שתי הצבעות.

היו"ר ע' עלי:

ביום שני תתקיימנה שתי הצבעות; האחת בשעה 16:00 והשנייה בסביבות 19:00.

צחי הנגבי (יו"ר ועדת הכלכלה):

חבר הכנסת צוקר, אתה לא מעוניין לשמוע על חוק הסדרים במגזר החקלאי המשפחתי?

היו"ר ע' עלי:

בדברים האלה מצליפי הסיעות – – –

יהושע מצא (הליכוד):

מה ההמשך?

היו"ר ע' עלי:

ההמשך יהיה ביום שלישי בשעה 10:00, והדיונים יימשכו עד יום שלישי בשעה 22:00. ביום שלישי בשעה 22:00 תהיה הצבעה על סעיפי החוק, על ההסתייגויות. יש פרטים נוספים על מספר ההצבעות השמיות – – –

יהושע מצא (הליכוד):

אני מודה לך מאוד, אדוני היושב-ראש, רק שאלה אחת חצי קנטרנית; אפשר לדחות את הבחירות שיתקיימו ב-20 בחודש בשבוע ימים נוסף?

שמואל אביטל (העבודה):

היה היום דיון ארוך על העניין – – –

דוד צוקר (מרצ):

יש הסכמה בין – – –

יהושע מצא (הליכוד):

את יאסר ערפאת אל תזכיר בבית הזה.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת יהושע מצא.

יהושע מצא (הליכוד):

אל תזכיר אותו בבית הזה.

דוד צוקר (מרצ):

יאסר ערפאת?

יהושע מצא (הליכוד):

טומאה לא בבית הזה.

דוד צוקר (מרצ):

את מי? יאסר ערפאת?

יהושע מצא (הליכוד):

טומאה לא בבית הזה.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת יהושע מצא, מסרתי ודיווחתי על ההסכמות שהושגו בוועדת הכנסת. לא הבעתי את עמדתי האישית לא על ההסכם – – –

יהושע מצא (הליכוד):

אני מודה לך מאוד, אדוני.

היו"ר ע' עלי:

כעת אנחנו עוסקים בהצעת חוק הסדרים במגזר החקלאי המשפחתי (תיקון מס' 2), התשנ"ו-1996, קריאה שנייה וקריאה שלישית. יציג את הצעת החוק יושב-ראש ועדת הכלכלה, חבר הכנסת צחי הנגבי. בבקשה.

צחי הנגבי (יו"ר ועדת הכלכלה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, ראשית אני מרשה לעצמי להיות שותף לברכות של חבר הכנסת עובדיה עלי, שגם הוא תרם תרומה של ממש להסכמה שהגענו אליה ועסק גם אתמול וגם היום, יחד אתנו, בניסיון להגיע להסכמות כלשהן על כללי משחק. אני שמח שדווקא בחלקו נפלה הזכות להיות הראשון שמבשר על כך במליאת הכנסת.

אולי באמת אומר מלה בהקשר זה לפני שנעבור לחוק. המבחן המכריע של כל חברה בוגרת ושל כל כנסת אחראית, המבחן האולטימטיבי הוא לנסות לגבש כללי משחק ששני הצדדים הנצים בעימות פוליטי, ואפילו בעימות פוליטי מתוח ורגיש כמו זה שניהלנו כאן בימים האחרונים, כללי משחק המאפשרים חיים משותפים.

ביממה האחרונה היתה לנו, כאופוזיציה, תחושה שמא מישהו מנסה לקבוע רף חדש לסבולת שלנו, ואני שמח מאוד שהתחושה הזאת היא כרגע בבחינת נחלת העבר.

דווקא בהיותי הדובר האחרון של האופוזיציה, כאן, מעל הבמה הזאת, לפני שהישיבה ננעלה באורח פתע על-ידי חבר הכנסת רפי אדרי, אני שמח שגם נפלה בחלקי הזכות להיות מי שמדבר כאן וחוזר

במידה רבה לשגרה של פעולה פרלמנטרית שצריכה לאפיין אותנו גם בימים של התכשורות אידיאולוגית.

ברכות על כך מגיעות גם ליושב-ראש ועדת הכנסת אלי גולדשמידט, שנמצא כאן, ליושב-ראש הוועדה המשותפת של ועדת החוץ והביטחון וועדת החוקה, חוק ומשפט לעניין חוק אוסלו ב', חבר הכנסת חגי מירום, וגם לחברים אחרים, חברי הכנסת מיכאל איתן ורון נחמן, שעסקו בסוגיה הזאת בניצוחו של יושב-ראש סיעת הליכוד, חבר הכנסת משה קצב, במהלך היממה האחרונה.

הצעת החוק הקרויה הצעת חוק הסדרים במגזר החקלאי המשפחתי (תיקון מס' 2), התשנ"ו-1996, מצויה על מדוכת הדיונים בוועדת הכלכלה זה תקופה ארוכה. היא אושרה בקריאה ראשונה עוד ביום 21 בחודש מרס 1995, הוגשה לוועדת הכלכלה ביוזמתו של חבר הכנסת שמואל אביטל, שגם הוא נמצא כאן ושמורה לו יותר מאוחר הזכות לנמק את הצעתו כמציע, כיוזם של ההצעה הזאת.

הנושא שבו נדבר בדקות הקרובות הוא בבחינת אורים ותומים לרבים מאוד מחברי הבית הזה, ולעומת זאת הוא בבחינת כתב חרטומים לרבים אחרים. הסוגיה הכאובה, העגומה, של מצב המושבים בישראל הדירה שינה מעיני המחוקק גם בכנסת הקודמת וגם בכנסת הנוכחית. יש כאן תופעות אנושיות מאוד קשות שיצרו מצוקה, וכמעט ניתן לומר בלא שמץ של הפרזה מצוקה בלתי נסבלת, מצוקה לפלח אוכלוסייה מן הטובים שבאוכלוסיית ישראל, אנשי עמל, אנשים שאינם עוסקים לא בעסקי אוויר ולא בהתעשרות ספקולטיבית ולא בהימורי בועה. כל ימיהם ולילותיהם מוקדשים לעמל כפיים או לעבודה חקלאית ממגוון רחב מאוד של נושאים.

הקבוצה הזו נקלעה, בעטיה של התפתחות כלכלית שהיא כבר מן המפורסמות, למצב משברי. תקופה ארוכה מאוד המחוקק ורשויות המדינה לא מצאו לנכון להתמודד התמודדות ישירה וחזיתית עם המצוקה הזו, שהיא מצוקה שממש נגרמה על לא עוול בכפם. בתקופה האחרונה עושים חברי כנסת, כמו שמואל אביטל, יעקב שמאי מן הליכוד ואחרים, מאמץ משותף בניסיון לקדם את פתרונותיה של המצוקה הזאת.

התחום הספציפי שבו אנו עוסקים היום הוא בהתייחסות ישירה למה שקרוי חוק-גל. חוק-גל נחקק בכנסת עוד בשנת 1992, ולמעשה הוא בא לאחר שורה ארוכה של ניסיונות, גם חקיקתיים וגם אדמיניסטרטיביים להסדיר את חובותיהם של בני המגזר החקלאי. לאחר שהניסיונות האלה העלו חרס, קמה הכנסת ועשתה מעשה.

החוק שאנחנו עוסקים בו כרגע נועד לתקן סעיף בחוק העיקרי, חוק-גל, ומדובר בסעיף 16 בו. הסעיף הזה קובע עיקרון, שעל-פיו לצורך הסדרי החובות חבר באגודה חקלאית שהחוק הזה חל עליה ישלם סכומים שנקראים חלף ערבות. כללית אפשר לומר, שהסכומים האלה שקבועים בסעיפים קטנים מסוימים, בסעיף 16, הם הסכומים שהחבר באגודה השיתופית צריך לשלם כהשתתפות בחובותיה של האגודה, הן בשל החברות שלו באגודה הזאת והן בשל הערבות שלו לאותם חובות של האגודה, וכן כהשתתפות בשל ערבויות שהאגודה שבה הוא חבר ערבה לחובות של ארגון חקלאי שבו חברה האגודה.

אלה דברים שנראים מורכבים אולי ומסובכים, אבל כל מושבניק יודע במה דברים אמורים. אלה הם חייו, אלה הן מצוקותיו והדברים האלה מבחינתו הם למעשה עיקר האתגר שהוא ניצב בפניו בשנים

האחרונות. האתגר כבר איננו חקלאי, האתגר כבר איננו רק לייצר. האתגר הוא איך להתמודד עם נטל ועם עול נורא של חוב שמאיים להביא לקריסתה של ההתיישבות החקלאית המושבית.

סעיף קטן (ו) בסעיף 16, לפי הנוסח התקף הנוכחי שלו הקיים בחוק אומר כדלקמן: מהסכומים האמורים בסעיפים הקטנים המסוימים שהזכרתי ינוכה כל סכום ששילם החבר בשל ערבותו או בשל ערבות אגודתו לפי העניין אחרי היום הקובע כערכו ביום הניכוי. שילם החבר סכום שעלה על הסכומים האמורים, ינוכה הסכום מהחוב הבסיסי שלו. לעניין זה המושג כערכו ביום הניכוי מתכוון לכך שהסכום ששילם החבר מוצמד למדד המחירים לצרכן מהמדד הידוע ביום התשלום ועד המדד הידוע ביום הניכוי.

חבר כנסת שמואל אביטל ויחד אתו חברים נוספים בוועדת הכלכלה טענו, ובצדק, שהנוסח שקראתי עכשיו, הנוסח של הסעיף הזה, יוצר עיוותים וחוסר צדק בין חבר אגודה אחד למשנהו, וזאת משני היבטים.

היבט אחד הוא, שיש מקרים שחבר האגודה שילם אחרי 31 בדצמבר 1987, שזה היום הקובע כמשמעותו בחוק, סכומים בגין ערבות או בגין ערבות אגודתו, סכומים שעולים על סכומי חלק הערבות שקבועים בסעיפים הקטנים של הסעיף הזה. בהתאם לסעיף קטן (ו) כנוסחו היום ינוכו סכומים אלה רק מהחוב הבסיסי, שהוא בעיקרו חוב שנוצר עד התאריך שהזכרתי קודם, ולא מאותו חוב כולל שהוא חוב שנוצר עד ל-31 בדצמבר 1991. תוצאה זאת לא הגיונית, היא לא צודקת, ואנחנו מביאים לידיעת חברי הכנסת את עמדתנו, שלמעשה לא היתה מחלוקת בסוגיה הזאת, מכיוון שלמעשה מדובר בטעות סופר שחרגה מן הכוונה המקורית של המחוקק. הכוונה מלכתחילה היתה אכן לניכוי מהחוב הקודם.

יש עוד עיוות, ועל-פיו תשלומי חלק הערבות מוטלים במידה שווה על כל חברי האגודה, גם אם לחבר האגודה יש יתרת זכות באגודה, שאותה כמובן הוא לא יכול לקבל בחזרה. דהיינו, דין אחד לחבר אגודה שתורם לאגודה שבה הוא חבר והלווה לה כספים, ואף נמצא בה ביתרת זכות, ולעומתו דין אחר לחבר אגודה שלא שילם לה, שלא נמצא ביתרת זכות באגודה.

הממשלה בשעתה לא התנגדה להצעת חוק זו.

חגי מירום (העבודה):

דובר על כך שתדבר שתיים-שלוש דקות.

צחי הנגבי (יו"ר ועדת הכלכלה):

זה חוק שאני לא יכול לפטור אותו.

חגי מירום (העבודה):

אתם ביקשתם את זה והיתה הסכמה.

צחי הנגבי (יו"ר ועדת הכלכלה):

לא הבנתי מה הטרוניה של חבר הכנסת חגי מירום.

חגי מירום (העבודה):

הגינות.

צחי הנגבי (יו"ר ועדת הכלכלה):

יש פה, עם כל הכבוד, נושא שקשה לפטור אותו. הממשלה בשעתה, במסגרת הדיון המקדמי שנערך בדצמבר 1994, הסכימה להעביר את החוק לוועדה שלנו. אנחנו קיימנו בו דיון, הבאנו אותו לקריאה ראשונה. גם בקריאה ראשונה לא נמצאו לחוק הזה מתנגדים. הוא עבר בחזרה לוועדת הכלכלה ברוב של 13 תומכים ללא מתנגדים, וכמדומני – תקן אותי, חבר הכנסת שמואל אביטל – הרוב הזה היה מורכב הן מחברי האופוזיציה והן מחברי הקואליציה.

כאן נוצרה מחלוקת שלמעשה בעטיה אני הארכת עד עכשיו, כי בסופו של דבר, הדיון שאנחנו מקיימים היום, יכול להגיע לדיון בבג"ץ. יש חברים בממשלה, או יש גורמים ממשלתיים שטוענים, והם נתנו ביטוי לטענה שלהם הזאת בוועדת הכלכלה, שהחוק שאנחנו רוצים לחוקק היום יכול לעמוד בסתירה לחוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו. מדוע? הטענה היא, שלכאורה התיקון המתבקש עלול לפגוע בזכות הקניין של הנושים.

ברקע ניתן לומר, שכל סוגי הפגיעה של חוק-גל בחוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו כבר נדונו גם בכנסת, גם בוועדותיה ואפילו בבתי-המשפט. אני לא אצטט, אף שהתכוונתי, בגלל ההערה שהושמעה כאן, את פסקי-הדין. אני רק אומר בתמצית, שכבר נקבע בבית-המשפט המחוזי, שהתיקון משנת 1993 בטל בהיותו מנוגד לחוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו. הוגשו ערעורים על אותם פסקי-דין שקבעו זאת ובית-המשפט העליון, לראשונה מאז הקמתו, בהרכב של תשעה שופטים, התכנס, קיים דיון בשאלה החוקתית המהותית הזו והכריע בה הכרעה של רוב. ואנחנו בוועדת הכלכלה, חברי ועדת הכלכלה מכל הגוונים, לא אימצו את עמדת הממשלה, או אפשר לומר לא רואים עצמם שותפים לחששות שנציגי הממשלה שותפים להם.

אנחנו מאמינים, שאין כאן פגיעה כלשהי בחוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו. אנחנו לא חולקים על העובדה, שהפחתת החוב להסדר, כלומר אותם סכומים העומדים לחלוקה בין הנושים, עלולה לגרום לפגיעה בזכות הקניין שלהם. על כך אין מחלוקת, זהו דבר אלמנטרי, אבל אנחנו מזכירים, שחוק-

יסוד: כבוד האדם וחירותו איננו חוק הקובע אולטימטיבית או שולל אולטימטיבית כל דבר שמשתמעת ממנו פגיעה בכבוד האדם או בחירותו.

החוק האמור, כזכור, קבע את מה שאנחנו קוראים בעגה המשפטית, פסקת הגבלה. הפסקה הזו קובעת מתי פגיעה היא פגיעה מותרת, כלומר היא נחשבת לפגיעה כדין, ומתי פגיעה כזו אינה מותרת. זהו סעיף 8 המפורסם לחוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו. בחלק הרלוונטי לענייננו הוא אומר: אין פוגעים בזכויות שלפי חוק-יסוד זה אלא בחוק ההולם את ערכיה של מדינת ישראל, שנועד לתכלית ראויה, ובמידה שאינה עולה על הנדרש. בית-המשפט העליון כבר קבע בכל הנוגע לחוק-גל, בפסקי-דין מאלפים ומעמיקים, שהדבר הזה ראוי בהחלט לפרשנות ההולמת את הגישה הקובעת, שאם החוק הזה נועד לתכלית ראויה, ואם מידת הפגיעה בו אינה עולה על הנדרש – הרי אין למחוק אותו מספר החוקים של מדינת ישראל.

ובכן, מבחינתנו כוועדת הכלכלה, אנחנו סבורים – ובהקשר זה אנו מרגישים כאילו אנחנו נתלים באילנות הגבוהים של חברי בית-המשפט העליון – שהחוק המתקן שאנחנו מביאים היום להצבעה, אכן הולם את ערכיה של מדינת ישראל. הוא נועד לתכלית ראויה, והוא בהחלט מגן על ערכים יהודיים דמוקרטיים, שלשמם חוקק אותו חוק עיקרי הקרוי חוק-גל.

השאלה היכולה אולי לעמוד במוקד המחלוקת היא, האם התיקון שאנחנו מבצעים הוא במידה שאינה עולה על הנדרש. בהקשר זה אני סבור – וכך סברו גם כל חברי בוועדה – שלשם השגת תכלית החוק, שהיא בעיקרה ניסיון לפתור את המשבר במגזר החקלאי המושבי באמצעות הסדרת חובות חברי המושבים, וכדי שההסדרה הזאת תיעשה באופן הוגן עד כמה שניתן, כך שלא תהיה פגיעה בלתי סבירה בחברי האגודה שהלכו מכספם לאגודה שבה הם חברים – כדי להשיג את התכלית הזו, התיקון המוצע בהחלט נדרש. הפגיעה הזאת באנשים, אם היא אכן קיימת לאור התיקון המוצע, נראית לנו פחותה ממידת הפגיעה באותם חברי האגודה, אם הכנסת לא היתה מאמצת את התיקון שלנו, או לא היתה יוזמת אותו מלכתחילה.

מכל מקום, פתוחה בפני כל אדם שיהיה סבור שהתיקון הזה איננו עונה על אותם קריטריונים שהוזכרו קודם לכן, הדרך לבית-המשפט, והוא יקבע ויכריע בעניין, וכולנו כמובן נצדיע בהכנעה לכל פסיקה.

לסיכום, רבותי חברי הכנסת, אדוני היושב-ראש, במקום שהכנסת סבורה שהצעת חוק שמונחת לפניה מוצדקת, צודקת ונכונה, היא לא יכולה להימנע מלדון בה, ובוודאי אינה יכולה להימנע מלקבל אותה בהצבעת רוב בקריאה שנייה ושלישית, רק משום החשש שמא בית-המשפט מטעמים שיהיו שמורים עמו יגיע למסקנה שונה. שהרי אז נמצא עצמנו כובלים את ידינו בשפע של חוקים בהרבה מאוד סוגיות ונימצא מעמידים מכשול בפני המחוקק. בית-המחוקקים אוטונומי לקבל החלטה, בית-המשפט כמובן, ואנחנו חוקקנו את החוק המאפשר לבית-המשפט את הסמכות המכרעת להיות השופט העליון על חוקינו אנו.

אני מציע לכנסת להעדיף את עמדת ועדת הכלכלה על פני העמדה הנוגדת, ואני מודה לחבר הכנסת שמואל אביטל, יוזם החוק, על המסירות והמיומנות שגילה במהלך פעילותו לחקיקת החוק.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה ליושב-ראש ועדת הכלכלה של הכנסת. חבר הכנסת אביטל, יוזם החוק, יש לך זכות להשמיע דברייך.

יהושע מצא (הליכוד):

נדמה לי שאחרי ההצבעה.

היו"ר ע' עלי:

איזו הצבעה? מדובר בקריאה שנייה ושלישית. עכשיו ניגשים להסתייגויות. יש שתי הסתייגויות לחוק. לפני ההסתייגויות, הוגן לתת לחבר הכנסת אביטל להשמיע את דבריו.

יהושע מצא (הליכוד):

זו לא שאלה של מה הוגן. השאלה היא מה הנוהל שנקבע לאחרונה בתקנות.

היו"ר ע' עלי:

רבותי, הנוהל שנקבע בתקנות הוא, שאחרי דברי יושב-ראש הוועדה, מאפשרים ליוזם החוק להביא את דבריו לאומה. היוזם הוא חבר הכנסת שמואל אביטל, בבקשה.

עד שיגיע, אני מבקש קודם כול לברך את חבר הכנסת אביטל ואת ידידי הטוב, חבר הכנסת צחי הנגבי, על הבאת החוק הזה. הנושא של פגיעה בזכות הקניין הוא בעיה לא פשוטה, אבל נדמה לי שהחוק הזה אכן נועד לתכלית ראויה. משבר המושבים הוא בעיצומו. המושבים נמצאים במשבר גדול מאוד, והתיקון המוצע הוגן, והוא יכול גם לסייע למושבים ולחברי המושבים לתקן את המעוות, ואולי לאפשר להם קיום בכבוד, כך שיוכלו להמשיך ולתפקד בכל מה שקשור לייצור החקלאי על כל מה שמשתמע ממנו. אני מברך אתכם ומבקש ממך לומר את דברייך.

שמואל אביטל (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברות וחברי הכנסת, בעצם תכננתי לומר מכיסאי שנעבור להצבעה. בכל זאת אומר כמה משפטים. בראש ובראשונה אני רוצה להודות ליושב-ראש ועדת הכלכלה, חבר הכנסת צחי הנגבי, ולקודמו, חבר הכנסת גדעון פת. שניהם הובילו את העניין. בשבועיים האחרונים הוביל יושב-ראש ועדת הכלכלה את הנושא. דווקא על רקע האירועים של היום, כאשר כמעט החל להציג את הנושא, אך קרה מה שקרה, אני שמח שדווקא הנושא הזה מלכד את כל חברי הבית.

אני רואה כאן את ידידי הקיבוצניק חגי מירום, שגם הוא יושב וממתין להצבעה בעניין הזה, ואני שמח על כך.

רחבעם זאבי (מולדת):

ואותי אתה לא רואה?

שמואל אביטל (העבודה):

מייד.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת זאבי, מייד הוא יזכיר אותך וגם את חבר הכנסת שמאי, שעושה ופועל למען החקלאים.

שמואל אביטל (העבודה):

אני חייב להגיד, שדווקא הנושא הזה פותח את הדיון פה. בניירות ידועים שאנו מפיצים הפצה פנימית בקואליציה, העניין מוגדר כעמדת ממשלה – נגד. אני רואה ברישום הזה רישום טכני. אני רוצה להודות לחברי מכל חלקי הבית וליושבים פה, אם חבר הכנסת אחימאיר, אם חבר הכנסת פורת, חבר הכנסת מצא וחבר הכנסת זאבי, הממתינים בסבלנות ראווה לעניין הזה. גם חברי בקואליציה תומכים בעניין הזה. אני חושב שזו שעה ראווה, בדיוק כפי שפסיקת בג"ץ דיברה על תכלית ראווה.

יש פה מרכיב נוסף שצריך לקחת בחשבון. יושב כאן ידידי חנא חדאד, הממתין לסייע בידי בעניין הזה. בג"ץ גם דיבר על חילוץ המושבניקים, מעבר לתכלית הראווה. לכן אני חושב, אדוני יושב-ראש הישיבה, חבר הלובי החקלאי המלווה את ההתיישבות פרק זמן ארוך מאוד ובהרבה אהדה, שיש כאן מרכיב נוסף: לא צריך לעלות כל הזמן לדוכן הזה ולדבר על הקשיים ועל הצרות, ולפעמים על האומללים. זהו תיקון לחוק שמשמעותו המהותית והאמיתית היא בראש ובראשונה בפעם הראשונה לא לטפל במסכנים בלבד, אלא לטפל בחלק היצרני ולתת לו אפשרות להוציא את האף החוצה.

אני מאמין, כי בעזרת השם נאשר את החוק הזה, ופעם ראשונה נטפל סביב הסדרי החובות למיניהם בחלק היצרני וניתן לו עידוד. תודה, אדוני.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת שמואל אביטל. אנחנו עוברים להסתייגויות. יש הסתייגויות לשם החוק. חבר הכנסת אריאל ויינשטיין – אינו נוכח, איבד את זכות הדיבור; הסתייגות של חבר הכנסת יוסף בא-גד, שאינו נוכח וגם הוא איבד את זכות הדיבור.

לסעיפי החוק אין הסתייגויות. לכן אנחנו יכולים להתחיל להצביע. צלצלנו לפני חמש דקות. הכול תקין. אני רוצה לברר. היות שהמשלה נגד, אני לא רוצה להיות שותף למחטף או כאילו מחטף. אני רוצה שהדברים יהיו מסודרים וברורים. לכן אני מוודא, שגם הפרטים הטכניים יהיו תקינים, שלא תהיינה אי-הבנות ולא יהיה ערעור כלשהו בעניין הזה. ביקשתי גם מסגנית מזכיר הכנסת להודיע ליושב-ראש הקואליציה שמתקיים דיון בחוק הזה, כדי שלא תהיינה אחר כך שום טענות שהדברים באו בהפתעה למאן דהוא.

יהושע מצא (הליכוד):

אדוני, יש פה במליאה כרגע ארבעה ראשי ועדות, כך שיש לחוק הזה משקל די מכובד. ארבעה ראשי ועדות.

רחבעם זאבי (מולדת):

ושני סגני יושב-ראש.

יהושע מצא (הליכוד):

ארבעה ראשי ועדות, זה לא קטלא קניא, כשסגן יושב-ראש הכנסת גם הוא בין התומכים.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה.

רבותי, אנחנו ניגשים להצבעה. לשם החוק יש הסתייגות של חבר הכנסת ויינשטיין. מי בעדה – יצביע.

הצבעה

יהושע מצא (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני למדתי את התקנון לאחרונה – אם המסתייג לא נוכח באולם, אין הצבעה על הסתייגותו.

היו"ר ע' עלי:

יש דבר כזה? ממתי ההחלטה הזאת?

יהושע מצא (הליכוד):

כך למדתי לאחרונה.

היו"ר ע' עלי:

נבדוק את זה. אני מבקש לדעת. חבר הכנסת מצא, אתה צודק. ההצבעה בטלה.

אנחנו מצביעים על חוק הסדרים במגזר החקלאי המשפחתי (תיקון מס' 2) בקריאה שנייה. לחוק הזה יש רק סעיף אחד. מי בעדו בקריאה שנייה? נא להצביע.

הצבעה מס' 17

בעד סעיף 1 – 11

נגד – אין

נמנעים – אין

סעיף 1 נתקבל.

היו"ר ע' עלי:

11 בעד, אין מתנגדים ואין נמנעים. סעיף 1 לחוק הסדרים במגזר החקלאי המשפחתי (תיקון מס' 2), התשנ"ו-1996, שהוא הסעיף היחיד לחוק, התקבל בקריאה שנייה.

כבוד יושב-ראש הוועדה, אנחנו מצביעים על החוק בקריאה שלישית. מי בעד חוק הסדרים במגזר החקלאי המשפחתי (תיקון מס' 2), התשנ"ו-1996, בקריאה שלישית? נא להצביע.

הצבעה מס' 18

בעד החוק – 11

נגד – אין

נמנעים – אין חוק הסדרים במגזר החקלאי המשפחתי (תיקון מס' 2), התשנ"ו-1996, נתקבל.

היו"ר ע' עלי:

בעד – 11, אין נגד, אין נמנעים. הצעת החוק אושרה בקריאה שלישית, בשעה טובה ומוצלחת.

אני מברך את חבר הכנסת שמואל אביטל על יוזמתו להצעת החוק, ואני מברך ומודה לידידי הטוב, יושב-ראש ועדת הכלכלה של הכנסת, על הבאת החוק.

בבקשה, יושב-ראש הוועדה.

צחי הנגבי (יו"ר ועדת הכלכלה):

אדוני היושב-ראש, אני מודה לך.

אני רוצה להודות – שכחתי לעשות זאת בנאומי, כי ידידי, חבר הכנסת חגי מירום, הלחיץ אותי – אני רוצה להודות למנהלת ועדת הכלכלה לאה ורון וליועצת המשפטית של הוועדה אתי בנדלר, שעמלו רבות יחד אתנו על הכנת החוק. אני מודה להן בשם כל חברי הוועדה על עבודתן המסורה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה ליושב-ראש ועדת הכלכלה של הכנסת.

הצעת חוק יישום הסכם הביניים בדבר הגדה המערבית ורצועת עזה (סמכויות שיפוט והוראות אחרות) (תיקוני חקיקה), התשנ"ו-1996
(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ע' עלי:

רבותי חבר הכנסת, אנחנו עוברים כעת להצעת חוק יישום הסכם הביניים בדבר הגדה המערבית ורצועת עזה (סמכויות שיפוט והוראות אחרות) (תיקוני חקיקה), התשנ"ו-1996. יציג את ההצעה יושב-ראש הוועדה המשותפת לוועדת החוץ והביטחון ולוועדת החוקה, חוק ומשפט, לעניין הצעת חוק יישום הסכם הביניים. חבר הכנסת חגי מירום, בבקשה.

אני מבקש להבהיר, שבתום דבריו של חבר הכנסת מירום, שיימשכו ככל שיחפץ, אנחנו נסיים וננעל את הישיבה הזאת. שלא תהיינה אי-הבנות.

חגי מירום (יו"ר הוועדה המשותפת):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, אני רוצה לבקש, שבטרם אציג את הצעת החוק, יאמר חבר הכנסת גולדשמידט, יושב-ראש ועדת הכנסת, מה היו ההסכמים שהגיעו אליהם, כדי שהדברים יירשמו.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת גולדשמידט, תיגש בבקשה למיקרופון. אינני רוצה להוריד את חבר הכנסת מירום מהדוכן.

ניטיב לעשות אם יושב-ראש ועדת הכנסת יבהיר את הדברים, הם יירשמו בפרוטוקול, וכולם ידעו במה מדובר, לאילו הסכמות אכן הגעתם בוועדת הכנסת. בבקשה.

אלי גולדשמידט (יו"ר ועדת הכנסת):

אדוני היושב-ראש, חברי חבר הכנסת חגי מירום, ההסכמות העקרוניות בוטאו על-ידך בעת שפתחת את הדיון.

מכיוון שפירוט ההסכמות מסובך ומורכב מזמנים ומהקצבות לסיעות, בימים שני ושלישי, אינני רוצה לטעות או חלילה להטעות. אני ממתין לניסוח המדויק שהיועץ המשפטי של הכנסת עמל עליו עכשיו. ברגע שהניסוח יגיע, אביא אותו לידיעת המליאה. תודה.

חנן פורת (מפד"ל):

הצבעות ביום שלישי או רביעי.

היו"ר ע' עלי:

רבותי, אני רוצה להבהיר: כל ההסכמות האלה הן בבחינת הסכם ג'נטלמני בין סיעות הבית, כדי לעשות את העבודה ברוח טובה, בשיתוף פעולה עד כמה שרק ניתן, ובהסכמה. כשהדברים יובאו לכאן כל אחד ידע בדיוק במה מדובר. אני חושב שזה עדיף מהתגוששות ומכיפוף ידיים.

חבר הכנסת מירום, בבקשה.

ח' מירום (יו"ר הוועדה המשותפת):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, אני שמח ומתכבד להציג בפני הכנסת את הצעת חוק יישום הסכם הביניים בדבר הגדה המערבית ורצועת עזה (סמכויות שיפוט והוראות אחרות) (תיקוני חקיקה), התשנ"ו-1996.

בפתח דברי אני רוצה לומר כאן, שאת הצעת החוק הזאת הכינה ועדה מיוחדת של ארבעה חברים מוועדת החוץ והביטחון וארבעה חברים מוועדת החוקה, חוק ומשפט, בראשותי, כאשר חבר הכנסת דדי צוקר, יושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט, מלווה ומחליף אותי. אנחנו עסקנו בהצעת החוק הזאת, ואמש הכנו אותה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית. ובכך אני פותח את הדיון.

אני רוצה לבקש, שחבר הכנסת דדי צוקר, בהתאם ובהמשך להסכמות שנוצרו, יוסמך להיות ממלא-מקום של יושב-ראש הוועדה המשותפת הזאת, ולייצג בדיון, לסירוגין יחד עמי, את הבאת הצעת החוק. אני מבקש גם שהוא יוסמך לשנות את שמות המסתייגים, בהתאם לסיכום שאושר בוועדת הכנסת. צריך לעשות שם עבודה טכנית, ואני מבקש להסמיך אותו לעשותה.

הצעת החוק הזאת היא למעשה הצעת חוק לעיגון הסכמי אוסלו ב'. ההסכמים הללו כבר אושרו בכנסת. אבל לאחר שמאשרים את מדיניות הממשלה ומאשרים הסכם שכזה, יש רגע שצריך לתת לו השלמה חוקתית, להפוך אותו לחוק שיש לו משמעויות ביצועיות חוקיות. וזה מה שעושה כאן הממשלה.

הממשלה הגישה הצעת חוק זו לקריאה ראשונה. הצעת החוק הועברה לוועדה המשותפת, ואני רוצה להציג אותה.

אני רוצה לומר בתחילה: מטרתו של החוק הזה ליישם את הסכם הביניים הישראלי-הפלשתיני שנחתם בווינגטון בין מדינת ישראל לבין ארגון השחרור הפלשתיני, המכונה אש"ף, ב-28 בספטמבר 1995, לרבות המסמכים שנלוו אליו. הוא בא גם להסדיר את העניינים הכרוכים בהסכם האמור.

להסכם הזה כמה פרקים, ואני רוצה להתעכב ולהדגיש במיוחד את פרק סמכות השיפוט והעזרה המשפטית, שבו אולי בפעם הראשונה יש הגדרות מרחיקות לכת בתחום הפוליטי והמדיני, וייתכן שמישהו לא שם את לבו אליהן. אני רוצה להדגיש אותן.

בסעיף 2(1)(א) בהגדרת "אזור" נאמר בהצעת החוק: "במקום למעט שטחי עזה ויריחו" יבוא "למעט שטחי המועצה הפלשתינית", ואילו בסעיף קטן (ב) נאמר: "שטחי המועצה הפלשתינית" – השטחים הכלולים, מעת לעת, בתחום הסמכות הטריטוריאלית של המועצה לפי ההסכם.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, זו פעם ראשונה שבעצם יש כאן העברה של שטחים למועצה הפלשתינית.

יגאל ביבי (מפד"ל):

זה מה שאתה רומז?

חגי מירום (יו"ר הוועדה המשותפת):

יש כאן אמירה מפורשת על כך, ששטח שמדינת ישראל היתה הריבון מכוח הסמכות הצבאית שהיתה בו, הופך להיות שטח שאינו עוד שטח בריבונות צבאית מהסוג שהיינו בה קודם –

יגאל ביבי (מפד"ל):

עד הבחירות.

חגי מירום (יו"ר הוועדה המשותפת):

– – והוא הופך להיות שטח של המועצה הפלשתינית.

צחי הנגבי (הליכוד):

אחרי הבחירות זה ישתנה.

חגי מירום (יו"ר הוועדה המשותפת):

אנחנו צריכים לשים לב היטב ולא להסתיר את האמת הזאת שניבטת מתוך הצעת החוק הזאת.

יגאל ביבי (מפד"ל):

סיפחתם את השטחים – – –

חגי מירום (יו"ר הוועדה המשותפת):

יש פה לראשונה מסירה מפורשת של שטח לריבונות של גורם שעדיין אינו מדינה, אבל הוא בינתיים שטח שנקרא שטח המועצה הפלשתינית.

יגאל ביבי (מפד"ל):

עדיין לא, עדיין לא.

חגי מירום (יו"ר הוועדה המשותפת):

חברי הכנסת, חברי הכנסת – – –

יגאל ביבי (מפד"ל):

אני מקווה שעם ישראל שומע אותך.

יוסף אחימאיר (הליכוד):

איזו חגיגות, חגי.

חגי מירום (יו"ר הוועדה המשותפת):

אני לא אומר חגיגי או לא חגיגי. אני רוצה להציג כאן את החוק על משמעויותיו, ואני חושב שצריך להיות אמיתי וגלוי בו.

יגאל ביבי (מפד"ל):

אתה צודק.

חגי מירום (יו"ר הוועדה המשותפת):

חברי חברי הכנסת, הדבר עוד יותר מורכב ומסובך מן העניין הזה.

היו"ר ע' עלי:

רבותי, חברי הכנסת, חבר הכנסת מירום מציג את החוק, ותעריכו את גילוי הלב שלו. הוא לא מנסה לעטוף את הדברים.

יגאל ביבי (מפד"ל):

הוא מאשר את מה שהימין אומר.

חגי מירום (יו"ר הוועדה המשותפת):

אני רוצה לומר כאן, שהשטח הזה נקרא שטח המועצה. אבל ראה זה פלא, עדיין בכלל אין מועצה פלשתינית. הואיל ועדיין אין בכלל מועצה פלשתינית, בא החוק ואומר: המועצה היא המועצה הפלשתינית שתכונן בהתאם להסכם, כלומר, מדובר בעצם במועצה שתיבחר בבחירות הקרובות, שיהיו בשבוע הבא, ב-20 בחודש – ועד לכינונה, הרשות הפלשתינית, כמשמעותה בהסכם. כלומר, יש פה מצב ביניים שיארך ככל הנראה עשרה ימים, שבו יסתיימו הבחירות, ועד אז למעשה השטח הוא שטח הרשות הפלשתינית.

חברי חברי הכנסת, אני יודע עד כמה עמוקים הם חילוקי הדעות בין הימין לשמאל או בין הקואליציה לאופוזיציה בשאלות הללו של הסכם אוסלו ב'. אבל מה לעשות? ההסכם הזה קיבל את אישורה של הכנסת, ושומה על המחוקק לבוא ולתת לו את ביטויו המשפטי. אשר על כן, חשוב שהדברים כאן ייאמרו. יש פה רגע היסטורי שבו אנחנו מייצרים מציאות משפטית חדשה.

יגאל ביבי (מפד"ל):

אולי תגיד לעם ישראל במלים פשוטות שהוא יבין שהמסמך הזה אומר שיש מדינה פלשתינית?

חגי מירום (יו"ר הוועדה המשותפת):

לא, עוד אין, עוד אין במסמך הזה משום מסמך של הקמת מדינה פלשתינית. אבל אין כל ספק, וזו האמת – ואני מוכרח, חבר הכנסת ביבי, לומר את האמת – שזוהי המדיניות שהממשלה הזאת החליטה עליה, מדיניות של הפרדות, מדיניות של העברת השטח רווי האוכלוסייה הפלשתינית, ורק הוא בשלב הזה, כלומר שש הערים הפלשתיניות ואחר כך אולי גם חלק של עיר שביעית, לרשות פלשתינית. זה לא מקרה. זה לא הוסתר. הממשלה הזאת היתה סבורה, שיש להיפרד, שיש להגדיר שטח שיישאר שטח פלשתיני ויש להגדיר שטח שיישאר שטח ריבוני ישראלי. והמחשבה היא, שיחיו הם שם ונחיה אנחנו במדינתנו.

צחי הנגבי (הליכוד):

בינתיים הגדרתם רק את השטח שלהם. מתי תגדירו את השטח שלנו?

חגי מירום (יו"ר הוועדה המשותפת):

אתה יודע, חבר הכנסת הנגבי, שהשטח הריבוני שלנו מוגדר היטב, ואם יש צורך לחזק זאת, אני רואה מדי פעם הצעות חוק שעוסקות בכך.

אבל אני רוצה לומר כאן לחברי הכנסת, שהצעת החוק מכילה גם הוראות שונות מתחומים שונים, שקשורים לעזרה משפטית או לאכיפה של החוק. ואנחנו איננו יכולים בהצעת חוק כזאת לעסוק בשאלות של מה שיקרה בתחומי השטח הזה, אלא הצעת החוק הזאת יכולה לעסוק בשאלת ההגדרה של מה שיעשה בתחום הריבוני שלנו על-ידי הגורמים בעלי הסמכויות הריבוניות שלנו. מי שישים את לבו היטב היטב להצעת החוק יראה, שבהצעת החוק הזאת – – –

יגאל ביבי (מפד"ל):

— — —

חגי מירום (יו"ר הוועדה המשותפת):

תן לי רגע להציג אותה בצורה מסודרת.

יגאל ביבי (מפד"ל):

אני כחבר כנסת מופיע בבית-לחם בשבוע הבא. אני צריך להוכיח להם שמותר לי להיכנס לישראל. אני צריך להציג אישור שמותר לי להיכנס לישראל.

חגי מירום (יו"ר הוועדה המשותפת):

אני רוצה לעבור לאט לאט ולהסביר כאן את הדברים. הצעת החוק הזאת היא מורכבת. יש בה הוראות שונות, ולכן גם מספר השרים המעורבים בשטחי ובתחומי האחריות באשר להצעת החוק הזאת הוא לא קטן. כך, למשל, אנחנו רואים שיש לנו שר משפטים שממונה על הפרקים ג' וד' להצעת החוק; יש לפנינו שר הפנים שממונה על ביצועו של פרק ה' לחוק, והוא רשאי, בהסכמת שר הביטחון והשר לביטחון פנים, להתקין תקנות לביצועו; יש לנו פרק ו', שהוא פרק שעוסק בהוראות שונות ומקנה סמכות לשר התקשורת להפעיל מנגנונים על-פי הצעת החוק הזאת. כך אנחנו רואים כיצד מספר ניכר של שרי הממשלה, כל אחד על-פי עניינו, שותפים כאן לטיפול בחוק ולהתקנת תקנות מכוחו, וזה מפני שהצעת החוק הזאת מכילה הוראות שונות בעניינים שונים שקשורים למימוש הסכם אוסלו ב'.

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, פרק ג' עוסק בשחרור אסירים ואי-העמדה לדין. תכליתו של הפרק הזה ליישם את התחייבויותיה של מדינת ישראל על-פי הסכם הביניים בנוגע לשחרור ולהעברה של אסירים ועצירים פלשתינים ובנוגע להימנעות מהעמדה לדין של פלשתינים מחוץ-לארץ בגין עבירה שבוצעה לפני חתימת הצהרת העקרונות.

על-פי המוצע, השחרור או ההעברה של האסירים והעצורים ייעשו על-פי החלטה של ועדה שימנה שר המשפטים, אשר תפעל בהתאם לאמות מידה שתקבע הממשלה. הוועדה הזאת תהיה רשאית להתנות את השחרור או ההעברה בתנאים שתקבע, ובית-משפט שלום יהיה מוסמך לצוות על ביטול השחרור או על העברה של משוחרר או מועבר שהפר את תנאי השחרור, ולהורות על החזרתו של האסיר למאסר או של העצור למעצר.

ההוראות של הפרק הזה בעצם חוזרות, בשינויים קלים, על הוראות פרק ג' לחוק יישום הסכם בדבר רצועת עזה ואזור יריחו, אלא שכאן הרחבנו את השטח הזה ולכן אנחנו מבצעים את ההרחבה גם בתחום הזה.

חברי הכנסת, פרק ד' עוסק בתובענות נגד מדינת ישראל. מטרת הפרק הזה היא ליישם הוראות בהסכם הביניים. מדובר בתובענות בגין אותן חבויות והתחייבויות שנוגעות לכוחות ולתחומי האחריות שהועברו מהממשל הצבאי והמינהל האזרחי לרשות הפלשתינית או למועצה שבאה מעליה. אלה יכולות להיות, למשל, תובענות בגין רשלנות רפואית בבתי-חולים בשטחים שהיו באחריות המינהל האזרחי. אלה יכולות להיות תובענות בגין חוזים שהמינהל האזרחי היה צד להם. אלה יכולות להיות תובענות לשכר ולגמלאות של כאלה שהועסקו על-ידי המינהל האזרחי. אלה יכולות להיות גם תובענות בגין נזקי תאונות דרכים וכן הלאה.

בהתאם להסכם, עם העברת האחריות לרשות הפלשתינית מפסיקה ישראל – – –

יגאל ביבי (מפד"ל):

תגיד בפירוש, שאם לישראלי יש תאונה בבית-לחם – – –

חגי מירום (יו"ר הוועדה המשותפת):

– – – מפסיקה ישראל לשאת באחריות הכספית לתחומים האלה, וזהו הדבר העיקרי שאנחנו רוצים להסדיר בפרק הזה.

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, פרק ה' עוסק בשאלת המעבר בין ישראל לאזור. הנה, אתה רואה, הגענו לזה. הפרק הזה בא בעקבות ההיערכות מחדש של כוחות צה"ל על-פי הסכם הביניים, והוא לקח בחשבון שעשוי להתעורר צורך להגביל כניסה ויציאה של תושבי אזורי יהודה, שומרון וחבל עזה לישראל וממנה לנקודות מעבר שייקבעו.

מטרת הפרק הזה, חבר הכנסת ביבי, היא בעצם להסמיך את השרים הנוגעים בדבר לקבוע נקודות מעבר כאלה, ולקבוע מי בודק ומאייש את נקודות הבדיקה. אל תטעה, אין כאן כוונה להגביל את הישראלים החיים בשטחים. הישראלים החיים בשטחים הם אנשינו, הם אחינו, הם שלנו. הם לא חשודים, ועניין תחנות המעבר לא נקבע כחלק מההסכם הזה בשבילם, למענם או כנגדם.

יגאל ביבי (מפד"ל):

אבל כתוב שהם יוכלו לעצור אותנו ולדרוש תעודות מזהות וגם לבדוק את הרכב שלנו, וגם מותר להם לבקש ממני אישור כניסה לישראל – – –

חגי מירום (יו"ר הוועדה המשותפת):

רגע, רגע. גם בתוככי מדינת ישראל צריך כל אחד מאתנו להציג את תעודותיו למשטרה, ואיננו נעלבים מזה – – –

יגאל ביבי (מפד"ל):

בפני שוטר ישראלי, לא בפני המשטרה של אש"ף.

חגי מירום (יו"ר הוועדה המשותפת):

תחנות המעבר הללו הן תחנות מעבר ישראליות נטו. הן שלנו. הבודקים הם אנשים שלנו, אנשי משטרה, אנשי מכס, אנשי מס. אל תטעה, החקיקה הזאת קובעת את הסמכויות שלנו למנוע כניסה בכל מקום, ולקבוע מקומות ותחנות מעבר שרק דרכם זה יעשה.

אני רוצה להגיד משהו ברוח אהבת ישראל. בואו לא נחפש בכל מחיר את השונה, את הבדלי הגישות שלנו, את ההבדלים בראיית העולם, כאשר באמת כל המטרה של העניין הזה היא לא להיות נגד יהודים היושבים ביהודה ובשומרון, אלא להיות קודם כול במצב כזה שיאפשר למדינת ישראל לפקח על כניסה ויציאה.

הנה, תראה שבסעיף 3 כתוב, שהבודקים בנקודות הבדיקה יוכלו להיות שוטרים, חיילים שהוצבו לתפקיד זה, וכן עובדי מדינה שהוענקו להם סמכויות שוטר לפי סעיף 4 לפקודת סדר הדין הפלילי. ולכן, חבר הכנסת יגאל ביבי, חשוב לי מאוד לומר, שיש בינינו חילוקי דעות מאוד מאוד כבדים על כל המעשה הזה של יציאה ממרכזי ערים, על הפסקת הכיבוש מצד אחד, על-פי ראיית מישור, ומסירת שטחי ארץ-ישראל על-פי ראייה של מישור אחר. אבל זה לא משנה את העובדה – – –

יגאל ביבי (מפד"ל):

באמצע בית-לחם, מי בודק? מי שם יכול לעצור?

חגי מירום (יו"ר הוועדה המשותפת):

באמצע בית-לחם, כידוע לך, שורר מצב חדש. זה נקרא פה הגדרת אזור, וזה שטח המועצה הפלשתינית. אני מודה.

יגאל ביבי (מפד"ל):

גמרנו. זהו.

חגי מירום (יו"ר הוועדה המשותפת):

אנחנו יודעים. זה חלק מן העניין. הממשלה קיבלה החלטה וחתמה על הסכם, ועל כן זהו היישום שלו. אבל בואו נקפיד מאוד מאוד לא לייצר בתוך הוויכוח הנוקב שיש לנו זה עם זה דברים שאינם מן העניין, כאילו מישור רוצה להגביל את תנועתו או לפגוע במישהו מהמתנחלים היהודים ביהודה ובשומרון.

יגאל ביבי (מפד"ל):

אחרי המחסום שלנו הם יכולים להציב מחסום משלהם ולמנוע מאתנו להיכנס?

חגי מירום (יו"ר הוועדה המשותפת):

בשטח האזור הם רשאים לבצע ריבונות מלאה.

יגאל ביבי (מפד"ל):

זהו.

חגי מירום (יו"ר הוועדה המשותפת):

אבל יש גם הסכמות לגבי תנועת ישראלים ולגבי הדרך שבה הם נעים על צירים. אינני מסתיר. מדובר על שטח שהוא שטח המועצה הפלשתינית.

חברי חברי הכנסת, פרק ו' הוא פרק של הוראות שונות. כדאי אולי להגיד לגבי הפרק הזה כמה מלים מיוחדות במינן. פרק ו' הוא פרק הבחירות שיתקיימו בסוף השבוע הבא בירושלים, והפרק הזה הוא יישום של הפרק שקבע שהבחירות ברובן לא יתבצעו בתוך ירושלים, ושרוב רובו ומניינו של הציבור הפלשתיני שיתפקד, כ-70,000 תושבי מזרח-ירושלים, יצביע מחוץ לירושלים, בתחומי הרשות.

אבל, הואיל ובהסכם היה פרק שדיבר על כך שמספר מוגבל של ערביי מזרח-ירושלים יוכל להצביע פה בירושלים, בתוך סניפי הדואר, בא סעיף 14 בפרק הזה וקובע, כי "על אף האמור בכל דין רשאי שר התקשורת להורות לרשות דואר לתת את השירותים הדרושים לביצוע התחייבויות המדינה לפי להסכם; שר התקשורת יקבע את התמורה שהמדינה תשלם לרשות הדואר בעד II לספח VI סעיף השירותים שניתנו לפי סעיף זה".

כלומר, נקבע פה כלל האומר, ששר התקשורת, במקרה שלנו זאת השרה, יוכל לתת הוראות לביצוע הצבעה בסניפי הדואר. אבל חשוב לומר, שההצבעה בסניפי הדואר, על-פי אינפורמציה שקיבלו ועדת החוץ והביטחון וועדת החוקה, תהיה הצבעה שלא תעלה כנראה על 5,000 מצביעים, מתוך כ-70,000 בעלי זכות בחירה בירושלים.

יגאל ביבי (מפד"ל):

המספר כלל לא משנה. מה זה משנה אם מדובר ב-5,000 או ב-20,000? זה העיקרון – – –

חגי מירום (יו"ר הוועדה המשותפת):

אין כל ספק שנקבע כאן תקדים, חבר הכנסת יגאל ביבי. אבל התקדים הזה נקבע בהסכם שהממשלה חתמה עם אש"ף, ופה אנחנו פשוט באים ליישם את הכלל. נכון, יש מה לומר רבות על העניין הזה של הצבעה בתאי הדואר בירושלים – – –

היו"ר ע' עלי:

בשביל מה צריך את הסעיף הזה? בשביל מה הוא נחוץ?

חגי מירום (יו"ר הוועדה המשותפת):

הסעיף הזה נחוץ כדי ליישם חוקית את ההתחייבות של הממשלה לרשות הפלסטינית, שלפיה תותר הצבעה מוגבלת של מספר מוגבל של אנשים, מקרים שהוחלט עליהם, לא בקלפיות אלא במכלי הצבעה אשר יוצבו בדואר.

היו"ר ע' עלי:

השאלה היא אם הנושא הוא טכני, או מהותי.

מיכאל איתן (הליכוד):

אולי אתה יכול להסביר מה ההבדל בין מכלי הצבעה לקלפיות.

היו"ר ע' עלי:

אני שואל שאלה עניינית. הסעיף הזה בא כתיקון טכני או שיש בו משהו מהותי?

חגי מירום (יו"ר הוועדה המשותפת):

התיקון הזה בא לתת כוח טכני לשרת התקשורת לבצע התחייבות שיש לה אופי מהותי לחלוטין. ואני מקבל את הערות החברים בעניין הזה. זאת אומרת, יש פה מתן סמכות לשרת התקשורת להורות על ביצוע העניין הזה, כי הוא מתבצע בשטחה של מדינת ישראל, וצריך להורות על כך על-פי חוק. החוק צריך לקבוע את הסמכות הזו לשרה.

אין כל ספק, שמאחורי ההוראה הזאת עומדת משמעות מהותית עמוקה ביותר של אפשרות הצבעה של ערביי מזרח-ירושלים, חלק מהם היום – – –

יוסף אחימאיר (הליכוד):

— — —

חגי מירום (יו"ר הוועדה המשותפת):

מזרח-ירושלים. מה אמרתי?

— — — ערביי מזרח-ירושלים בסניפי הדואר, במשהו שונה מקלפיות, שקוראים לו מכלים. אבל אני רוצה להיות אתכם מספיק הוגן.

מיכאל איתן (הליכוד):

מה כאן העניין המהותי? הזכות הזאת לא היתה צריכה להיות מבוצעת בהכרח בתוך דואר, או בתוך מכלים או בצורה כזו או אחרת. התיקון כאן נותן אפשרות לקיים את זה בתוך סניפי רשות הדואר.

חגי מירום (יו"ר הוועדה המשותפת):

זה נכון.

מיכאל איתן (הליכוד):

היושב-ראש שאל אותך מה כאן העניין המהותי. אז בעצם אפשר לומר שהעניין המהותי זה לא – – – בירושלים, כי לזה הסכימו ממילא ובשביל זה לא צריך היה עכשיו את השינוי בחוק. המהות של הבחירות לא נגזרת מהתיקון כאן, היא נגזרת מההסכם שעשו ומההסכם שהגיעו אליו. המהות כאן היא בעצם, שתחת רשות הדואר הישראלית מנהלים אותן.

חגי מירום (יו"ר הוועדה המשותפת):

אתה הערת את אשר הערת, ותן לי בבקשה להמשיך.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני טועה?

חגי מירום (יו"ר הוועדה המשותפת):

לא, לא כל כך; לא כל כך טועה, אם כי אתה לא מדייק עד הסוף. אני רוצה לנסות לדייק טיפה. ראשית, ההסכם עצמו מכיל אמירה מפורשת, שהבחירות יבוצעו בסניפי דואר בירושלים, במכלים. זאת אומרת, שאין פה יצירה חדשה מבחינת המהות של העניין. יש פה פשוט מתן הסמכה לשר התקשורת לבצע את הפעולה הזאת.

מיכאל איתן (הליכוד):

למנוע התנגשות בין ההסכם לחוק הישראלי האוסר לקיים את אותה פעולה שעליה הממשלה התחייבה.

חגי מירום (יו"ר הוועדה המשותפת):

אני לא בטוח שהחוק הישראלי אוסר אותה פעולה, וזה נושא שאנחנו צריכים לדון בו. אבל, אני אומר, שקודם כול זה בא כדי לתת כוח, לתת סמכות, שמא מישהו יטען, שאם לא ניתנה סמכות מפורשת כך, אין הממשלה יכולה לבצע את זה בסניפי הדואר. זה בעצם העניין.

עכשיו, זה שמאחורי העניין הזה עומד עניין מהותי ביותר, אני מסכים אתכם. אני אמרתי בזמנו, כאשר היה פה דיון על ההסכם, שמדובר פה במעקף שצורתו החיצונית היא שונה אבל מהותו אינה שונה, מפני שמותרת פה הצבעה בתוך ירושלים, והעובדה שלקחו את זה לסניפי דואר היא סמנטית, היא חיצונית בלבד. זו בסך הכול הצבעה על נקודות הצבעה ממשיות. יש פה מכלים שהם מחליפי קלפיות. לו אני ניסחתי את זה, הייתי מנסח את זה כמו קלפיות, ולא הייתי תוחם את זה דווקא לסניפי הדואר. אבל זהו הדבר, והיות שאני מציג פה הצעת חוק שהוגשה על-ידי הממשלה ושהכנסת הכינה אותה בוועדה המיוחדת, אני אומר כאן את הדברים כפי שהם ניבטים מתוך החוק עצמו.

היו"ר ע' עלי:

הנושא של מכלים הוא לא סמנטי. כך אני חושב.

חגי מירום (יו"ר הוועדה המשותפת):

אני רוצה לומר פה, חברי הכנסת, אדוני היושב-ראש, המלה מכליות לא מוזכרת בחוק. מכלים לא מוזכרים כאן בחוק. הם מוזכרים בהסכם, הם לא מוזכרים בחוק. מה שכאן מוזכר בחוק זה, שהשר רשאי להורות לרשות הדואר לתת שירותים דרושים.

ועוד דבר מוזכר פה – שהמדינה תשלם לרשות הדואר. בעניין זה אני אגיד עוד מלה אחת, כי אני לא חושב שזה מהותי.

יוסף אחימאיר (הליכוד):

— — —

חגי מירום (יו"ר הוועדה המשותפת):

היתה מחשבה כזאת. רשות הדואר היא רשות שעובדת בצורה מסודרת, היא רשות שפועלת בצורה כלכלית כמעגל כלכלי סגור, לכן מגיע לה עבור שירותים מיוחדים שהיא נותנת ביום בחירות כזה תשלום, וכאן נקבע שהמדינה תשלם לרשות הדואר. זה עניין פורמלי. אבל מאחורי זה היתה תביעה, למשל, של חלק מחברי הוועדה המכינה את הצעת החוק, שיבוא תשלום במישרין על-ידי הפלשתינים לרשות הדואר, אם כבר נותנים לפלשתינים אפשרות להצביע שם.

מה הסיפור? הסיפור הוא כזה: ייתכן מאוד שמדינת ישראל תדרוש מהפלשתינים תשלום כזה. אבל כלפי רשות הדואר אנחנו לא יכולים היום להתחייב בשם הפלשתינים, שהחוב הזה יבוצע, ולכן נקבע שהמדינה תשלם את זה. עניין פורמלי גרידא, אבל רציתי להסביר אותו כאן.

חברי חברי הכנסת, הצעת החוק הזאת מכילה הוראות נוספות. היא מכילה הוראות בדבר העברת סמכויות כאלה ואחרות, והיא מכילה הוראות, בסעיף 17 למשל, כמו הגבלת פעילות של הפלשתינים, והיא מכילה בסעיף 18 תרומה קטנה שכדאי אולי לתת למישהו עליה קרדיטים, וזה לחבר הכנסת רון נחמן, היא מכילה את נושא שירותי כבאות, כיצד ישראל תיתן שירותי כבאות בתחומים שאינם תחומי המועצה הפלשתינית. וזו היענות לפנייתו של חבר הכנסת רון נחמן, שלא למנוע שירותי כבאות כאן.

אגב כך, חבר הכנסת רון נחמן, שהשתתף בהכנת החוק הזה בוועדה המשותפת, העלה גם אפשרות של מתן שירותי מד"א, מגן-דוד-אדום, באותו אופן.

יגאל ביבי (מפד"ל):

יהיו הרבה שרפות.

חגי מירום (יו"ר הוועדה המשותפת):

אני מקווה שלא יהיו. ואכן הובטח ואני מקווה שלא יהיה צורך גם בשירותי מד"א, ככל שהאזרחים יהיו בריאים, וגם המתיישבים ביהודה ובשומרון – כן ייטב. אבל חלילה קורה משהו, הובטח אתמול על-ידי נציג משרד המשפטים, מר מני מזוז, שהשתתף בהכנת הצעת החוק מטעמה של הממשלה, שגם נושא מד"א ייבחן, וייתכן שבהצגת הפרק הכלכלי של ההסכמים האלה, שגם הוא עומד לפתחנו, יבוא גם הנושא של אפשרות לשימוש בשירותי מד"א בשטחים.

עכשיו אני רוצה להגיד כאן משהו לעניין ההסתייגויות לחוק. הוגשו הרבה מאוד הסתייגויות לחוק, אני מונה בערך 70 הסתייגויות כאלה כאן. באופן פורמלי, כפי שהוועדה פעלה, ההסתייגויות הללו רשומות על שמו של חבר הכנסת רון נחמן בלבד. אבל היה על זה כעס גדול. יש עוד כמה הסתייגויות שאושרו בוועדה לחברי הכנסת יוסי כץ, דדי צוקר, ואולי עוד אחת או שתיים. היה כאן כעס גדול על כך שהוועדה המשותפת תחמה את זה לעניין הזה.

היו"ר ע' עלי:

אתם הסתמכתם על סעיף 104, אני מבין. חשוב שנבין את העניין.

חגי מירום (יו"ר הוועדה המשותפת):

כן. אבל נעזוב את זה לרגע. יש פה סעיף תקנוני – אני לא אוחז את התקנון ברגע זה, שמאפשר ליושב-ראש הוועדה לקבוע מי יכול להגיש הסתייגויות או לא. אבל אני לא רוצה לחזור לזה.

יש היום הבנה, יש עכשיו הבנה, שהעניין הזה יורחב וישונה בהתאם לסיכומים שסוכמו כאן, ואני אמרתי כאן, שחבר הכנסת דדי צוקר יוסמך לשנות את זה בהתאם לרצונות המשותפים שגובשו כאן על-ידי הקואליציה והאופוזיציה, למען אווירה טובה וכן הלאה. גם מסגרת הזמן לשמיעת ההסתייגויות השתנתה כליל והתארכה ביותר, מתוך רצון לתת לאופוזיציה אפשרות להיאבק על עמדתה בשאלות הללו, שאני מקבל שהן שאלות בעלות אופי מהותי והוויכוח הוא ויכוח נוקב.

אני רוצה בכך לסיים את הצגת הצעת החוק ולומר שזהו הנוהל הקונסטיטוציוני, שממשלה מקבלת החלטה, חותמת על הסכם ובאה אל הכנסת לבקש אישור ומתן כוח להמשיך במדיניותה. לאחר שהכנסת נותנת כוח לממשלה להמשיך במדיניותה, באה הממשלה ונותנת תוקף משפטי חוקי לדברים האלה. כך זה נעשה כאן. המאבק הפרלמנטרי צריך להתנהל, ואני רוצה לקוות שאף שאנחנו נמצאים פה בקטע מאוד מאוד נוקב וקשה של חילוקי דעות בין ימין לשמאל, ולעתים זה עולה לאנשים בדברים הכי יקרים להם – תחושת הלב שלהם היא, למשל בימין, שהממשלה הזו מוסרת ומקריבה דברים מאוד מרכזיים, שהם לא מקבלים אותם; ומשמאל, תחושה שמישהו מנסה למנוע בכל כוחו את מהלכי השלום. אני רוצה לקוות, שעל אף חילוקי הדעות, הדיון פה יהיה תרבותי, וחברים יביעו את – כאב הלב שלהם, את כעסם – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

סליחה, תרבותי הוא לא יכול להיות, כי תראה מה שנעשה פה.

חגי מירום (יו"ר הוועדה המשותפת):

מה שנעשה פה נעשה פה, והוא חלק, חבר הכנסת מיכאל איתן, מהסכמות שהגענו אליהן.

מיכאל איתן (הליכוד):

אם אתה מקווה שהוא יהיה שקט, יכול להיות שהוא יהיה שקט, אבל הוא לא יהיה תרבותי.

חגי מירום (יו"ר הוועדה המשותפת):

אני התכוונתי לומר שיהיה שקט, שיהיו כמה שיותר חברים, שכשהם מוציאים החוצה את אמונתם הפוליטית הפנימית, הם יעשו את זה באופן שנוכל לצאת מהדיון הזה עם כנסת העומדת על רגליה ומכובדת בעיני השומעים והרואים אותה. מאוד חשוב לי לומר את זה כאן, כי אני יודע עד כמה הדברים האלה שנויים במחלוקת. תודה רבה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת מירום.

אני מבקש להבהיר. אם ליושב-ראש ועדת הכנסת יהיה הסיכום, הוא יוכל לבוא ולקרוא אותו כאן. מכל מקום, היו כאן הסכמות בוועדת הכנסת, כפי שאמרתי, שאליהן הגיעו בצורה מכובדת, מסודרת, חבר הכנסת מיכאל איתן, ממלא-מקום יושב-ראש סיעת הליכוד, חבר הכנסת הנגבי, חבר הכנסת רון נחמן, יחד עם שני יושבי-הראש, גם חבר הכנסת גולדשמידט, יושב-ראש ועדת הכנסת וחבר הכנסת חגי מירום, וכל – –

מיכאל איתן (הליכוד):

ורענן כהן.

היו"ר ע' עלי:

– – חברי ועדת הכנסת בניצוחו של יושב-ראש הקואליציה, רענן כהן.

הודעת יושב-ראש ועדת הכנסת

היו"ר ע' עלי:

לפני שננעל את הישיבה, בכל זאת אני מאפשר לחבר הכנסת גולדשמידט להשמיע את דבריו. מכל מקום, המשך הדין נדחה ליום שני ב-10:00. נפתח את הדין ביום שני בהשמעת ההסתייגויות, ואת שאר הפרטים יביא חבר הכנסת גולדשמידט. בבקשה, חבר הכנסת גולדשמידט יפרט את הדברים וישמיע לכם אותם.

אלי גולדשמידט (יו"ר ועדת הכנסת):

אדוני היושב-ראש, קודם כול, אני באמת רוצה לברך על ההסכמות שהגיעו אליהן ולהצטרף לברכות שלך.

אני לא אאריך בדברים. ההסכמות היו די מסובכות, עד כדי כך שהיועץ המשפטי לכנסת עובד כבר משעה 18:15, 18:30, על מנת להעלות אותם על הכתב והוא טרם סיים את עבודתו.

היתה לנו עוד בעיה שנותרה לגבי הסכמתו של יושב-ראש הוועדה המשותפת, ואם תרשה לי, אקרא את הנוסח שכתב צבי ענבר: "החלטתך, שבהתאם להוראות סעיף 104(ד) לתקנון הכנסת אתה מרשה ל-14 המציעים ששמן נכלל ברשימה שהגיש חבר הכנסת רון נחמן לוועדה המשותפת, בהתאם לסיכום אליו הגיעה ועדת הכנסת, להצטרף להסתייגותיו של חבר הכנסת רון נחמן". זה הנוסח שניסח היועץ המשפטי לכנסת. אני חושב שזה בסדר, זה תואם את ההסכמות. אם אתה מסכים שזה יירשם בפרוטוקול, אתה אפילו לא צריך להסמיך לעניין הזה את ממלא-מקומך, חבר הכנסת דדי צוקר.

היו"ר ע' עלי:

למה דווקא 14?

חגי מירום (יו"ר הוועדה המשותפת):

אני מבקש להודיע, שאני מסכים, בהנחה ובתקווה, שכל מה שהושג, הושג בתום לב ובדרך מקובלת, ומתוך רצון לעמוד עד הסוף בכל תג ותג.

היו"ר ע' עלי:

במלים אחרות, כדי שהדברים יובהרו: בדפים שמונחים לפנינו, שבהם מופיע רק שמו של רון נחמן בהסתייגויות, צריך להוסיף גם את שאר 14 החברים.

אלי גולדשמידט (יו"ר ועדת הכנסת):

אנחנו החלטנו לקרוא להם "קבוצת רון נחמן".

מיכאל איתן (הליכוד):

מכסת הזמן של המסתייגים תחולק בין חברי הסיעות שלהם.

היו"ר ע' עלי:

זו הערה חשובה.

אלי גולדשמידט (יו"ר ועדת הכנסת):

אני לא רוצה כרגע לפרט את הדברים, משום שהדברים מנוסחים בשעה זו.

היו"ר ע' עלי:

פשוט, כדי לשמור על כללי התקנון והעבודה הנכונה של הכנסת, כדאי להבהיר שלא בהכרח המסתייגים בלבד ידברו. אותה מכסת זמן אפשר לחלק בין כל חברי הסיעה. יש לזה משמעות גם לגבי הנוכחות וההופעה במליאת הכנסת, שאם לא כך, אין טעם שאחד שלא רשום להסתייגויות בכלל יבוא לכאן ביום שני.

חגי מירום (יו"ר הוועדה המשותפת):

זה נכון, אבל הוא מדבר על 14 חברים.

היו"ר ע' עלי:

אבל חבר הכנסת איתן מדבר לא רק על אותם 14.

מיכאל איתן (הליכוד):

בסעיף 6 כתוב: "הקצאת שעות הדיונים. א. 17 שעות דיון יוקצו לסיעות 15 המסתייגים על-פי הרשימה".

אלי גולדשמידט (יו"ר ועדת הכנסת):

זאת אומרת, זה כפוף לרשימה של 14; 14 נוסף לרון נחמן.

מיכאל איתן (הליכוד):

לא, לסיעות 15 המסתייגים.

חגי מירום (יו"ר הוועדה המשותפת):

אבל על-פי הרשימה. למה נאמר "על-פי הרשימה"?

מיכאל איתן (הליכוד):

על מנת שידעו מאיזה מפלגות.

אלי גולדשמידט (יו"ר ועדת הכנסת):

אנחנו מסתבכים.

מיכאל איתן (הליכוד):

אם מפלגה מסוימת איננה מופיעה בתוך אלה, היא לא יכולה לקבל את הזמן. אבל המפלגות יכולות לחלק את הזמן בין כמה חברים, אחרת נוצר מצב שאחד יקבל שש שעות, ואחרים לא יקבלו כלום.

אלי גולדשמידט (יו"ר ועדת הכנסת):

אני מציע לעצור בקטע הזה. ועדת הכנסת החליטה את אשר החליטה, החלטתה תונח על שולחן הכנסת לפני תחילת הדיון ביום שני בשעה 10:00. אם יהיה צורך בתיקון הודעתו של חבר הכנסת חגי מירום, הדבר ייעשה, אני מקווה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אין צורך.

אלי גולדשמידט (יו"ר ועדת הכנסת):

אם הנוסח מקובל עליך, בסדר.

מיכאל איתן (הליכוד):

רק הערתי, שהזמן לא נקבע לפי המסתייגים – – –

אלי גולדשמידט (יו"ר ועדת הכנסת):

רק שמותיהם של המסתייגים. בסדר.

אני גם ביקשתי, על-פי המלצתו של יושב-ראש הישיבה חבר הכנסת עובדיה עלי, את נוסח ההחלטה – אני מניח שלא תחכו פה, הישיבה עומדת להינעל – כפי שינוסח על-ידי היועץ המשפטי, והוא יישלח לראשי הסיעות עוד לפני תחילת הדיון ביום שני בשעה 10:00.

חגי מירום (יו"ר הוועדה המשותפת):

ויקרא ביום שני.

אלי גולדשמידט (יו"ר ועדת הכנסת):

אני מציע שביום שני בתחילת הדיון אקרא את הסיכום.

היו"ר ע' עלי:

רבותי חברי הכנסת, קודם כול אני מודה ליושב-ראש ועדת הכנסת, חבר הכנסת גולדשמידט.

אני מבקש לקבוע, שאת הסיכום יקרא חבר הכנסת גולדשמידט ביום שני בפתיחת הישיבה.

הישיבה הבאה תתקיים, אם ירצה השם, ביום שני, 15 בינואר 1996, כ"ג בטבת התשנ"ו, בשעה 10:00. ישיבה זו נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 20:05.